

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԱՆԱԶՈՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ  
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

ԵՎ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

023201.01.6 - «ԹԱՐԳՄԱՆՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾ»

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԼԵԶՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ

սովորող ուսանողների համար

ՎԱՆԱԶՈՐ 2016

# ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	3
ՄԱՍ I. Ա. Կրեդիտային համակարգով ուսումնառության ուղեցույց.....	4
Բ. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը.....	16
Գ. Ուսումնական խորհրդատուների ծառայությունը.....	33
Դ. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները.....	33
Մաս II. ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ .....	<b>Error! Bookmark not defined.</b> 5
1. Տեղեկագրքի նպատակը.....	<b>Error! Bookmark not defined.</b> 5
2. 023201.01.6 «ԹԱՐԳՄԱՆԶԱԿԱՆ ԳՈՐԾ» մասնագիտության տեղեկագիրք .....	<b>Error! Bookmark not defined.</b> 6
I. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացներ .....	<b>Error! Bookmark not defined.</b> 6
II Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական դասընթացներ .....	50
III Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացներ .....	55
IV Հատուկ մասնագիտական դասընթացներ .....	110
V. Այլ բաղադրիչներ.....	124

## ՆԱԽԱԲԱՆ

Յուրաքանչյուր տարին մեր համալսարանի պատմության մեջ նշանավորվում է այս կամ այն իրադարձությամբ: 2014 –ը մեր համալսարանականացման տարին եղավ: 2015-ը նշանակալից էր երկու առումներով.

1. ՀՀ ԿԳ նախարարության ՈԱԱԿ-ի կողմից բուհն արժանացավ պետական հավատարմագրման 4 տարի ժամկետով: Այս ցուցանիշով մեր համալսարանը հանրապետության մարզային բուհերի մեջ առայժմ միակն է:

2. Առաջին անգամ կատարվեց ընդունելության քննություն համալսարանական մասնագիտություններով:

Անշուշտ, սրանից հետևում են բազմաշերտ բովանդակային փոփոխություններ և դրանցից բխող մարտահրավերներ, որոնց այսօր փորձում է դիմակայել մեր համալսարանը:

Բուհում առաջին հերթին փոփոխվել են այն ուղղությունները, որոնք նախկինում գերակայում էին մեր բուհի պատմության ողջ ընթացքում: Ասվածից դժվար չէ ենթադրել, որ ներկայումս վերանայման խնդիր ունեն համալսարանի տեսլականն ու առաքելությունները և դրանցով պայմանավորված հետագա գործունեությունը:

Մեր բուհին առաջին անգամ հնարավորություն է ընձեռվել կրթություն իրականացնելու համալսարաններին հատուկ ավանդական մասնագիտություններով, ինչը հնարավորություն է ընձեռում աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան բավարարելու մեր տարածաշրջանի երիտասարդության կրթական կարիքները:

Այն ժամանակաշրջանը, որում Վանաձորի պետական համալսարանը ծավալում է իր գործունեությունը, ընդհանուր առմամբ բնութագրվում է անցումային շրջանին հատուկ գծերով: Այդ է պատճառը, որ ամեն մի քայլ, որը կատարվում է համալսարանում, պետք է ավելի քան հիմնավորված և համակարգված բնույթ կրի: Խոսքը վերաբերում է համալսարանում տեղի ունեցող բոլոր գործընթացներին, մասնավորապես՝ բուհի ինքնավարությանը, որը ենթադրում է անկաշկանդ վերաբերմունք կազմակերպչաիրավական, ֆինանսատնտեսական, հաստիքային և ակադեմիական ոլորտներին, կառավարմանը, ուսանողակենտրոն կրթության կազմակերպմանը, որակի ապահովմանը, գիտական գործունեությանը և այլ ուղղություններին միտված գործողություններին, որոնք այսօր կատարվում են համալսարանում, և որոնք բոլորը միասին ձևավորում են տեսլականից դեպի իրականը տանող ճանապարհը:

Համոզված եմ, որ Վանաձորի պետական համալսարանն ունի մտավոր և նյութատեխնիկական անհրաժեշտ ռեսուրսներ, որոնց ճիշտ ներդրմամբ կարելի է հասնել հաջողության: Համոզված եմ, որ համախոհությամբ, փոխադարձ հանդուրժողականությամբ, ինչպես նաև պետության ու հասարակության առջև հաշվետվողականությամբ ու պատասխանատվությամբ առաջնորդվելու դեպքում միասին կհաղթահարենք արդի ժամանակաշրջանին բնորոշ դժվարությունները հանուն մեր երկրի, հանուն մեր այսօրվա և վաղվա սերունդների:

**ՌԵԿՏՈՐ՝ ԳՈՒՐԳԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ**

# ՄԱՍ Ի. Ա. ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

## 1. Ընդհանուր դրույթներ

Բոլոնիայի գործընթացին ինտեգրումը ենթադրում է տարբերակված աստիճաններով (բակալավրիատ, մագիստրատուրա, հետբուհական գիտակրթական) բարձրագույն կրթական համակարգ՝ նրա յուրաքանչյուր փուլում ավելի ճկուն, դասախոսի և ուսանողի ակադեմիական ազատություններին նպաստող ուսումնական գործընթացների կիրառմամբ: Մասնավորապես, ուսանողը հնարավորություն է ստանում ակտիվորեն մասնակցելու իր անհատական ուսումնական պլանի կազմմանը, հետևաբար և իր՝ որպես մասնագետի կայացմանը, իսկ դասախոսը՝ ընտրելու դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցներ, որոնք ապահովում են ուսումնական գործընթացի բարձր որակ:

Ուսումնական գործընթացում բարեփոխումների իրականացման համար կարևորվում է ակադեմիական կրեդիտների կուտակման ու փոխանցման և գիտելիքների գնահատման բազմագործոնային համակարգերի ներդրումը, որը ենթադրում է մի շարք փոփոխություններ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման գործում՝ էապես նպաստելով ուսանողների ակադեմիական ազատությանը:

1. Սույն կանոնակարգը հիմնվում է, Կրթության մասին և ,Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին ՀՀ օրենքների, ՀՀ կառավարության 27 դեկտեմբերի 2005թ. թիվ 2307-Ն ,ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում կրեդիտային համակարգի ներդրման մասին որոշման, ՀՀ ԿԳ նախարարի 2007թ. հունիսի 9-ի թիվ 588-Ս/Ք հրամանով հաստատված ,Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսումնական գործընթացի կրեդիտային համակարգով կազմակերպման օրինակելի կարգե-ի, ,Ուսումնական ծրագրերի (պլանների) կրեդիտային հենքով վերակառուցման և կրթական մոդուլներին կրեդիտների հատկացման մեթոդական ուղեցույցե-ի և ՀՀ ԿԳՆ հրահանգչական նամակների վրա:

2. Կանոնակարգի դրույթները գործողության մեջ են դրվում գիտխորհրդում հաստատման օրից և նույն ժամանակից ուժը կորցրած են ճանաչվում ,ՎՊՀ-ի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, ստուգարքների և քննությունների կազմակերպման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգե-ը՝ ընդունված ՎՊՀ գիտխորհրդում 29.10.2007թ և ,ՎՊՀ-ում ակադեմիական կրեդիտների կուտակման և փոխանցման համակարգով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ուղեցույցե-ը՝ ընդունված ՎՊՀ գիտխորհրդում 07.03.2008թ.:

3. Սույն կանոնակարգում ներկայացված են նաև կրեդիտային համակարգում գործածվող առանձին տերմիններ, համակարգի բնութագրիչներ:

## 2. Կրեդիտային համակարգի հիմնական հասկացությունները

4. Համաեվրոպական ECTS կրեդիտային համակարգի հետևյալ սահմանումները և դրույթները ընդունված են Հայաստանի բարձրագույն

կրթության համակարգում և գործում են ՎՊՀ-ի բակալավրի և մագիստրատուրայի կրթական ծրագրերում.

- Բակալավրիատը բարձրագույն կրթության առաջին աստիճանն է, որը ներառում է 3-4 լրիվ ուսումնական տարիների ավարտուն դասընթացներ: ՎՊՀ-ում բակալավրիատի տևողությունը 4 ուսումնական տարի է:

- Մագիստրատուրան բարձրագույն մասնագիտական կրթության երկրորդ աստիճանն է, որի տևողությունը 1-2 տարի է (ՎՊՀ-ում՝ 2 տարի), հեռակա ուսուցման համակարգում՝ 2,5 տարի:

- Ասպիրանտուրան հետբուհական կրթության աստիճան է: Ասպիրանտուրայի տևողությունն առկա ուսուցման համակարգում 3 տարի է, հեռակա ուսուցման համակարգում՝ 4 տարի:

- Ուսումնական տարին ուսանողի 40 շաբաթյա բոլոր տեսակի ուսումնական արդյունավետ աշխատանքների ժամանակն է, որից առնվազն 32 շաբաթը տրամադրվում է ուսումնական պարապմունքներին և իրականացվում է երկու կիսամյակներով՝ աշնանային և գարնանային:

- Կարողությունը (կոմպետենցիան) գիտելիքի, ընկալման, ունակությունների և հմտությունների դինամիկ համակցություն է, որի ձևավորումը կրթական ծրագրի հիմնական նպատակն է: Այն կարող է լինել մասնագիտական ուսման տվյալ բնագավառի համար (առանձնահատուկ) և ընդհանուր (անկախ բնագավառից):

- Կրթական արդյունքն այն է, ինչ պետք է գիտենա, հասկանա և (կամ) կարողանա անել ուսանողը ուսումնառության ավարտին: Կրթական արդյունքը զուգակցվում է համապատասխան գնահատման համակարգով, որը հնարավորություն է տալիս դատելու դասընթացով սահմանված կրթական արդյունքի ձեռքբերման մասին:

- Կրթական (ուսումնական) մոդուլը ուսումնական ծրագրի ամենափոքր, համեմատաբար ինքնուրույն մասն է: Կրթական մոդուլի ուսուցման տևողությունը մեկ կիսամյակ է՝ դրանով սահմանափակված կրթական արդյունքների պարտադիր գնահատմամբ:

- ECTS Կրեդիտը դասընթացը (կրթական մոդուլը) ավարտելու և դրա ելքային արդյունքները ձեռք բերելու համար ուսանողից պահանջվող ժամաքանակով արտահայտված ուսումնական բեռնվածքի չափման համընդունելի պայմանական միավոր է, որը տրվում է ուսանողին նախանշված կրթական արդյունքների դրական գնահատումից հետո:

### **3. ECTS կրեդիտի կարևորագույն հատկանիշները**

5. ECTS կրեդիտով սահմանվող ուսումնական բեռնվածքը ներառում է ուսանողի լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն իրականացվող բոլոր տեսակի ուսումնական աշխատանքները, այդ թվում՝ մասնակցությունը դասախոսություններին, սեմինար և գործնական պարապմունքներին, լաբորատոր աշխատանքներին և պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքների կատարումը, քննություններին նախապատրաստվելը և դրանք հանձնելը, անհատական հետազոտությունը և այլն,

6. կրեդիտը չափում է ուսանողի միայն ուսումնական բեռնվածքը և չի գնահատում դասընթացի կամ կրթական մոդուլի բարդության աստիճանը, կարևորությունը և մակարդակը կրթական ծրագրում կամ ուսանողի կողմից դրա յուրացման որակը (գնահատականը),

7. կրեդիտը ուսանողին տրվում է միայն կրթական մոդուլով նախանշված ելքային կրթական արդյունքի գնահատման շեմային չափանիշները բավարարելուց հետո: Ուսանողը վաստակում է կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտների լրիվ քանակը՝ քննական արդյունքների (գնահատականների կամ գնահատման միավորների) հետ միասին,

8. ECTS կրեդիտը չի չափում դասախոսի ուսումնական գործունեության (դասավանդման) աշխատածավալը: Այն չափում է ուսանողի ուսումնական աշխատանքի (ուսումնառության) ծավալը,

9. կրեդիտը չի փոխարինում ուսանողի՝ թվանշաններով գնահատմանը, իսկ ուսանողի վաստակած կրեդիտների քանակը չի որոշվում նրա ստացած թվանշաններով (գնահատման միավորներով),

10. կրեդիտը չի արտահայտում ուսանողի ստացած գիտելիքի որակը, այն չափվում է գնահատականներով:

#### **4. Կրեդիտային համակարգի կարևոր հատկանիշները**

11. Կրեդիտային համակարգը ուսումնական գործընթացի կազմակերպման, ակադեմիական կրեդիտների միջոցով ուսումնառության արդյունքների հաշվառման (արժևորման), կուտակման և փոխանցման համակարգ է, որտեղ ուսանողին համապատասխան որակավորումը շնորհվում է կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ քանակի և բովանդակության ձեռքբերումից հետո:

12. Կրեդիտների կուտակման և փոխանցման ECTS համակարգը միասնական համաեվրոպական կրեդիտային համակարգ է, որում ուսանողի մեկ ուսումնական տարվա լրիվ ուսումնական աշխատածավալը չափվում է 60 ECTS կրեդիտով:

Այն նախատեսված է Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում ուսանողների ձեռք բերած կրթական արդյունքների չափման, պաշտոնական ճանաչման և բուհից բուհ փոխանցումը դիտարկելու համար:

13. ECTS համակարգի կարևորագույն հատկանիշներն են.

- կիսամյակը, ուսումնական տարին կամ ուսումնառության լրիվ ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելու համար ուսանողը պետք է վաստակի կրթական ծրագրով սահմանված կրեդիտների անհրաժեշտ քանակը,

- կրեդիտներ հատկացվում են կրթական ծրագրի՝ գնահատման ենթակա բոլոր բաղկացուցիչներին՝ դասընթացներին, կրթական մոդուլներին, պրակտիկաներին, կուրսային և ավարտական աշխատանքներին և այլն,

- կրթական ծրագիրը և դրա առանձին բաղկացուցիչները բնութագրող բոլոր պայմանները՝ ծրագրի նպատակը և ավարտական պահանջները, դասընթացների ելքային կրթական արդյունքները և հատկացված կրեդիտները, ուսումնառության, դասավանդման և գնահատման մեթոդները և այլն, հրապարակվում են նախապես և հասանելի են դրանցից օգտվողներին (ուսանողներին և դասախոսներին):

#### **5. Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառնությունները**

Կրեդիտային համակարգի հիմնական գործառույթները երկուսն են՝

ա) կրեդիտների փոխանցում.

այս գործառույթը ենթադրում է ուսումնական ծրագրի (պլանի) բոլոր դասընթացների և կրթական մոդուլների աշխատածավալների արտահայտում կրեդիտների օգնությամբ, ինչը հնարավոր է դարձնում կրեդիտներով չափված կրթական արդյունքի փոխանցումը ծրագրերի և բուհերի միջև,

բ) կրեդիտների կուտակում.

այս գործառույթի իրականացումը ենթադրում է կրթական կրեդիտների աստիճանական կուտակման գործընթացի առկայություն, ինչն իրականացվում է ուսանողի անհատական ուսումնական ծրագրի օգնությամբ,

Նշված գործառույթները բնութագրվում են մի շարք հատկանիշներով և ուղեկցվում համապատասխան ընթացակարգերով:

14. Կրեդիտների փոխանցման գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.

- գործում են մոդուլացված ուսումնական ծրագրեր, որոնց բոլոր բաղադրամասերի (դասընթացներ, կրթական մոդուլներ, կուրսային և ավարտական աշխատանքներ, պրակտիկաներ և այլն) աշխատածավալները տրված են ուսանողի լրիվ ուսումնական բեռնվածությունը (լսարանային, արտալսարանային և ինքնուրույն աշխատանք) արտահայտող ECTS կրեդիտներով,

- կրեդիտներով արտահայտված կրթական արդյունքների փոխադարձ ճանաչման և որոշակի թվով կրեդիտների՝ ծրագրից ծրագիր փոխանցման (տեղափոխման) հնարավորություն նույն բուհի ներսում կամ բուհերի միջև՝ ընդունող բուհի ծրագրերին համապատասխան:

15. Կրեդիտների կուտակման գործառույթի հիմնական հատկանիշներն են.

- պարտադիր և ընտրովի դասընթացներից բաղկացած ուսումնական ծրագրեր, որոնցից յուրաքանչյուրի յուրացման հաջորդականությունը սահմանվում է դասընթացների նախապայմաններով,

- ուսանողի կողմից դասընթացների ընտրության և դրանցում ընդգրկվելու համար գրանցման ընթացակարգերի առկայություն,

- ուսանողների ուսումնառության անհատական ծրագրերի առկայություն,

- դասընթացի համար մեկից ավելի ուսումնական հոսքերի առկայության դեպքում ուսանողի կողմից դրանց ընտրության հնարավորություն՝ ելնելով դասընթացի կայացման ժամանակացույցից և (կամ) դասախոսին նախապատվություն տալուց,

- ուսանողի կողմից ուսումնառության ինտենսիվության, հետևաբար նաև ուսումնառության ծրագրի տևողության կարգավորման հնարավորություն:

## **6. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածությունը և կրթական ծրագրերի աշխատածավալը**

16. ՎՊՀ-ում բակալավրի, մագիստրոսի և հետազոտողի կրթական ստիճաններում ուսանողի ուսումնական կիսամյակի բեռնվածությունը սահմանվում է 30 կրեդիտային միավոր (10% թույլատրելի շեղումով), ուսումնական տարվա բեռնվածությունը՝ 60 կրեդիտային միավոր (տարեկան ուսումնական բեռնվածությունը՝ 1800 ակադեմիական ժամ):

17. Ուսանողի շաբաթական ուսումնական լրիվ բեռնվածության առավելագույն չափը 45 ժամ է, որը համարժեք է 1,5 կրեդիտային միավորին:

18. ՎՊՀ-ում ուսումնական գործընթացը կազմակերպվում է աշնանային և գարնանային կիսամյակներով: Ուսումնական կիսամյակների տևողությունը կազմում է 20 շաբաթ, որի ընթացքում իրականացվում են տեսական ուսուցումը, ընթացիկ ստուգումները, ստուգաքննությունները, քննությունները, ուսումնական, արտադրական և հետազոտական (մագիստրատու-բայում) պրակտիկաները, բակալավրի ավարտական աշխատանքի և մագիստրոսական թեզի շաբադրման ու պաշտպանության աշխատանքները, ինչպես նաև պետական որակավորման քննությունները:

19. Բակալավրի կրթական ծրագրի ուսումնական լրիվ աշխատածավալը կազմում է 240 կրեդիտային միավոր:

20. Մագիստրոսի կրթական ծրագրի ուսումնական լրիվ աշխատածավալը կազմում է 120 կրեդիտային միավոր:

21. Ուսման բարձր առաջադիմություն ունեցող ուսանողը սահմանված կարգով կարող է ստանձնել լրացուցիչ բեռնվածություն:

## **7. Դասընթացները և կրթական մոդուլները**

22. Ուսումնական ծրագրում (պլանում) ներառված դասընթացները կամ կրթական մոդուլները ներկայացվում են հատկացված կրեդիտների հետ միասին:

23. Մեծածավալ դասընթացներն անհրաժեշտության դեպքում բաժանվում են 1 կիսամյակ տևողությամբ առանձին կրթական մոդուլների:

24. Դասընթացները (կրթական մոդուլները) ըստ յուրացման բնույթի բաժանվում են 2 հիմնական խմբի՝

ա) պարտադիր դասընթացներ, որոնց յուրացումն ամրագրված է որոշակի կիսամյակներում,

բ) կամընտրական դասընթացներ, որոնց յուրացման կիսամյակը ամրագրված է մագիստրոսական ծրագրում, և ուսանողը դրանք ընտրում է առաջարկվող ցանկից:

## **8. Կրեդիտների հատկացումը**

25. Կրթական ծրագրի առանձին մոդուլներին կրեդիտների հատկացումը ելնում է մոդուլով սահմանված կրթական արդյունքին հասնելու համար միջին



առաջադիմության ուսանողից պահանջվող անհրաժեշտ աշխատաժամանակի իրատեսական կանխատեսումից:

26. Կրթական արդյունքի դրական գնահատման դեպքում մոդուլին հատկացված կրեդիտները շնորհվում են ամբողջությամբ:

27. Կրթական մոդուլին հատկացվող կրեդիտների համար նախընտրելի է սահմանել ամբողջական թվերով արժեքներ:

28. Դասընթացին (կրթական մոդուլին) հատկացվող կրեդիտների թվի և լսարանային (կոնտակտային) ժամերի միջև չկա միարժեք կապ: Լսարանային ժամերի թիվը կախված է պարապմունքների ձևից (դասախոսություն, սեմինար, գործնական կամ լաբորատոր պարապմունք և այլն), դասավանդման, ուսումնառության և գնահատման մեթոդներից և այլն:

29. ՎՊՀ-ում ընդունվում է կրթական մոդուլին հատկացված կրեդիտային միավորների լսարանային և արտալսարանային աշխատաժամակների հետևյալ մոտավոր հարաբերակցությունը.

Բակալավրիատում՝

- 2 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 2 ժամ դասախոսություն և 2 ժամ ինքնուրույն աշխատանք,
- 1.5 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 2 ժամ գործնական (սեմինար) և 1 ժամ ինքնուրույն աշխատանք,
- 2 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 3 ժամ լաբորատոր աշխատանք և 1 ժամ ինքնուրույն աշխատանք,

Մագիստրատուրայում՝

- 3 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 2 ժամ դասախոսություն և 4 ժամ ինքնուրույն աշխատանք,
- 2 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 2 ժամ գործնական (սեմինար) և 2 ժամ ինքնուրույն աշխատանք,
- 2 կրեդիտային միավորին համապատասխանում է շաբաթական 2 ժամ լաբորատոր աշխատանք և 2 ժամ ինքնուրույն աշխատանք:

Ընթացիկ և հանրագումարային ստուգումների համար.

- Քննությանը պատրաստվելու համար առարկայի շաբաթական յուրաքանչյուր ժամ դասախոսության դիմաց հատկացվում է 0,5 կրեդիտային միավոր:

- Այն մասնագիտական առարկաներին, որոնց դասավանդումը հիմնականում իրականացվում է գործնական կամ լաբորատոր պարապմունքների ձևով և նախատեսվում է քննություն, քննությանը պատրաստվելու համար շաբաթական յուրաքանչյուր ժամի դիմաց հատկացվում է 0,125 կրեդիտային միավոր:

- Տեսական մասից ստուգարքով ավարտվող առարկայի ստուգարքին պատրաստվելու համար առարկայի շաբաթական յուրաքանչյուր ժամ դասախոսության դիմաց հատկացվում է 0,25 կրեդիտային միավոր :

30. Պրակտիկաների յուրաքանչյուր շաբաթվան և պաշտպանությանը տրվում է 1,5 կրեդիտային միավոր:

31. Կուրսային աշխատանքի (մագիստրատուրայում նաև ռեֆերատի ու զեկուցման) կատարումը և պաշտպանությունը գնահատվում է 3 կրեդիտային միավորով:

32. Բակալավրիատի 4-րդ տարվա յուրաքանչյուր կիսամյակում բակալավրի ավարտական թեզի աշխատանքների կատարման համար տրվում է 2 կրեդիտային միավոր, շարադրմանը և պաշտպանությանը՝ 3 կրեդիտային միավոր (2 շաբաթ):

33. Մագիստրոսական ատենախոսության թեմայով հետազոտական աշխատանք կատարելու համար նախատեսվում է 15 կրեդիտային միավոր (ըստ կիսամյակների՝ 0,3,6,6), իսկ թեզի շարադրման և պաշտպանության համար՝ 12 կրեդիտային միավոր:

34. Մագիստրոսական ծրագրի ղեկավարի գիտական սեմինարի համար հատկացվում է 12 կրեդիտային միավոր (3-ական միավոր յուրաքանչյուր կիսամյակի համար):

35. Պետական ավարտական յուրաքանչյուր քննության նախապատրաստվելու և հանձնելու համար տրվում է 3 կրեդիտային միավոր (2 շաբաթ):

36. Մարմնակրթության համար կրեդիտային միավորներ չեն նախատեսվում:

**9. Ուսումնական ծրագրերը, դասընթացները (կրթական մոդուլները) և ավարտական պահանջները**

37. Բակալավրի կրթական ծրագիրը ներառում է մինչև վեց հիմնական կրթամաս՝ ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸՄԲ), ընդհանուր մասնագիտական (ԸՄԴ) և հատուկ մասնագիտական դասընթացներ (ՀՄԴ), ինչպես նաև այլ բաղադրիչներ (ԱԲ):

38. Մագիստրատուրայի ուսումնական ծրագիրը ներառում է երեք կրթամաս՝ ընդհանուր մասնագիտական առարկաներ(ԸՄԱ), մասնագիտական պարտադիր դասընթացներ (ՄԴ), այլ բաղադրիչներ (ԱԲ) և գիտահետազոտական աշխատանք (ԳԱ) :

39. Կրթական ծրագրում ներառված կրթական մոդուլները ունեն իրենց դասիչները և ներկայացվում են հատկացված կրեդիտներով ու լսարանային ծանրաբեռնվածությունով: Նշվում են նաև առարկայի դասավանդման կիսամյակը և նախապայմանները:

40. Մեծածավալ դասընթացները բաժանվում են մեկ կիսամյակ տևողությամբ առանձին կրթական մոդուլների: Դասընթացների մոդուլացումը կատարվում է՝ ելնելով նվազագույնը կիսամյակների ընթացքում դասընթացն ավարտելու սկզբունքից:

41. Դասընթացներն իրենց բնույթով բաժանվում են երեք հիմնական խմբերի՝

ա) պարտադիր դասընթացներ - բարձրագույն կրթության կրթական չափորոշիչներով սահմանված կրթական ծրագրի հիմնական դասընթացներ, որոնք դասավանդվում են պարտադիր և խիստ որոշակի հերթականությամբ՝ համաձայն տվյալ ուղղության մասնագետների պատրաստմանը ներկայացվող պահանջներին:

բ) կամընտրական դասընթացներ - պետական չափորոշիչներից բխող և ֆակուլտետների կողմից առաջարկվող դասընթացներ, որոնք ընտրում է

ուսանողը առաջարկվող ցանկից, իսկ դրանց անցկացման հաջորդականությունը կարող է լինել ինչպես ամրագրված, այնպես էլ ազատ:

Ծրագրում նշվում է նաև դասընթացների յուրաքանչյուր կրթամասին հատկացված կրեդիտային միավորների գումարը:

42. Բակալավրի որակավորման աստիճան ստանալու համար ՎՊՀ ուսանողը պետք է հաջողությամբ լրացնի 240 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն (ներառյալ կուրսային աշխատանքները և պրակտիկաները), որոնց համար հաշվարկված հանրագումարային միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ) պետք է կազմի առնվազն 58՝ ներառյալ 3 կրեդիտ արժեքով մասնագիտական ամփոփիչ քննությունը:

43. Մագիստրոսի որակավորման աստիճան ստանալու համար ՎՊՀ ուսանողը պետք է հաջողությամբ լրացնի 120 կրեդիտ ուսումնական բեռնվածություն, որի համար հաշվարկված հանրագումարային միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ) պետք է կազմի առնվազն 58՝ ներառյալ մագիստրոսական ատենախոսության թեմայով գիտահետազոտական աշխատանքը (կուրսային, ռեֆերատ, էսսե, հոդված) և մագիստրոսական թեզի գնահատումը և պաշտպանությունը:

## **10. Բակալավրի կրթական ծրագիրը և ավարտական պահանջները**

### **10.1. Ուսումնական ծրագիրը**

Բակալավրի ուսումնական ծրագիրը ներառում է 5 հիմնական կրթամաս՝ ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍՍ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸՄԲ), ընդհանուր մասնագիտական (ԸՄԴ) և հատուկ մասնագիտական դասընթացներ (ՀՄԴ), ինչպես նաև այլ բաղադրիչներ (ԱԲ): Ծրագրում ընդգրկված յուրաքանչյուր դասընթաց ունի իր դասիչը: Ծրագրում նշվում է դասընթացների յուրաքանչյուր խմբին հատկացված կրեդիտային միավորների գումարը, ինչպես նաև դասընթացի յուրաքանչյուր մոդուլին հատկացված կրեդիտային միավորը: Նշվում է նաև առարկայի դասավանդման կիսամյակը և նախապայմանները:

Ուսումնական ծրագրի ընդհանուր կառուցվածքը հետևյալն է.

Կրթամաս	Կրեդիտներ	Դասընթաց- մոդուլների քանակը
Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացներ	24	13
պարտադիր կամընտրական	20 4	11 2
Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական դասընթացներ	8	4
պարտադիր կամընտրական	6 2	3 1
Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացներ	163	44
պարտադիր կամընտրական	144 19	38 6
Հատուկ մասնագիտական դասընթացներ	30	10
պարտադիր կամընտրական	9 21	3 7
Կրթական այլ մոդուլներ	15	4
<b>ԸՆԴԱՄԵՆԸ</b>	<b>240</b>	<b>86</b>

### 10.1.1. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս

Բակալավրի ուսումնական ծրագրի ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍ) կրթամասը կազմված է կրթական մոդուլների երկու փաթեթից՝ պարտադիր և կամընտրական, որոնք նպատակաուղղված են բարձրագույն կրթության ընդհանուր տեսական հենքի ձևավորմանը:

#### ՀՍ պարտադիր դասընթացներ

ՀՍ պարտադիր դասընթացների ցանկը ներառում է ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլ-դասընթացները.

Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Ժամ (դ/ս/գ/լ/ի) <sup>1</sup>	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-1	2	60(18/14/0/0/28)	1	ստուգարք
Հայոց պատմության հիմնահարցեր-2	2	60(18/14/0/0/28)	2	ստուգարք
Հայոց լեզու (ուղղագր. և կետադր.) - 1	2	60(0/0/34/0/26)	1	ստուգարք
Հայոց լեզու (ուղղագր. և կետադր.) - 2	2	60(0/0/34/0/26)	2	ստուգարք
Ռուսաց լեզու - 1	4	120(0/0/64/0/56)	1	ստուգարք
Ռուսաց լեզու - 2	4	120(0/0/64/0/56)	2	ստուգարք
Փիլիսոփայության հիմնահարցեր	4	120(28/20/0/0/72)	4	քննություն
Մարմնակրթություն <sup>2</sup>				

<sup>1</sup> դ-դասախոսություն, ս-սեմինար, գ-գործնական պարապմունք, Լ-լաբորատոր աշխատանք, ի-ինքնուրույն

<sup>2</sup> I - IV կիսամյակներում դասավանդվում է 2 ժամով: Կրեդիտային միավոր չի հատկացվում:

### ՀՄՏ կամընտրական դասընթացներ

ՀՄՏ կամընտրական դասընթացների ցանկը կազմված է կամընտրական առարկաներից, որոնք առաջարկվում են ֆակուլտետի խորհրդի կողմից, որոնցից ուսանողը հնարավորություն ունի ընտրելու երեքը: ՀՄՏ կամընտրական դասընթացների ցանկը պարունակում է հետևյալ մոդուլները.

Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Լսարանային ժամ (դ/ս/գ/լ/ի)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
<b>Բուհական բաղադրիչ</b>				
<i>Մշակութաբանություն կամ Տրամաբանություն կամ Սոցիոլոգիա</i>	2	60(18/14/0/0 /28)	4	<i>ստուգարք</i>
<i>Իրավագիտություն կամ Տնտեսագիտություն կամ Քաղաքագիտություն</i>	2	60(18/14/0/0 /28)	5	<i>ստուգարք</i>

#### 10.1.2. Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս

Բակալավրի ուսումնական ծրագրի ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸՄԲ) կրթամասը նույնպես կազմված է կրթական մոդուլների երկու փաթեթից՝ պարտադիր և կամընտրական:

#### ԸՄԲ պարտադիր դասընթացներ

ԸՄԲ պարտադիր դասընթացների ցանկը ներառում է ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլները.

Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Ժամաքանակ (դ/ս/գ/լ/ի)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
<i>Համակարգչից օգտվելու հմտություններ</i>	2	60(8/0/24/0/28)	1	<i>ստուգարք</i>
<i>Քաղաքաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր</i>	2	60(18/0/14/0/28)	5	<i>ստուգարք</i>
<i>Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմնահարցեր</i>	2	60(18/14/0/0/28)	3	<i>ստուգարք</i>

#### ԸՄԲ կամընտրական դասընթացներ

ԸՄԲ կրթամասի կամընտրական դասընթացների ցանկը ներառում է կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլները.

Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Ժամաքանակ (դ/ս/գ/լ/ի)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
			կ	

<i>Բժշկագիտ. հիմ. և առողջութ. պահպ. կամ Արտակարգ իրավիճ. բնակչութ. առաջին բուժօգնութ.</i>	2	60(18/14/0/0/28)	5	<i>ստուգարք</i>
---	---	------------------	---	-----------------

### 10.1.3. Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս

Թարգմանչական գործե մասնագիտության բակալավրի ուսումնառության կրթական ծրագրի ԸՄԴ կրթամասը բաղկացած է կրթական մոդուլների երկու փաթեթից՝ պարտադիր և կամընտրական առարկաներից:

#### ԸՄԴ պարտադիր դասընթացներ

ԸՄԴ պարտադիր դասընթացների ցանկը ներառում է ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլները.

<b>Մոդուլ-դասընթաց</b>	<b>Կրեդիտ</b>	<b>Ժամաքանակ (դ/ս/գ/լ/ի)</b>	<b>Կիսամյա կ</b>	<b>Գնահատման ձևը</b>
<i>Թարգմանաբանության ներածություն</i>	5	150(32/0/24/0/94)	1	<i>քննություն</i>
<i>Թարգմանաբանության տեսություն</i>	5	150(40/0/32/0/78)	6	<i>քննություն</i>
<i>Բառագիտություն</i>	3	90(20/0/16/0/54)	3	<i>քննություն</i>
<i>Անգլերեն լեզվի պատմություն</i>	3	90(22/0/18/0/50)	4	<i>քննություն</i>
<i>Տեսական քերականություն</i>	3	90(24/0/20/0/46)	5	<i>քննություն</i>
<i>Հայոց լեզվի ոճագիտություն</i>	3	90(20/0/16/0/54)	4	<i>ստուգարք</i>
<i>Անգլերեն լեզվի ոճագիտություն</i>	3	90(20/0/16/0/54)	5	<i>քննություն</i>
<i>Գրավոր թարգմանություն</i>	4	120(28/0/20/0/72)	3	<i>քննություն</i>
<i>Բանավոր թարգմանություն</i>	3	90(22/0/18/0/50)	4	<i>քննություն</i>
<i>Գեղարվեստական թարգմանություն</i>	5	150(32/0/40/0/78)	8	<i>քննություն</i>
<i>Թարգմանության լեզվաոճական առանձնահատկությունները</i>	4	120(30/0/22/0/68)	7	<i>քննություն</i>
<i>Թարգմանության մասնագիտական կողմնորոշում</i>	5	150(36/0/30/0/84)	8	<i>քննություն</i>
<i>Հաղորդակցության մշակույթ</i>	4	120(36/0/30/0/54)	6	<i>քննություն</i>
<i>Անգլերեն և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն</i>	4	120(28/0/22/0/70)	7	<i>քննություն</i>
<i>Երկրորդ օտար և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն</i>	4	120(28/0/22/0/70)	8	<i>քննություն</i>
<i>Անգլերեն լեզու - 1</i>	6	180(0/0/0/88/92)	1	<i>քննություն</i>
<i>Անգլերեն լեզու – 2</i>	7	210(0/0/0/112/98)	2	<i>քննություն</i>

Անգլերեն լեզու – 3	5	150(0/0/0/96/54)	3	քննություն
Անգլերեն լեզու – 4	3	90(0/0/0/60/30)	4	ստուգարք
Անգլերեն լեզու – 5	3	90(0/0/0/64/26)	5	ստուգարք
Անգլերեն լեզու – 6	3	90(0/0/0/64/26)	6	քննություն
Անգլերեն լեզու – 7	7	210(0/0/0/128/82)	7	քննություն
Անգլերեն լեզու – 8	7	210(0/0/0/128/82)	8	քննություն
Լեզվաբանության հիմունքներ	3	90(18/0/14/0/58)	1	ստուգարք
Լեզվանշանագիտության պատմություն	3	90(20/0/16/0/54)	6	քննություն
Լեզվանշանագիտության տեսություն	3	90(20/0/16/0/54)	7	քննություն
Ժամանակակից հայոց լեզու - 1	4	120(28/0/20/0/72)	3	ստուգարք
Ժամանակակից հայոց լեզու - 2	3	90(20/0/16/0/54)	4	ստուգարք
Ժամանակակից հայոց լեզու - 3	3	90(20/0/16/0/54)	5	ստուգարք
Գրականագիտության հիմունքներ	3	90(18/0/14/0/58)	2	ստուգարք
Հայ գրականության պատմություն - 1	3	90(20/0/16/0/54)	3	ստուգարք
Հայ գրականության պատմություն - 2	3	90(20/0/16/0/54)	4	ստուգարք
Անգլերեն լեզվի երկրագիտություն	3	90(20/0/16/0/54)	6	ստուգարք
Հոգեբանություն	3	90(20/0/16/0/54)	3	ստուգարք
Ռուս գրականության պատմություն	3	90(20/0/16/0/54)	2	ստուգարք
Արտասահմանյան գրականության պատմություն - 1	3	90(20/0/16/0/54)	3	ստուգարք
Արտասահմանյան գրականության պատմություն - 2	3	90(20/0/16/0/54)	4	ստուգարք
Լատիներեն	3	90(0/0/48/0/42)	1	ստուգարք
Գրաբար	3	90(0/0/48/0/42)	2	ստուգարք

### ԸՄԴ կամընտրական դասընթացներ

ԸՄԴ կրթամասի կամընտրական դասընթացների ցանկը բաղկացած է կամընտրական առարկաներից և ներառում է կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլները.

Մոդուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Ժամաքանակ (դ/ս/զ/լ/ի)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
-----------------	--------	--------------------------	----------	---------------



Երկրորդ օտար լեզու - 1 (Ռուսերեն)	3	90(20/0/16/0/54)	3	ստուգարք
Երկրորդ օտար լեզու - 1 (Ֆրանսերեն, գերմաներեն)		90(0/0/0/48/42)		
Երկրորդ օտար լեզու - 2 (Ռուսերեն)	3	90(20/0/16/0/54)	4	ստուգարք
Երկրորդ օտար լեզու - 2 (Ֆրանսերեն, գերմաներեն)		90(0/0/0/48/42)		
Երկրորդ օտար լեզու - 3 (Ռուսերեն)	3	90(20/0/16/0/54)	5	ստուգարք
Երկրորդ օտար լեզու - 3 (Ֆրանսերեն, գերմաներեն)		90(0/0/0/48/42)		
Երկրորդ օտար լեզու - 4 (Ռուսերեն)	3	90(20/0/16/0/54)	6	ստուգարք
Երկրորդ օտար լեզու - 4 (Ֆրանսերեն, գերմաներեն)		90(0/0/0/48/42)		
Ուսումնասիրվող երկրորդ օտար լեզվի (Ռուսերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն) երկրագիտություն	3	90(20/0/16/0/54)	7	ստուգարք
Երկրորդ օտար (Ռուսերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն) և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն	4	120(28/0/22/0/70)	8	քննություն

#### 10.1.4. Հատուկ մասնագիտական կրթամաս

«Թարգմանչական գործ» մասնագիտության բակալավրի ուսումնառության կրթական ծրագրի ՀՄԴ կրթամասը պայմանավորված է շրջանավարտի «Լեզվաբանության բակալավր» որակավորումով և ներառում է մասնագիտական բնույթի ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և կրեդիտներով հաշվարկված հետևյալ մոդուլները.

Սողուլ-դասընթաց	Կրեդիտ	Ժամաքանակ (դ/ս/գ/լ/ի)	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
ՀՄՄ - 1 (Գործնական թարգմանություն)	3	90(0/0/40/0/50)	1	ստուգարք

ՀՄԱ - 2 (Գործնական հաղորդակցություն)	3	90(20/0/16/0/54)	2	ստուգարք
ՀՄԱ - 3 (Հաջորդական թարգմանություն)	3	90(20/0/16/0/54)	2	քննություն
<b>Գամբնտրական դասընթացներ</b>				
Բնագրի և թարգմանական տեքստերի զուգադրական վերլուծություն կամ Բնագրի և թարգմանական զուգադրական համեմատություն	3	90(20/0/16/0/54)	6	ստուգարք
Հասարակական-քաղաքական տեքստերի թարգմանություն կամ Հրապարակախոսական տեքստերի թարգմանություն	3	90(20/0/16/0/54)	5	ստուգարք
Թարգմանությունը որպես միջնակուսային հաղորդակցություն կամ Արդի թարգմանաբանության խնդիրներ	3	90(20/0/16/0/54)	5	ստուգարք
Բնագրի և թարգմանական զուգադրական լեզվաբանական վերլուծություն կամ Գեղարվեստական տեքստի թարգմանության կողմնորոշում	3	90(20/0/16/0/54)	7	ստուգարք
Բանավոր թարգմանության կողմնորոշում կամ Տեխնիկական թարգմանության հիմունքներ	3	90(20/0/16/0/54)	6	ստուգարք
Համակարգչային թարգմանություն կամ Տեխնիկական բնույթի տեքստերի թարգմանություն	3	90(8/0/24/0/58)	8	ստուգարք
Հոգելեզվաբանություն կամ Գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանական վերլուծություն	3	90(20/0/16/0/54)	8	ստուգարք

### 10.1.5. Այլ բաղադրիչներ

Կրթական ծրագրի այս բաժինն ընդգրկում է ամրագրված կրեդիտային արժեքներով հետևյալ ոչ դասընթացային կրթական մոդուլները.

Մոդուլ	Կրեդիտ	Կիսամյակ	Գնահատման ձևը
Կուրսային աշխատանք 1	3	5	ստուգարք
Կուրսային աշխատանք 2	3	6	ստուգարք
Արտադրական պրակտիկա	6	7	ստուգարք

## Բ. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը

### Ի. Ընդհանուր դրույթներ

1. Բոլոնիայի գործընթացին ինտեգրումը ենթադրում է տարբերակված աստիճաններով (բակալավրիատ, մագիստրատուրա, հետբուհական գիտակրթական) բարձրագույն կրթական համակարգ՝ նրա յուրաքանչյուր փուլում ավելի ճկուն, դասախոսի և ուսանողի ակադեմիական ազատություններին նպաստող ուսումնական գործընթացների կիրառմամբ: Մասնավորապես, ուսանողը հնարավորություն է ստանում ակտիվորեն մասնակցելու իր անհատական ուսումնական պլանի կազմմանը, հետևաբար և իր՝ որպես մասնագետի կայացմանը, իսկ դասախոսը՝ ընտրելու դասավանդման այնպիսի մեթոդներ և միջոցներ, որոնք ապահովում են ուսումնական գործընթացի բարձր որակ:

Ուսումնական գործընթացում բարեփոխումների իրականացման համար կարևորվում է ակադեմիական կրեդիտների կուտակման ու փոխանցման և գիտելիքների գնահատման բազմագործոնային համակարգերի ներդրումը, որոնք ենթադրում են մի շարք փոփոխություններ ուսումնական գործընթացի կազմակերպման գործում՝ էապես նպաստելով ուսանողների ակադեմիական ազատությանը:

2. Սույն կանոնակարգը հիմնվում է ,Կրթության մասին և ,Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին ՀՀ օրենքների, ՀՀ կառավարության 27 դեկտեմբերի 2005թ. թիվ 2307-Ն ,ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգում կրեդիտային համակարգի ներդրման մասին որոշման, ՀՀ ԿԳ նախարարի 2007թ. հունիսի 9-ի թիվ 588-Ա/Ք հրամանով հաստատված ,Բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ուսումնական գործընթացի կրեդիտային համակարգով կազմակերպման օրինակելի կարգե-ի, ,Ուսումնական ծրագրերի (պլանների) կրեդիտային հենքով

վերակառուցման և կրթական մոդուլներին կրեդիտների հատկացման մեթոդական ուղեցույցե-ի և ՀՀ ԿԳՆ հրահանգչական նամակների վրա:

3. Կանոնակարգի դրույթները գործողության մեջ են դրվում գիտխորհրդում հաստատման օրից և նույն ժամանակից ուժը կորցրած է ճանաչվում ,Ակադեմիական կրեդիտների կուտակման և փոխանցման համակարգով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման և ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման ու հաշվառման կանոնակարգեր (ընդունված գիտխորհրդում 29.10.2007թ.):

## **II. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգը**

4. Համակարգի հիմնադրույթները.

ՎՊՀ-ում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատ-ման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրարկման հիմնական նպատակներն են՝

ա) ուսումնական կիսամյակի ընթացքում գիտելիքների անընդհատ ստուգման և գնահատման օգնությամբ կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը և բարելավել դասահաճախումները,

բ) անհատական առաջադրանքների, ընթացիկ և հանրագումարային ստուգումների (ստուգարքների և քննությունների), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառման օգնությամբ ապահովել ուսանողի գիտելիքների և կարողությունների արդյունարար գնահատման արժանահա-վատությունն ու օբյեկտիվությունը:

5. Ստուգարքներին և քննություններին ուսանողի պատ-րաստվածության մակարդակին ներկայացվող պահանջները պետք է ապահովեն գիտելիքների համակողմանի ստուգումը, ապագա մասնագետի մասնագիտական հմտությունների և կարողությունների գնահատումը՝ համաձայն մասնագիտական համապատասխան կրթական չափորոշիչի:

6. Հանրագումարային ստուգումները (քննությունները և ստուգարքները) նպատակ ունեն գնահատելու տվյալ կիսամյակում ուսանողի

ստացած տեսական և գործնական գիտելիքները, դրանց կայունությունը, ստեղծագործական մտածողության զարգացումը, ինքնուրույն աշխատանքի հմտությունների ձեռքբերումը, ստացած գիտելիքների համադրումը և դրանց կիրառումը գործնական խնդիրների լուծման ժամանակ:

7. Ընթացիկ ստուգումը կիսամյակի ընթացքում դասընթացի ուսումնասիրված բաժինների յուրացման մակարդակի ստուգման և գնահատման ձև է, որի կիրառումը՝

ա) նպաստում է առարկայից առավել կայուն գիտելիքների տիրապետմանը՝ կիսամյակի ընթացքում ուսանողի անընդհատ և համաչափ աշխատանքի միջոցով,

բ) դյուրացնում է հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերման գործընթացը՝ հնարավորություն ընձեռելով ուսանողին դասընթացը հանձնելու մաս առ մաս,

գ) բարձրացնում է ուսանողի ուսումնական կարգապահությունը:

8. Յուրաքանչյուր կիսամյակում ընթացիկ ստուգումների, ստուգարքների և քննությունների անցկացման ժամկետները որոշվում են ըստ ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցի:

9. Ընթացիկ և հանրագումարային ստուգումների կազմակերպման, անցկացման և ամփոփման, ինչպես նաև ուսանողների վարկանիշների հաշվառման աշխատանքները կատարվում են համապատասխան դեկանատների կողմից և ամփոփվում ուսումնական վարչությունում:

10. Գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը իրականացվում են հետևյալ բաղադրիչներով՝

ա) ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասահաճախումների հաշվառման միջոցով,

բ) գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքներին ուսանողի մասնակցության, պարապմունքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում,

գ) ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) հաշվառում և գնահատում,

դ) կրթական մոդուլի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կլիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ և հանրագումարային քննություններ կամ ստուգարքներ),

ե) ստուգման արդյունքների ինտեգրում՝ դասընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի, անհատական առաջադրանքների, գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքներին ուսանողի ակտիվության, հմտությունների և կարողությունների գնահատման, ընթացիկ և հանրագումարային գնահատումների հիման վրա դասընթացի (կրթական մոդուլի) արդյունարար գնահատականի ձևավորում:

### **III. Գնահատման մեթոդաբանությունը**

11. Ելնելով մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների բնույթից, աշխատածավալից, պարապմունքի ձևից, դասավանդման մեթոդներից և հաշվի առնելով դասընթացի կարևորությունը ուսանողի մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների ձևավորման գործում՝ դասընթացներն ըստ անփոփոխ ստուգման կազմակերպման ձևի բաժանվում են 2 խմբի՝

ա) քննությամբ ավարտվող դասընթացներ,

բ) ստուգարքով ավարտվող դասընթացներ:

Տվյալ մասնագիտության դասընթացներից ուսանողների գիտելիքների, մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների ստուգման ձևերը ամրագրվում են մասնագիտության ուսումնամեթոդական փաթեթում:

12. Քննություններով ավարտվող առարկաների ցանկը որոշում է տվյալ ֆակուլտետի գիտամանկավարժական խորհուրդը:

13. Քննությամբ ավարտվող դասընթացը քննաշրջանի ընթացքում անցկացվող հանրագումարային քննության (այսուհետ՝ Հանրագումարային քննություն) հետ մեկտեղ նախատեսում է 2 ընթացիկ քննություն(ըստ աշխատանքային պլանի): Ընթացիկ քննությունը կամ նրա մի մասը, որպես կանոն, անցկացվում է գրավոր (ուսանողների կամ տվյալ առարկայի դասախոսի

հիմնավորված առաջարկությամբ և ֆակուլտետի ուսումնամեթոդական խորհրդի որոշմամբ կարող է անցկացվել նաև գրավոր-բանավոր ձևով):

- Սահմանվում են ընթացիկ քննության առաջադրանքի հետևյալ ձևերը՝ հարցաշար, թեսթ, ստուգողական աշխատանք, վերջիններիս զուգակցում կամ ստեղծագործական աշխատանք:

- Ընթացիկ գրավոր քննության առաջադրանքի առնվազն 8 միավորով գնահատվող հատվածը, որպես կանոն, կազմվում է թեսթային առաջադրանքի տեսքով:

- Հանրագումարային քննության ձևը (գրավոր, բանավոր կամ գրավոր - բանավոր) դասընթացը կազմակերպող ամբիոնի առաջարկությամբ հաստատում է ֆակուլտետի ուսումնամեթոդական խորհուրդը յուրաքանչյուր տարվա փետրվար ամսին հաջորդ ուսումնական տարվա համար:

14. Ստուգարքով եզրափակվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2-4 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով ամփոփվող ստուգարքով:

15. Ընթացիկ ստուգումներն անցկացվում են կարճ հարցումների, փոքրածավալ գրավոր/ստուգողական աշխատանքների և նման կարգի այլ հանձնարարությունների կատարողականի ստուգման միջոցով: Ընթացիկ ստուգման ձևն (գրավոր, բանավոր կամ գրավոր - բանավոր) դասընթացը կազմակերպող ամբիոնի առաջարկությամբ հաստատում է ֆակուլտետի ուսումնամեթոդական խորհուրդը յուրաքանչյուր տարվա փետրվար ամսին հաջորդ ուսումնական տարվա համար:

16. Ուսումնական պլանով նախատեսված լաբորատոր աշխատանքների արդյունքների ամփոփման ու ներկայացման ձևը հաստատվում է համապատասխան ամբիոնում: Ուսանողները լաբորատոր աշխատանքները կատարում են տվյալ դասընթացը վարող դասախոսի անմիջական ղեկավարությամբ և հսկողությամբ:

17. Քննությամբ ավարտվող դասընթացից (կրթական մոդուլից) ուսանողի ստացած արդյունարար (կիսամյակային) գնահատականը/միավորը (Գքնն.) ձևավորվում է ըստ հետևյալ բաղադրամասերի՝

17.1. Դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության աստիճանից՝ Գ1 :

17.1.1. Լսարանային պարապմունքներին լիարժեք մասնակցության դեպքում ուսանողը վաստակում է՝ 5 միավոր - դասախոսություններին հաճախելու համար, իսկ 15 միավոր - գործնական (սեմինար, լաբորատոր) աշխատանքներին հաճախելու համար(հավելված 1):

17.1.2. Լսարանային պարապմունքներին հաճախումները որոշվում են համաձայն հետևյալ հաշվարկի.

$ZU = \Gamma + \Phi,$

որտեղ՝

ZU-հաճախումներին հատկացվող միավորը

$\Gamma$ -դասախոսությունների մասնակցությանը միավորը

$\Phi$ -գործնական (սեմինար, լաբորատոր) պարապմունքների մասնակցությանը միավորը

17.1.3. Լսարանային պարապմունքներին 50% և ցածր հաճախումների դեպքում մասնակցության համար միավոր չի հատկացվում (տեղեկագրում գրվում է զրո):

17.1.4. Դասընթացի լսարանային պարապմունքների հաճախումների համար հատկացվող միավորը որոշվում է ըստ հաճախումների քանակի և համարժեք տոկոսի (հավելված 1):

17.1.5. Լսարանային պարապմունքներին և պրակտիկաներին ուսանողների հաճախումները դասամատյանում գրանցում է դասախոսը կամ խմբի (կուրսի) ավագը այդ աշխատանքները վարող դասախոսի (պրակտիկայի ղեկավարի) հսկողությամբ: Յուրաքանչյուր շաբաթվա վերջում խմբի խորհրդատուն ամփոփում է հաճախումների արդյունքները դասամատյանում:

17.1.6. Տվյալ առարկայի դասընթացից անհարգելի բացակայությունների և (կամ) ցածր առաջադիմության դեպքում ուսանողը յուրաքանչյուր ամսվա վերջում ակադեմիական խորհրդատուի կամ ղեկանի կողմից ստանում է նախազգուշացում, ինչն ուսանողի ստորագրությամբ գրանցվում է հաշվառման մատյանում:



17.1.7. Տվյալ ամսվա ընթացքում համապատասխան փաստաթղթով վավերացված հարգելի բացակայություններ ունեցող ուսանողների համար դեկանատի գրավոր թույլտվությամբ ամբիոնը կազմակերպում է չկատարած լաբորատոր աշխատանքների անցկացում և գործնական (սեմինար) աշխատանքների խորհրդատվություն: Այդ դասաժամերին ուսանողների մասնակցության դրական արդյունքների դեպքում բացթողումները համարվում են լրացված:

17.1.8. Կիսամյակում դասընթացի լսարանային պարապմունքների մասնակցությանը համապատասխան միավորը գրանցվում է ամփոփիչ գնահատման տեղեկագրում:

17.2. Ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) գնահատումից՝ Գ2, որին հատկացվում է 10 միավոր:

17.2.1. Ինքնուրույն աշխատանքի ձևերից են՝ ռեֆերատը, անհատական տնային առաջադրանքները, հանձնարարված մասնագիտական գրականության մշակումները, արտալսարանային ընթերցանությունը, թեմատիկ զեկուցումների նախապատրաստումը և այլն :

17.2.2. Կիսամյակի ընթացքում յուրաքանչյուր դասընթացից կարող են հանձնարարվել առնվազն 2 անհատական առաջադրանքներ:

17.2.3. Եթե ինքնուրույն աշխատանքը (անհատական առաջադրանքը) նշանակված ժամա-նա-կա-հատվածում կատարված է առնվազն կիսով չափ և ուսանողը կարողանում է այն ներկայացնել, ապա աշխատանքը գնահատվում է դրական (8-20 միավոր):

17.2.4. Բոլոր առաջադրանքների դրական գնահատականների միջինի դեպքում (8-20 միավոր) ուսանողը ստանում է ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված 10 միավորը: Հակառակ դեպքում ուսանողն ինքնուրույն աշխատանքի համար միավոր չի վաստակում (տեղեկագրում գրվում է զրո):

17.2.5. Ինքնուրույն աշխատանքի (անհատական առաջադրանքների) գնահատականները նշանակվում են մատյանում և տեղեկագրում:

17.3. Գործնական և/կամ սեմինար ու լաբորատոր աշխատանքների անցկացմանն ուսանողի մասնակցությունից և պարապմունքների ընթացքում նրա ակտիվությունից (Գ3), որը գնահատվում է 20 միավորով:

17.3.1. Նշված պարապմունքները կրթական գործընթացի կարևորագույն տարրերից են, որոնց անցկացմանը ուսանողի մասնակցությունը և ակտիվությունը գնահատվում է դասախոսի կողմից և արձանագրվում է դասամատյանում:

17.3.2. Կիսամյակում դասընթացի գործնական (սեմինար) ու լաբորատոր աշխատանք-ներին ուսանողների մասնակցության և ակտիվության գնահատման արդյունքների միջինը գրանցվում է ամփոփիչ գնահատման տեղեկագրում:

17.3.3. Դրական (8 և ավելի) գնահատականների միջինի դեպքում ամփոփիչ գնահատման տեղեկագրում ուսանողին տրվում է 20 միավոր, իսկ 8-ից ցածր արդյունքի դեպքում միավոր չի հատկացվում (տեղեկագրում գրվում է զրո):

17.4. Ուսուցանվող նյութի՝ ուսանողի կողմից տեսության յուրացման աստիճանի ստուգման նպատակով անցկացվող 2 ընթացիկ դրական (8 և բարձր) գնահատված քննությունների միջին գնահատականի կամ քննության ընթացքում այդ միջինի բարձրացված արդյունքից (94):

17.4.1. ընթացիկ քննությունների դրական գնահատականների միջինը հաշվի է առնվում, եթե ուսանողի գործնական (սեմինար, լաբորատոր) աշխատանքները գնահատված են դրական:

17.4.2. Տվյալ դասընթացի ընթացիկ քննություն(ներ)ից 8-ից ցածր միավոր ստացած կամ ընթացիկ քննությանը չներկայացած ուսանողը հնարավորություն է ստանում այն (վերա)հանձնելու հանրագումարային քննության օրվան նախորդող աշխատանքային օրվա ընթացքում:

17.4.3. Բանավոր քննության թույլատրվում են այն ուսանողները, որոնք գրաֆիկով նշանակված ժամկետներում դրական գնահատական-ներով հանձնել են տվյալ դասընթացի ընթացիկ քննությունները և ակնկալում են դրական գնահատված մասերի համապատասխան գնահատականի բարձրացում (հանրագումարային քննության նախորդ օրը ընթացիկ քննություն(ներ)ը հանձնած ուսանողը հանրագումարային քննության չի թույլատրվում):

17.4.4. Քննությունները գնահատվում են առավելագույնը 20 միավորով: Վերջնական գնահատման ժամանակ քննությունների գնահատականը կլորացվում է:

17.4.5. Ընթացիկ և հանրագումարային քննությունների արդյունքները գրանցվում են քննությունների տեղեկագրում:

17.5 Ուսանողի՝ գիտելիքների կիրառության գործնական հմտություններից (Գ5), որը գնահատվում է 1-10 միավորներով, էթե ուսանողը հանձնել է քննությունն ու գործնական (սեմինար, լաբորատոր) աշխատանքները գնահատվել են 11-20 միավորներով, դրական և ինքնուրույն կատարվող աշխատանքները (անհատական առաջադրանքները) գնահատվել են դրական (կախված դասընթացի բնույթից՝ ամբիոնի որոշմամբ, առաջնայինը կարող է լինել ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների 11-20 միավորը):

17.5.1. 10-ից բարձր գնահատականի դեպքում գործնական կարողությունների համար տրվում է 10-ը գերազանցող միավորներին հավասար միավոր:

17.6. Տվյալ դասընթացի (կրթական մոդուլի) ուսուցման արդյունքում ուսանողի ձեռք բերած կարողությունների գնահատումից (Գ6), որին հատկացվում է առավելագույնը 20 միավոր:

17.6.1. Ուսանողի ձեռք բերած կարողությունները գնահատվում են 8-20 միավորներով/քննության միավորին համարժեք/, էթե ուսանողը հանձնել է քննությունն ու գործնական (սեմինար, լաբորատոր) աշխատանք-ները գնահատվել են դրական և ինքնուրույն կատարվող աշխատանք-ները (անհատական առաջադրանք-ները) գնահատվել են դրական:

18. Դասընթացի (կրթական մոդուլի) հանրագումարային միավորը (գնահատականը) հաշվարկվում է որպես գնահատման առանձին բաղադրամասերով վաստակած միավորների գումար՝

$$Գ_{\text{քնն}} = Գ1 + Գ2 + Գ3 + Գ4 + Գ5 + Գ6$$

19. Ստուգարքով ավարտվող դասընթացից (կրթական մոդուլից) ուսանողի ստացած հանրագումարային/կիսամյակային միավորը (գնահատականը) (Գստ.) ձևավորվում է կիսամյակի ընթացքում՝ ըստ հետևյալ բաղադրամասերի՝

19.1. դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության աստիճանից՝ Գ1, որը լիարժեք իրականացնելու դեպքում ուսանողը վաստակում է 20 միավոր ( տես 14.ա կետը ):

19.2. Ինքնուրույն կատարվող աշխատանքների (անհատական առաջադրանքների) գնահատումից՝ Գ2, որին հատկացվում է 10 միավոր (տես 14.բ կետը) :

19.3. գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքներին ուսանողի մասնակցությունից և ակտիվությունից (Գ3), որին տրվում է 20 միավոր (տես 14.գ կետը):

19.4. ուսանողի կողմից ուսուցանվող նյութի յուրացման աստիճանի ստուգման, ձեռքբերված գործնական հմտությունների ու կարողությունների գնահատման նպատակով անցկացվող 2-4 ընթացիկ ստուգումների դրական գնահատականների (8 և բարձր) արդյունքների միջին գնահատականից (Գ4):

19.4.1. Ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 20 բալանոց համակարգով: Ստուգման արդյունքները գրանցվում են ստուգարքների տեղեկագրում:

19.5. Տվյալ դասընթացի (կրթական մոդուլի) ուսուցման ընթացքում ուսանողի ձեռքբերված հմտությունների (Գ5) և կարողությունների (Գ6) գնահատումից: Այս դեպքում նորից հմտություններն ու կարողությունները արժևորվում են տեսական և գործնական գիտելիքների դրական գնահատման դեպքում (տես 14. ե և գ կետերը):

20. Դասընթացի (կրթական մոդուլի) ընդհանուր միավորը (գնահատականը) հաշվարկվում է որպես գնահատման առանձին բաղադրամասերով վաստակած միավորների գումար՝

$$Գ_{ստ.} = Գ1 + Գ2 + Գ3 + Գ4 + Գ5 + Գ6$$

21. Ընթացիկ քննություններից կամ ստուգումներից չառաջադիմող ուսանողների հետ ամբիոնները պարտավոր են անցկացնել լրացուցիչ և (կամ) անհատական պարապմունքներ՝ ըստ ժամանակացույցի:

22. Կուրսային աշխատանքի կազմակերպումը, գնահատումը կարգավորվում է ,ՎՊՀ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով կուրսային աշխատանքների կազմակերպման, կատարման և գնահատման կարգերով:

23. Պրակտիկական գնահատվում է քննության ձևով՝ 100 միավորանոց սանդղակով՝ ըստ մասնագիտական կրթական ծրագրի կողմից սահմանված

չափանիշների: Ուսումնական կամ արտադրական պրակտիկաների կազմակերպումը, գնահատումը կարգավորվում է Պրակտիկայի կազմակերպման կանոնակարգե -ով:

24. Ամփոփիչ ատեստավորումն իրականացվում է համաձայն ,Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում շրջանավարտների ամփոփիչ ատեստավորման անցկացման մասին կարգի (հաստատված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2011 թ. հոկտեմբերի 31-ի N 1197-Ն հրամանով):

#### **IV. Կիրարկման ընթացակարգը**

24. Ընթացիկ և հանրագումարային ստուգումների ենթակա ուսումնական նյութի բովանդակությունը, ստուգումների ձևերը, հարցաշարերը, թեստային կամ այլ առաջադրանքները և ստուգումների անցկացման ժամանակացույցը, ինչպես նաև գնահատման մեթոդներն ու չափանիշներն ուսանողներին տրամադրվում են նախապես (կիսամյակի առաջին 2 շաբաթվա ընթացքում): Գրավոր ստուգման տարբերակում յուրաքանչյուր հարցի համար պետք է նշվի գնահատման առավելագույն միավորը, իսկ առաջադրանքի ծավալը համապատասխանի հատկացվող ժամանակահատվածին (ընթացիկ քննության համար՝ առնվազն 120 րոպե): Ընթացիկ քննության հարցատոմսը պետք է պարունակի առնվազն 8-միավորանոց թեստային առաջադրանք:

25. Ընթացիկ քննությունների ու ստուգումների, ստուգարքների ու քննությունների ժամանակացույցերը կազմվում են ֆակուլտետներում, ներկայացվում ուսումնական վարչություն և հաստատվում ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի կողմից:

26. Արգելվում է առանց ռեկտորատի թույլտվության և ուսանողների համաձայնության քննության վաղաժամկետ ընդունումը կամ հետաձգումը:

27. Ընթացիկ քննություններն անցկացվում են ըստ հաստատված ժամանակացույցի:

28. Ընթացիկ քննության օրերին ուսանողներն ազատվում են այդ օրվա դասերից:

29. Ստուգարքով ավարտվող առարկայի ընթացիկ ստուգումներն անցկացվում են ստուգումների թվով համամասնորեն բաժանված ժամանակահատվածներում: Ընթացիկ ստուգումն անցկացվում է տվյալ առարկան դասավանդող դասախոսի կողմից՝ դասացուցակով առարկային հատկացված ժամերին (ուսանողը դասերից չի ազատվում):

30. Ընթացիկ քննության կամ ստուգման քննարկումն անցկացվում է դասերից հետո՝ անհատական աշխատանքների համար նախատեսված ժամերի շրջանակում՝ առարկան դասավանդող դասախոսի կամ ամբիոնի որոշմամբ՝ նույն առարկան դասավանդող այլ դասախոսի կողմից՝ ստուգմանը հաջորդող աշխատանքային երկու օրվա ընթացքում:

31. Գրավոր ստուգման արդյունքները վերջնական ամփոփումից հետո գրանցվում են համապատասխան տեղեկագրում (արդյունքները փակցվում են ի տես բոլորի):

32. Հետագա մեկ օրվա ընթացքում ուսանողն իրավունք ունի որոշակի հարց(եր)ի գնահատումը բողոքարկելու նպատակով գրավոր դիմելու դեկանին, որը համապատասխան ամբիոնի վարիչի հետ կազմակերպում է բողոքի քննարկումը երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում:

33. Քննարկման արդյունքի մասին կազմվում է արձանագրություն, որը կցվում է տեղեկագրին:

34. Ընթացիկ կամ հանրագումարային ստուգմանը (ստուգարքին, քննությանը) դասախոսի բացակայության դեպքում ստուգումն իրականացվում է դեկանի գրավոր կարգադրությամբ՝ ըստ ամբիոնի վարիչի առաջարկի (այլ դասախոսի կամ հանձնաժողով):

35. Ընթացիկ ստուգումից բացակայության դեպքում լրացուցիչ ստուգում չի կազմակերպվում և տեղեկագրում գրանցվում է ,չներկայացած: Ուսանողը այն վերահանձնում է ստուգարքների համար նախատեսված շաբաթվա ընթացքում:

## **V. Ստուգարքների ամփոփումը**

36. Ստուգարքներն ամփոփվում են յուրաքանչյուր ,կիսամյակի ուսումնական պարապմունքների վերջին շաբաթվա ընթացքում:

37. Ուսումնական պարապմունքների նախավերջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվում է բաց թողնված դասերի լրացում: Նախավերջին շաբաթում, ըստ հաստատված ժամանակացույցի, լրացվում են բաց թողած լաբորատոր, գործնական սեմինար պարապմունքները :

38. Եթե ուսանողը հանձնել է բոլոր ընթացիկ ստուգումները և ունի 58 կամ ավելի միավոր, ապա տվյալ առարկայի ստուգաբքը համարվում է հանձնված:

39. 0-57 միավորների դեպքում ուսանողը գնահատվում է ,Չստուգվածե:

## **VI. Քննությունների անցկացումը**

40. Քննություններն անցկացվում են կիսամյակային քննաշրջան-ներում՝ 19-20-րդ շաբաթներում՝ ըստ հաստատված ժամանակացույցի:

41. Քննությունների անցկացման ժամանակացույցը՝ ուսանողական խմբերի առաջադրմամբ, կազմվում է դեկանատներում, ներկայացվում ուսումնական վարչություն և հաստատվում ուսումնագիտական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի կողմից քննաշրջանը սկսվելուց մեկ ամիս առաջ:

42. Քննություններն անցկացվում են հարցատոմսերով, թեստերով, որոնք հաստատվում են ամբիոնի նիստում քննաշրջանից մեկ ամիս առաջ:

43. Քննությունները կարող են կազմակերպվել համակարգչային տեխնիկայի միջոցով:

44. Քննության ընթացքում տվյալ դասընթացից խնդիրներ կամ այլ գործնական առաջադրանքներ տալու դեպքում դասախոսը պարտավոր է ուսանողներին ապահովել խնդրագրքերով, առաջադրանքների կատարման համար անհրաժեշտ մեթոդական և տեղեկատու ձեռնարկներով:

45. Կրթական յուրաքանչյուր մոդուլ գնահատվում է առանձին, և հարցատոմսերն ընդգրկում են միայն տվյալ կիսամյակում դասավանդված թեմաները:

46. Բանավոր քննության ընթացքում ստացած գնահատականին ուսանողի անհամաձայնության դեպքում ուսանողը քննասենյակում հայտարարում է, որ համաձայն չէ իր գնահատականին և անմիջապես այդ մասին գրավոր դիմում է դեկանին, որն էլ համապատասխան ամբիոնի վարիչի

(անհրաժեշտության դեպքում նաև քննությունները վերահսկող հանձնաժողովի ներկայացուցչի) հետ կազմակերպում է քննության քննարկումը, որի մասին կազմվում է համապատասխան արձանագրություն՝ գնահատականը փոփոխելու կամ նույնը թողնելու վերաբերյալ:

47. Տվյալ առարկայից դրական գնահատական ( 58 և ավելի միավորներ) ունեցող ուսանողը կարող է չմասնակցել այդ առարկայի քննությանը՝ պահպանելով իր գնահատականը կամ մասնակցելով քննությանը՝ բարձրացնել դրական գնահատականը, որը ենթակա չէ իջեցման:

48. Քննության (ստուգարքի) վերջում քննվող երեք ուսանողները քննասենյակից դուրս են գալիս վերջին ուսանողի պատասխանից հետո:

49. Ուսումնական վարչության և դեկանի կողմից հաստատված տեղեկագիրը դեկանը տրամադրում է դասախոսին ստուգման օրը: Տեղեկագրի մեջ դեկանի կողմից կարող են կատարվել հետևյալ գրառումները.

50. ,Քննության չի թույլատրվածե (թանաքով), այն ուսանողների անվան դիմաց, որոնք քննաշրջանին կամ տվյալ առարկայի քննությանը (ստուգարքին) մասնակցելու թույլտվություն չունեն,

51. բազմագործոնային համակարգով դրական գնահատված քննության (կամ ստուգարքի) գնահատականի նիշը և ,Փոխանցվում էե գրառումը (թանաքով), եթե ուսանողը տվյալ կրթական մոդուլից ունի դրական գնահատական (այլ բուհից տեղափոխություն, ուսանողական իրավունքի վերականգնում և այլն) և չի ցանկանում մասնակցել այդ քննությանը (ստուգարքին), ինչի մասին նա նախօրոք գրավոր տեղեկացնում է դեկանին:

52. Քննության ներկայանալիս ուսանողը պարտավոր է դասախոսին ներկայացնել ստուգման գրքույկը: Դասախոսը քննական տեղեկագրում գրանցում է ուսանողի ստուգման գրքույկի համարը, հարցատոմսի համարը, ուսանողի պատասխանից հետո՝ բարձրաձայն հայտնում գնահատականը, որից հետո գրանցում է տեղեկագրում, դրական գնահատականը նաև ստուգման գրքույկում: Կարգի խախտման դեպքում դասախոսը ենթակա է նկատողության:

53. Ամփոփված քննական տեղեկագիրը դեկանատ է ներկայացվում քննության ավարտից անմիջապես հետո:



54. Բանավոր քննությունը կազմակերպվում է մեկ օրվա ընթացքում մեկ ենթախմբի համար:

## **VII. Գնահատման սանդղակը և նշագրումը**

55. ՎՊՀ-ում ուսանողի ուսումնառության արդյունքների գնահատման համար կիրառվում է գնահատականների 100 միավորանոց սանդղակը, որը ներկայացված է հավելված 2-ում:

56. Այն դասընթացներին, որոնցից ուսանողը վաստակել է 58-ից ցածր արդյունարար միավոր կամ գնահատվել է ,չստուգվածե, կրեդիտներ չեն հատկացվում և ստուգարքային գրքույկում նշում չի կատարվում:

57. Գնահատումը կատարվում է ըստ տվյալ դասընթացի գնահատման սահմանված չափանիշների.

18-20 միավորները համարվում են դրական գնահատական

7 միավորները համարվում են բացասական (չի նշվում ուսանողի ստուգման գրքույկում):

58. Քննության ժամանակ կամ գրավոր աշխատանքի կատարման ընթացքում ուսանողի անազնվությունը հայտնաբերելիս (ծածկաթերթիկից կամ այլ արգելված աղբյուրից օգտվելու դեպքում) (տե՛ս ,Ակադեմիական ազնվության կարգը) այդ ուսանողի քննությունը (գրավոր աշխատանքը) դադարեցվում է և տեղեկագրում գրանցվում է 0 (զրո):

## **VIII. Ուսանողի ակադեմիական տեղեկագիրը**

59. Ուսանողի ուսումնական գործունեության արդյունքներն ու առաջադիմության ցուցանիշներն ուսման որոշակի ժամանակահատվածի կամ ողջ շրջանի ընթացքում վավերագրելու համար դեկանատը յուրաքանչյուր ուսանողի համար, նրա ընդունման պահից սկսած, վարում են ակադեմիական տեղեկագիր, որտեղ յուրաքանչյուր քննաշրջանից հետո գրանցվում են ուսանողի ուսումնասիրած դասընթացները և կրթական մոդուլները, վաստակած կրեդիտները և ստացած հանրագումարային գնահատականներն ըստ կրթական մոդուլների և կիսամյակների: Տեղեկագիրն արտացոլում է ուսանողի կատարած

ուսումնական աշխատանքի ծավալը և կրթական ձեռքբերումների որակը (հավելված 3):

60. Ուսանողի վաստակած կրեդիտները վավերագրվում և կուտակվում են նրա ակադեմիական տեղեկագրում և մնում ուժի մեջ նրա ուսումնառության ողջ ընթացքում՝ անկախ ուսումնառության ընդհատումից կամ ուսումնական ծրագրի հետագա հնարավոր փոփոխություններից:

61. Ուսանողի ուսման առաջադիմության ընդհանրացված արդյունքները ներկայացնելու համար ակադեմիական տեղեկագրում կիսամյակային արդյունքներից հետո նշվում են տվյալ կիսամյակի և մինչև ուսման տվյալ ժամանակահատվածն ուսանողի առաջադիմությունն ամբողջացնող ամփոփիչ տվյալները, որոնք ներառում են հետևյալ 4 քանակական ցուցանիշները՝

- ծրագրային (գումարային) կրեդիտների (ԾԿ) քանակը
- գնահատված կրեդիտների (ԳԿ) քանակը
- վարկանիշային միավորները (ՎՄ)
- միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ):

62. Ծրագրային (գումարային) կրեդիտը (ԾԿ) կրթական ծրագրի ավարտական պահանջները բավարարելու նպատակով ուսանողի վաստակած բոլոր կրեդիտների գումարն է:

63. Գնահատված կրեդիտը (ԳԿ) այն դասընթացների կրեդիտների գումարն է, որոնք գնահատված են.

$$\text{ԳԿ} = \sum (\text{Կրեդիտ})$$

64. Վարկանիշային միավորը (ՎՄ) բոլոր գնահատված կրեդիտների և դրանց համապատասխանող ECTS գնահատականների արտադրյալների գումարն է.

$$\text{ՎՄ} = \sum (\text{Կրեդիտ} \times \text{ԹԳ}),$$

որտեղ ԹԳ-ն տվյալ ուսումնական մոդուլից ստացված արդյունարար ECTS թվային գնահատականն է: Օրինակ, եթե 5 կրեդիտով դասընթացը գնահատվել է 72 միավոր, ապա տվյալ դասընթացից վարկանիշային միավորը հավասար է  $5 \text{ կրեդիտ} \times 72 = 360 \cdot 500$  հնարավորից:

Միջին որակական գնահատականը (ՄՈԳ) կրեդիտներով չափված գնահատականների միջինն է, որը հաշվարկվում է վարկանիշային միավորները

գնահատված կրեդիտների գումարի վրա բաժանելով (արդյունքը կլորացվում է 0,01 ճշտությամբ)։

$$ՄՈԳ = ՎՄ / (\sum \text{ԳԿ})$$

65. Հաշվառվում և ակադեմիական տեղեկագրում գրանցվում են կիսամյակային (հաշվարկված տվյալ կիսամյակի համար) և արդյունարար (հաշվարկված ուսման տվյալ շրջանի համար) վարկանիշային միավորները և ՄՈԳ-երը։

66. Ուսանողի հիմնավորված պահանջի դեպքում բուհը պարտավոր է համաձայն բուհում գործող կարգի, տրամադրել նրա ակադեմիական տեղեկագիրը ավարտված ուսումնառության կամ ուսումնական ծրագրի չավարտված մասի համար։

67. Ուսանողը համարվում է առաջադիմող, եթե հավաքել է տվյալ կիսամյակի համար ուսումնական ծրագրով սահմանված բոլոր դասընթացների անհրաժեշտ կրեդիտները (30 կրեդիտ՝ մեկ կիսամյակի համար)։

68. 30 կրեդիտ չհավաքած ուսանողին հնարավորություն է տրվում ուղղելու թերացումներն ու բացթողումները և ձեռք բերելու սահմանված կրեդիտները գործող կարգի համաձայն։

### **X. Դասընթացի վերահանձնումը և կրկնումը**

69. Դրական գնահատված դասընթացի քննության(ստուգման) կրկնում (վերահանձնում) չի թույլատրվում։

70. Ստուգմանը, ստուգարքին կամ քննությանը չներկայանալը համարվում է հարգելի՝ քննության օրը և դրան հաջորդող երկու աշխատանքային օրերի ընթացքում Համալսարանի ընդհանուր բաժնում գրանցված բժշկական տեղեկանքի կամ բացակայությունը հիմնավորող այլ փաստաթղթի առկայության դեպքում։

71. Սահմանված ժամկետներում ընթացիկ ստուգումներն ու քննությունն անհարգելի պատճառով չհանձնած կամ արդյունարար նվազագույն 58 միավորը չհավաքած (գտնվում է 0-57 միջակայքում) ուսանողներն իրավունք ունեն դրանք լրացնելու և հանձնելու համաձայն գործող կարգի, ընդ որում՝ այս շրջանում ստացած դրական գնահատականներով ուսանողը չի կարող մասնակցել

նպաստների և ուսանողական կրթաթոշակի հատկացման համար անցկացվող մրցույթին:

72. Յուրաքանչյուր առարկայի քննության կամ ստուգարքի ակադեմիական պարտքը թույլատրվում է վերահանձնել միայն երկու անգամ: Պարտքերի մարման համար սահմանվում է երկու շրջան՝ ըստ ժամանակացույցի:

73. Պրակտիկային մասնակցած, բայց չորակավորված ուսանողների համար դեկանը պրակտիկայի պարտքերի մարման համար հաստատում է ժամանակացույց:

74. Հաջողությամբ հանձնված դասընթացների կրեդիտները կուտակվում են ուսանողի ակադեմիական տեղեկագրում և մնում ուժի մեջ՝ անկախ կիսամյակում ցածր առաջադիմությամբ կամ այլ պատճառներով պայմանավորված ուսման ընդհատման հանգամանքից:

#### **XI. Քննաշրջանի արդյունքների ամփոփումը**

75. Քննաշրջանի արդյունքների ամփոփումը կատարվում է դեկանատներում և ուսումնական վարչությունում:

76. Այն ուսանողները, որոնք հաջողությամբ կատարել են ուսումնական տարվա պլանով նախատեսված բոլոր առաջադրանքները, դեկանի ներկայացմամբ և ռեկտորի հրամանով փոխադրվում են հաջորդ կուրս:

77. Կիսամյակում գերազանցիկ է համարվում այն ուսանողը, որը տվյալ կիսամյակում ստուգարքային և քննական առարկաներից, կուրսային աշխատանքներից (նախագծերից), պրակտիկաներից հավաքել է 86-100 միավորներ (գերազանցե գնահատականներ):

78. Քննաշրջանի արդյունքները ուսումնասիրվում և քննարկվում են ամբիոնների, ֆակուլտետի ուսումնամեթոդական խորհրդի, ռեկտորատի և Համալսարանի գիտխորհրդի նիստերում:

#### **XIII. Կրեդիտների փոխանցումը**

79. Ակադեմիական կրեդիտների կուտակումը և փոխանցումը կատարվում է համաձայն ,Ակադեմիական կրեդիտների կուտակման և փոխանցման համակարգով ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կանոնակարգի:

#### **XIV. Քննությունների և ստուգարքների անցկացման հսկողությունը**

80. Քննությունների և ստուգարքների անցկացման նկատմամբ հսկողությունն իրականացվում է ամբիոնի վարիչի, դեկանատի, ուսումնական վարչության և քննությունները վերահսկող հանձնաժողովի կողմից:

81. Քննությունները վերահսկող հանձնաժողովը ստեղծվում է ռեկտորի հրամանով և հաշվետու է ռեկտորին ու ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորին:

82. Քննությունները վերահսկող հանձնաժողովը իրավասու է դեկանի գիտությամբ ստուգելու ֆակուլտետում անցկացվող բոլոր տեսակի քննություններն ու ստուգարքները, նրանց համապատասխանությունը սույն կանոնակարգին և լսելու ուսանող(ներ)ի պատասխան(ներ)ը:

83. Քննության կամ ստուգարքի ընթացքի, դասախոսի կամ ուսանողի պարտականությունների կամ իրավունքների որևէ խախտում նկատելու դեպքում հանձնաժողովի անդամներն իրավասու են միջամտելու և (դեկանի օգնությամբ) կանխելու նկատված խախտումը:

84. Ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում հանձնաժողովի անդամներն իրավասու են, անմիջապես գրավոր տեղյակ պահելով բուհի ռեկտորին կան ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորին, դեկանից պահանջելու քննության կամ ստուգարքի դադարեցում: Քննության (ստուգարքի) շարունակման կամ դադարեցման և նոր քննության (ստուգարքի) անցկացման մասին որոշումը կայացվում է Համալսարանի ղեկավարության և դեկանի կողմից:

Հավելված 1

#### **Դասընթացի լսարանային պարապմունքներին ուսանողի մասնակցության համար հատկացվող միավորները և համարժեք տոկոսները**

Մասնակցության աստիճանը մասնակցության աստիճանը %	Հատկացվող միավորը	
	Դասախոսություն	Գործնական (սեմինար, լաբորատոր) աշխատանք
96-100	5	15

91-95	5	15
86-90	4	14
81-85	4	14
76-80	3	13
71-75	3	13
66-70	2	12
61-65	2	12
56-60	1	11
51-55	1	11
0-50	0	0

Հավելված 2

Ուսումնառության արդյունքների գնահատման 100 -միավորանոց սանդղակ

Գնահատականը ըստ 5-բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100- բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի
«գերազանցե (5)	96-100	A <sup>+</sup>
«գերազանցե (5)	91-95	A
«գերազանցե (5)	86-90	A <sup>-</sup>
«լավե (4)	81-85	B <sup>+</sup>
«լավե (4)	76-80	B
« լավե (4)	71-75	B <sup>-</sup>
«բավարարե (3)	67-70	C <sup>+</sup>
«բավարարե (3)	62-66	C
«բավարարե (3)	58-61	C <sup>-</sup>
«անբավարարե	0-57	D
«ստուգվածե	58-100	S
«չստուգվածե	0-57	U

**Գ. Ուսումնական խորհրդատուների ծառայությունը**

1. Կրեդիտային համակարգով սովորող ուսանողներին ուսման գործընթացում օժանդակելու նպատակով ֆակուլտետը կազմակերպում է ուսումնական խորհրդատուների ծառայություն, որում ընդգրկում են մասնագիտության ուսումնական ծրագրերին քաջատեղյակ մասնագետներ:

2. Ուսումնական խորհրդատուն իրականացնում է խորհրդատվական ծառայություններ մեկ կամ մի քանի հարակից մասնագիտությունների գծով և հսկում իրեն կցված ուսանողների ուսումնական առաջընթացը նրանց ուսումնառության ողջ ընթացքում:

3. Խորհրդատուն ներկայացնում է ուսանողների ուսումնական շահերը, ուսումնական գործընթացի հետ կապված տարաբնույթ հարցերի շուրջ նրանց համար պարբերաբար կազմակերպում խմբային և անհատական խորհրդատվություններ:

## **Դ. Ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները**

1. Ուսանողը պարտավոր է՝

- ծանոթանալ կրեդիտային համակարգով ուսուցման սույն կարգին և խստորեն հետևել դրա պահանջներին,

- կատարել ուսումնական դասընթացների և քննությունների համար սահմանված պահանջները,

- կանոնավոր հաճախել իր ուսումնառության ծրագրում ընդգրկված բոլոր դասընթացներին,

2. Ուսանողն իրավունք ունի՝

- ընտրելու տվյալ մասնագիտության (մասնագիտացման) ուսուցման համար ՎՊՄԻ կողմից առաջադրվող կամընտրական դասընթացներ՝ ուսումնական ծրագրի պահանջներին համապատասխան,

- միջբուհական փոխանակման և/կամ ակադեմիական շարժունության ծրագրերի շրջանակներում ուսումնառության որոշակի շրջան (կիսամյակ, ուստարի) ուսումնառելու այլ բուհում (ներառյալ՝ օտարերկրյա),

- փոխադրվելու մեկ այլ բուհ (ներառյալ՝ օտարերկրյա)՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության սահմանած կարգի,

- հիմնավորված կերպով դիմելու և ստանալու իր ակադեմիական տեղեկագիրը՝ ավարտված ուսումնառության կամ ուսումնական ծրագրի չավարտված մասի համար,

- բակալավրի աստիճանը և համապատասխան որակավորումը հաստատող պաշտոնական փաստաթղթերի (դիպլոմի) հետ միասին անվճար ստանալու համաեվրոպական նմուշի դիպլոմի հավելված (հայերեն և անգլերեն)՝ համաձայն ՀՀ Կառավարության համապատասխան որոշման:

## **Մաս II. ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ**

### **1. Տեղեկագրի նպատակը**

*Դասընթացների տեղեկագիրքը նախատեսված է բանասիրական ֆակուլտետում իրականացվող բակալավրի կրթական ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ուսանողներին, դասախոսական ու վարչական կազմին, ինչպես նաև լայն հանրությանը մատչելի դարձնելու համար և պարունակում է ամփոփ տեղեկատվություն ինչպես առանձին մասնագիտությունների ուսումնական ծրագրերի, այնպես էլ դրանց բաղադրիչ դասընթացների և ուսումնական մոդուլների վերաբերյալ: Այն ներառում է.*

- կրթական ծրագրի ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, ծրագրի նպատակները և նախանշված էլքային կրթական արդյունքները, ծրագրի բովանդակային կազմը և կրեդիտների կառուցվածքը, ավարտական պահանջները և ատեստավորման ձևերը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվությունը և այլն,
- առանձին դասընթացների և ուսումնական մոդուլների հակիրճ նկարագիրը՝ դասընթացի անվանումը և նույնացման թվանիշը, ուսուցման կիսամյակը, դասընթացին հատկացված կրեդիտները (ներառյալ շաբաթական լսարանային ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի խնդիրները՝ արտահայտված էլքային կրթական արդյունքներով և սպասվող մասնագիտական և/կամ փոխանցելի կարողություններով, դասընթացի հակիրճ



բովանդակությունը, ուսուցման և գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները:

## **2. 032300 ,Թարգմանչական գործե մասնագիտության տեղեկագիրք**

**I. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական առարկաներ**

### **Պ/բ-0453 Հայոց պատմության հիմնահարցեր - 1 (2կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք) 1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի առաջին մասի դասավանդումը նպատակ ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության հին, միջին և նոր շրջանների ազատագրական պայքարի պատմության վերաբերյալ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա V-XIX դարերի հայ ազատագրական պայքարի պատմությունը,
2. կկարողանա ներկայացնել Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը
3. կկարողանա ներկայացնել հայ ազատագրական շարժման նախադրյալները, ազգային-ազատագրական շարժման գաղափարախոսության սկզբնավորումը
4. կտիրապետի հայ ազատագրական պայքարի պատմության վերաբերյալ խոր և համակողմանի գիտելիքների
5. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

*Բովանդակությունը.*

**Թեմա 1.** V դ ազատագրական պայքարը **Թեմա 2.** VI-VII դդ. ազատագրական պայքարը: **Թեմա 3.** VIII-IX դդ ազատագրական պայքարը արաբական տիրապետության դեմ **Թեմա 4.**: Հայաստանի ազատագրական ծրագրերը **Թեմա**

**5.** Հայ ժողովրդի ազատագրական որոնումները XVII դարի երկրորդ կեսին և XVIII դարի առաջին քառորդին **Թեմա 6.** Հովսեփ Էմինը և Հայաստանի ազատագրության նրա ծրագիրը **Թեմա 7.** Հայաստանի ազատագրության ծրագրերը XVIII դարի II կեսին **Թեմա 8.** Ազատագրական պայքարը Սյունիքում և Արցախում **Թեմա 9.** Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին **Թեմա 10.** Հայ հասարակական քաղաքական հոսանքները **Թեմա 11** Արևմտահայ ազգային ազատագրական շարժումների վերելքը XIX դ. 90-ական թթ: **Թեմա 12.** Հայկական հարցի ծագումը և նրա միջազգայնացումը: **Թեմա 13.** Ֆիդայական շարժումը: **Թեմա 14.** Հայ ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները:

### **Պ/բ0453 Հայոց պատմության հիմնահարցեր - 2 (2կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի երկրորդ մասի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ հայոց պատմության նոր շրջանի ազատագրական պայքարի պատմության, Հայոց Մեծ Եղեռնի, հայոց պետականության պատմության վերաբերյալ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. իմանա Հայոց Մեծ Եղեռնի պատմությունը, կկարողանա ներկայացնել 1915թ. ինքնապաշտպանական մարտերը
2. կկարողանա ներկայացնել մայիսյան հերոսամարտերը և հայոց պետականության վերականգնման նախադրյալները
3. կտիրապետի արցախյան շարժման և անկախ պետականության վերականգնման պատմությանը

*Բովանդակությունը.*

**Թեմա 1.** Ազգային կուսակցությունների առաջացումը: **Թեմա 2.** Հայկական հարցը 1912-1914թթ.: **Թեմա 3** Հայոց Մեծ Եղեռնը: **Թեմա 4.** 1915թ. ինքնապաշտպանական մարտերը: **Թեմա 5** 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը.

Հայաստանի հանրապետության հռչակումը: **Թեմա 6.** Հայաստանի Առաջին հանրապետությունը 1918-1820 թթ. **Թեմա 7.** Արցախյան շարժման նոր փուլը: **Թեմա 8.** Հայաստանի անկախության հռչակագիրը. անկախ պետականության վերականգնումը: **Թեմա 9.** Հայաստանի Հանրապետության խորհրդանիշները:

**Հ/բ-0029 Հայոց լեզու (ուղղագրություն և կետադրություն) -1 (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,125 ժամ (34 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել և զարգացնել ուսանողների՝ ուղղագրությունից և կետադրությունից ունեցած գիտելիքները, ուշադրություն դարձնել ուղղախոսական խնդիրներին, ուսանողների մոտ ձևավորել գրագետ գրավոր և բանավոր խոսք կազմելու հմտություններ, խթանել ուսանողների ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը, ապահովել գործնական գրություններ գրելու հմտություններ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ուղղագրությունից և կետադրությունից ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ տալով համապատասխան լեզվաբանական հիմնավորումներ.

2. կկարողանա կազմել գրագետ տեքստ.

3. կկարողանա գրել գործնական գրություններ:

*Բովանդակությունը.*

**Թեմա 1.** Ձայնավորների ուղղագրությունը: **Թեմա 2.** Երկինյունների ուղղագրությունը: **Թեմա 3.** Բաղաձայնների ուղղագրությունը: **Թեմա 4.** Մեծատառերի ուղղագրությունը: **Թեմա 5.** Բառերի գծիկով, միասին, անջատ գրությունը:

**Հ/բ-0029 Հայոց լեզու (ուղղագրություն և կետադրություն)-2 (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,125 ժամ (34 ժամ գործնական պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել և զարգացնել ուսանողների՝ ուղղագրությունից և կետադրությունից ունեցած գիտելիքները, ուշադրություն դարձնել ուղղախոսական խնդիրներին, ուսանողների մոտ ձևավորել գրագետ գրավոր և բանավոր խոսք կազմելու հմտություններ, խթանել ուսանողների ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը, ապահովել գործնական գրություններ գրելու հմտություններ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ուղղագրությունից և կետադրությունից ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում՝ տալով համապատասխան լեզվաբանական հիմնավորումներ.
2. կկարողանա կազմել գրագետ տեքստ.
3. կկարողանա գրել գործնական գրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գոյականական անդամի լրացումների կետադրությունը: Թեմա 2. Դերբայական դարձվածի կետադրությունը: Թեմա 3. Ուրիշի խոսքի կետադրությունը: Թեմա 4. Նախադասության հարակից անդամների կետադրությունը: Թեմա 5. Ստեղծագործական հմտությունների և խոսքի մշակույթի զարգացում:

**ՌԼ0081 Ռուսաց լեզու - 1 (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4 ժամ (64 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացը նպատակ ունի ձևավորել ռուսերենի իմացության այնպիսի մակարդակ, որը կապահովի ուսանողների ռուսերենով հաղորդակցվելու, երկխոսություն ծավալելու ունակությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը կկարողանա.

1. ռուսերենով ճիշտ կառուցել իր բանավոր խոսքը.
2. ծավալել երկխոսություն ինչպես նեղ մասնագիտական, այնպես էլ այլ ոլորտներում.
3. կիրառել ռուսաց լեզվի քերականական կառուցվածքը.
4. վերլուծել, մեկնաբանել և վերարտադրել մասնագիտական և այլ բնույթի (գեղարվեստական և ճանաչողական) տեքստեր:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Խաղաղության մշակույթ: ՀՀ ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Տեսական նյութ. Հնչյունաբանություն: Ռուսաց լեզվի հնչյունական համակարգը: ռուսերենի շեշտ; բանավոր և գրավոր խոսքի հնչերանգը:

Թեմա 2. Ռուսաց լեզուն որպես ՄԱԿ-ի աշխատանքային լեզուներից մեկը: Քերականական նյութ. Գոյականի քերականական սեռը: Ընդհանուր քերականական սեռի բառեր: Որոշյի համաձայնեցումը գոյականի հետ: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 3. Մարդ: Դիմանկար: Բնավորություն: Ընտանիք: Քերականական նյութ. Որոշյի համաձայնեցումը գոյականի հետ: Քերականական կառույցների կազմում: Գոյականների հոլովները:

Թեմա 4. Տուն, բնակարան, քաղաք, որում ես ապրում եմ: Քերականական նյութ. Գոյականի թիվը: Եզակի թիվ, հոգնակի թիվ: Անեզական և անհոգնական գոյականներ:

Թեմա 5. Կրթություն: Կրթության համակարգը Հայաստանում: Քերականական նյութ. Ածական անուն: Որակական, հարաբերական և ստացական ածականներ: Ածականի համեմատական աստիճանները: Ամբողջական և կրճատ ձևերը: Նրանց կիրառությունը կապակցություններում և նախադասություններում: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 6. Երիտասարդությունը 21 դարում: Քերականական նյութ. Թվական անուն: Թվականի տեսակները, ուղղագրությունը, կապակցությունները և շարահյուսական դերը: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 7. Աշխատանքի նշանակությունը մարդու կյանքում: Քերականական նյութ. Դերանուն: Դերանունների տեսակները: Քերականական կառույցների կազմում:

**ՈԼ0081 Ռուսաց լեզու - 2 (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4 ժամ (64 ժամ գործնական պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացը նպատակ ունի ուսանողի մոտ ձևավորելու ռուսերեն լեզվի այնպիսի մակարդակ, որը կապահովի տվյալ լեզվով հաղորդակցումը, սեփական տեսակետը արտահայտելու և երկխոսություն ծավալելու նրա ունակությունը մասնագիտական և այլ ոլորտներում:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կյուրացնի ռուսաց լեզվի ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները.

2. կտիրապետի տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգին.

3. կտիրապետի մասնագիտական տեքստի քերականական առանձնահատկություններին, կարգերին և շարահյուսական կառուցածքներին.

4. կկարողանա սեղմ ձևով ներկայացնել այս կամ այն մասնագիտական տեքստը, առանձնացնել նրանում պարունակվող հիմնական միտքը, նշել առանցքային բառերը (եզրույթները), ընդգծել տվյալ հոդվածում պարունակվող գիտական նորույթը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գիտություն և տեխնիկա: Քերականական նյութ: Բայ: Բայի եղանակավորում: Սահմանական, ըղձական և հրամայական եղանակները: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 2. Մշակույթ և արվեստ: Քերականական նյութ: Բայ: Բայի եղանակավորում: Սահմանական, ըղձական և հրամայական եղանակները: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 3. Առողջություն: Հանգիստ: Սպորտ: Ժամանց: Քերականական նյութ:  
Բայ: Բայի եղանակավորում: Սահմանական, ըղձական և հրամայական  
եղանակները: Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 4. Բնություն: Բնապահպանություն: Էկոլոգիա: Քերականական նյութ:  
Դերբայ: Դերբայների տեսակները: Ժամանակի պարագա և տեղի պարագա:  
Կառավարման սկզբունքով կառուցված պարագայական կապակցություններ:  
Քերականական կառույցների կազմում:

Թեմա 5. ԶԼՄ-ներ և դրանց դերը ուսաց լեզվի ուսուցման գործում:  
Քերականական նյութ: Դերբայ: Դերբայների տեսակները: Քերականական  
կառույցների կազմում: Շարահյուսություն: Պարզ և բարդ նախադասություններ:

Թեմա 6. Հայրենիք: Մեր հանրապետությունը: Կենսաձևը Հայաստանում:  
Շարահյուսություն: Պարզ և բարդ նախադասություններ: Կետադրություն:

**Փ/բ0478 Փիլիսոփայության հիմնահարցեր (4կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (28 ժամ դասախոսություն, 20 ժամ սեմինար  
պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Հիմնարար գիտությունների տվյալների փիլիսոփայական մեկնաբանությունների  
միջոցով աջակցել ուսանողի համակարգված աշխարհայացքի, քաղաքակրթական  
գարգացումների արդի միտումների և այդ համատեքստում ազգային մրցունակ  
համակարգի մասին մասնագիտական պատկերացումների ձևավորմանը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի մասին  
փիլիսոփայական հայեցակարգերի ընդհանուր և տարբերակիչ  
առանձնահատկությունները.

2. կհասկանա ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքի և հավատի,  
ռացիոնալի և իռացիոնալի սահմանազատման փիլիսոփայական  
մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը.

3. կկարողանա վերլուծել և ամբողջական պատկերացում կազմել արդի քաղաքակրթական, քաղաքական մշակութային և մարդաբանական պատկերացումների, տեխնաձին քաղաքակրթության գլոբալ հիմնախնդիրների մասին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Փիլիսոփայությունը որպես գիտություն: Թեմա 2. Փիլիսոփայության զարգացման պատմական փուլերը: Թեմա 3. Մատերիա և կեցություն: Թեմա 4. Հոգևորի պրոբլեմը փիլիսոփայության մեջ: Թեմա 5. Զարգացման հիմնախնդիրը: Թեմա 6. Իմացության տեսություն: Թեմա 7. Գիտական իմացության յուրահատկությունը: Թեմա 8. Սոցիալական փիլիսոփայություն: Թեմա 9. Հասարակության սոցիալ-տնտեսական համակարգը: Թեմա 10. Հասարակության քաղաքական համակարգը: Թեմա 11. Մարդու հիմնախնդիրը փիլիսոփայության մեջ: Թեմա 12. Հասարակական գիտակցություն: Թեմա 13. Արժեքաբանության փիլիսոփայություն:

**ԸՖՂ/բ0876 Մարմնակրթություն (1-4-րդ կիսամյակներ)<sup>3</sup> (32-ական ժամ)**

**Կամընտրական դասընթացներ**

**Կամընտրական դասընթաց (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Փ/բ-1238 Մշակութաբանություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին հաղորդակից դարձնել համաշխարհային մշակույթի զարգացման ընթացքին և առանձին իրողություններին, ներկայացնել համաշխարհային մշակույթի պատմությունը և վերջինիս համատեքստում հայ ազգային մշակույթի զարգացման առանձնահատկությունները, ուսանողին զինել համապատասխան մեթոդիկայով՝ ճանանչելու, վերլուծելու և գնահատելու մշակութային առանձին երևույթներ, օգնել մշակելու գնահատման ազգային, անհատական և համամարդկային

<sup>3</sup> Առարկայի համար կրեդիտներ չեն սահմանվում:



չափանիշներ, ինչպես նաև դրսևորել ինքնուրույն մոտեցումներ մշակույթի և նրա առանձին դրսևորումների նկատմամբ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

պետք է իմանա

- մշակույթի բնորոշումը, ծագումը, զարգացման օրինաչափությունները, նյութական և հոգևոր մշակույթների առանձնահատկությունները, մշակույթի նեղ և լայն առումները:

Պետք է կարողանա

- ինքնուրույն տարբերակել հոգևոր և նյութական մշակույթները, նկատել նրանց փոխադարձ անցումները և տարրերի փոխներթափանցումները
- ընտրել մշակութային իրողությունների գնահատման չափանիշները
- ճանաչել մշակույթի զարգացման օրինաչափությունները
- մշակույթի առանձին դրսևորումները պատկերացնել համաշխարհային մշակույթի զարգացման համատեքստում
- ճանաչել և առանձնացնել լոկալ մշակույթների տիպերը (ըստ տարածքի, ժամանակաշրջանի, ազգայինի և մշակույթի տվյալ տիպի)

Պետք է տիրապետի

մշակութաբանության հետազոտական-վերլուծական հինգ մեթոդներին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Մշակութաբանության առարկան, խնդիրները, ուսումնասիրության շրջանակները: Թեմա 2. Մշակույթի բնորոշումը: Թեմա 3. Մշակույթի գործառույթները: Թեմա 4. Մշակույթի լեզուն և կառուցվածքը: Ազգային և համամարդկային մշակույթ: Թեմա 5. Զանգվածային և էլիտար մշակույթ: Թեմա 6. Հոգևոր գործունեության մշակութային ձևերը: Թեմա 7. Բնություն և մշակույթ: Թեմա 8. Հասարակություն և մշակույթ: Թեմա 9. Քաղաքակրթություն և մշակույթ: Արդի տեսությունները:

## **Փ/բ-0475 Տրամաբանություն**

### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակը մտածողության օրենքների և օրինաչափությունների, մտքի քերականության կանոնների յուրացումն ու ճիշտ օգտագործման շնորհիվ, գիտելիքների միջոցով նոր գիտելիքների, այլև ստանալն ու յուրացնելն է ոչ միայն մտածողության, այլև դրա շնորհիվ իրականության մասին ընդհանրապես: Այս իմաստով անհրաժեշտ է և պարտադիր:

Տրամաբանություն գիտության նպատակն է ցույց տալ. թե ինչպես շաղկապել մտքերը, որպեսզի ճշմարիտ նախադրյալներից ստանանք ճշմարիտ եզրակացություն: Փաստորեն տրամաբանությունը մտքի քերականությունն է: Ահա թե ինչու դպրոցում և բուհում դասավանդվող առարկաների դասավանդման և յուրացման մակարդակը պայմանավորված է դասավանդողի տրամաբանական պատրաստվածությամբ:

### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

պետք է կարողանա տիրապետել տրամաբանության օրենքների, կատեգորիալ ապարատի և մեթոդների կիրառման շնորհիվ նյութականի իդեալականացման, օբյեկտիվը սուբյեկտիվացնելու և սուբյեկտիվն էլ օբյեկտիվացնելու հիմնական սկզբունքներին:

Պետք է իմանա տվյալ գիտության օրենքները, կատեգորիալ ապարատը և մեթոդները:

### *Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Տրամաբանությունը որպես գիտություն: Թեմա 2. Հասկացությունը որպես մտքի ձև: Թեմա 3. Դատողությունը որպես մտքի ձև: Թեմա 4. Տրամաբանության օրենքները և մեթոդները: Թեմա 5. Ստահանգում: Անհրաժեշտ և ճշմարտանման մտահանգումներ: Թեմա 6. Ապացուցում և հերքում:

## **Հ/բ-0304 Սոցիոլոգիա**

### **Նպատակը.**

Ուսանողների մոտ գիտելիքներ ձևավորել սոցիոլոգիայի պատմական անհրաժեշտության, հասարակության համար ունեցած դերի, սոցիոլոգիական աշխարհայացքի բազմազանության և բազմաձևության մասին

## **Բովանդակությունը**

### **Թեմա 1.** Սոցիոլոգիան իբրև գիտություն

1. Սոցիոլոգիայի ձևավորման նախադրյալները:
2. Սոցիոլոգիական գիտելիքի կառուցվածքը:
3. Սոցիոլոգիայի ուսումնասիրման օբյեկտը, առարկան, մեթոդները, ֆունկցիաները:
4. Սոցիոլոգիական հետազոտության մեթոդները:
5. Սոցիոլոգիան հասարակական գիտությունների համակարգում:

### **Թեմա 2.** Հասարակություն

1. Հասարակության պատմական ձևեր և տիպաբանական հիմքեր:
2. Հասարակության զարգացումը մեկնաբանող մոտեցումներ:
  - 2.1. Հասարակությունն իբրև համակարգ:

### **Թեմա 3.** Մշակույթ

1. «Մշակույթ» հասկացությունը, տարրերը, տեսակները:
2. Սոցիոմշակութային փոփոխություններ:

### **Թեմա 4.** Սոցիալականացում

1. Ընդհանուր հասկացություն, տեսակներ:
2. Առաջնային սոցիալականացումը մեկնաբանող մոտեցումներ:
3. Սոցիալականացման հիմնական ազենտները:
4. Շեղվող վարք:

### **Թեմա 5.** Հասարակության սոցիալական կառուցվածքը

1. Սոցիալական խմբեր և կազմակերպություններ:
2. Սոցիալական ինստիտուտներ. ընտանիքի ինստիտուտը:

### **Թեմա 6.** Սոցիալական ստրատիֆիկացիա

1. Սոցիալական անհավասարություն, սոցիալական մոբիլություն, ստրատիֆիկացիոն դիրքեր, միջին դաս:
2. Ստրատիֆիկացիոն համակարգեր:
3. Սոցիալական ստրատիֆիկացիան մեկնաբանող դասական մոտեցումներ: Կրթական արդյունքները.

## **Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է իմանա**

## 1.Տեսական գիտելիքներ

- ✓ Սոցիոլոգիայի առաջացման պատմական անհրաժեշտության, վերջինիս ուսումնասիրման օբյեկտի, առարկայի, ֆունկցիաների, հիմնական խնդիրների, սոցիոլոգիական գիտելիքի բազմամակարդակ կառուցվածքի վերաբերյալ,
- ✓ Հասարակության պատմական տիպերի, զարգացման օրինաչափությունների, հիմնական ընդհանրությունների եւ տարբերությունների, համակարգային մոտեցման, հասարակության իբրեւ համակարգի բազմամակարդակ կառուցվածքում գործառնող եւ փոխկախված տարրերի (անհատը՝ սոցիալական գործողություն կատարելու տեսանկյունից, խմբեր, կազմակերպություններ, ինստիտուտներ) վերաբերյալ,
- ✓ Հասարակության վերահսկողության մեխանիզմների, դրանց փոխապայմանավորվածության վերաբերյալ,
- ✓ Հասարակության ստրատիֆիկացիոն կառուցվածքի(շերտավորման), այն մեկնաբանող մոտեցումների, հիմնական շերտերի բնութագրի, մոբիլության, վերջինիս տեսակների, ըստ մոբիլության «բաց եւ «փակե հասարակությունների մեկնաբանման վերաբերյալ, գլոբալացման, վերջինս մեկնաբանող մոտեցումների եւ հիմնական տեսությունների (*իմպերիալիզմ (Հոբսոն), կախվածության տեսություն (Ֆրանկ), համաշխարհային համակարգի տեսություն (Վալերշտայն), ցանցային տեսություն (Գաստելս)* ), հոռմեական ակումբի, գլոբալ եւ գլոբալացնող ռիսկերի, ռիսկի հասարակության գաղափարի, գլոբալացման հիմնական գործիքների, աշխատուժի, տեխնոլոգիաների, կապիտալի հոսքերի, Մալթոսականության, Համահնչունայնացման խնդրի, համաշխարհային հասարակության աճող բարդացման վերաբերյալ:
- ✓ Կիրառական սոցիոլոգիայի զարգացման պատմության, սոցիոլոգիական հետազոտության նախապատրաստման, անցկացման մշակման, ընդհանրացման ձևերի, հետազոտության հիմնական մեթոդների վերաբերյալ:

## Բուն մասնագիտական գործնական կարողություններ

- ✓ Վերլուծելու, սինթեզելու,
- ✓ Կազմակերպելու, պլանավորելու,
- ✓ Քննադատության, ինքնաքննադատության,
- ✓ Տեղեկատվության կառավարման,
- ✓ Նոր տեղեկատվությունը համապատասխան համատեքստում ընկալելու, մեկնաբանելու
- ✓ Բազմաձևության, բազմամշակութայնության ընդունման,
- ✓ Նոր գաղափարներ առաջադրելու
- ✓ Յուրացված գիտելիքը տրամաբանորեն եւ հետետղականորեն ներկայացնելու,
- ✓ Առարկայի մեթոդները եւ տեխնոլոգիաները ճիշտ օգտագործելու,
- ✓ Տվյալ առարկայական ոլորտում հետազոտությունների արդյունքները գնահատելու կարողություններ:

## Կամընտրական դասընթաց (2 կրեդիտ)

Շաբաթական 2ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Փ/բ-0479 Իրավագիտություն**

*Նպատակը.*

Իրավագիտություն առարկայի դասավանդումը նպատակ ունի ուսանողին գիտելիքներ տալ իրավունքի և պետության ծագման, սոցիալական նորմերի հետ իրավանորմերի հարաբերակցության, պետության ձևի, կառուցվածքի, կառավարման ձևի, իրավունքի համակարգի, իրավահարաբերությունների, իրավունքի տարբեր ճյուղերի, այդ թվում սահմանադրական իրավունքի, ընտանեկան իրավունքի, միջազգային իրավունքի վերաբերյալ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

*պետք է իմանա*

- Իրավագիտության ուսումնասիրության օբյեկտը և առարկան: Պետության հասկացությունը և էությունը: Իրավական պետությունը և նրա հիմնական բնութագրերը: Պետության տիպերը և ձևերը: Պետության մեխանիզմը: Պետության գործառույթները: Պետությունը հասարակության քաղաքական համակարգում: Իրավունքի հասկացությունն ու էությունը: Իրավունքի ձևերը (աղբյուրները): Իրավունքը սոցիալական նորմերի համակարգում: Իրավագիտակցություն: Իրավունքի սկզբունքները և գործառույթները: Իրավունքի նորմ: Նորմատիվ իրավական ակտերը և նրանց համակարգումը: Իրավունքի նորմի մեկնաբանումը: Իրավունքի իրացումը: Իրավական հարաբերություններ: Իրավաչափ վարքագիծ և իրավախախտում: Իրավաբանական պատասխանատվություն: Իրավունքի համակարգը: Օրինականություն և իրավակարգ:

*Պետք է կարողանա*

- հստակ պատկերացնել պետության և իրավունքի ծագման ընդհանուր օրինաչափությունները գործառույթները
- ինքնուրույն կողմնորոշվել տարբեր տեսակետներում
- որոշ տեսական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ

*Պետք է տիրապետի*

- իրավագիտության կարևորագույն խնդիրներին, առարկայի նպատակներին, նրա տեղին ու դերին
- բուհում իրավագիտական կրթության կազմակերպման ժամանակակից մոտեցումներին և առանձնահատկություններին
- բուն մասնագիտական գործնական կարողությունների
- գնահատման գործիքներ կիրառելու հմտությանը

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Պետության և իրավունքի առաջացումը: Թեմա 2. Պետության էությունը, գործառույթները և ձևերը: Թեմա 3. Իրավունքը սոցիալական նորմերի համակարգում: Թեմա 4. Սոցիալական նորմերի հասկացությունը և տեսակները: Թեմա 5. Իրավունքը և իրավագիտակցությունը: Թեմա 6. Օրինականությունը և իրավակարգը: Թեմա 7. Իրավունքի համակարգը: Թեմա 8. Իրավական պետություն: Թեմա 9. Սահմանադրական իրավունք: Թեմա 10. Սահմանադրական կարգ հասկացությունը:

**S/Բ1255 Տնտեսագիտություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել տնտեսագիտության մեթոդաբանության, շուկայական տնտեսության բովանդակության, սեփականատիրական հարաբերությունների, միկրոտնտեսական և մակրոտնտեսական զարգացման օրինաչափությունների, պետական բյուջեի ու պետության տնտեսական քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման մասին պատկերացումներ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. պատկերացում կունենա շուկայական տնտեսության բնույթի, կատեգորիաների, զարգացման հիմնական օրինաչափությունների մասին.
2. կիմանա տնտեսագիտական գիտելիքների դերն ու գործառույթները տնտեսության տարբեր ոլորտներում.
3. կկարողանա ճիշտ ներկայացնել մարդ-տնտեսություն-տնտեսական քաղաքականություն փոխհարաբերությունները.

4. կիմանա առարկայի կարևորությունը հասարակական տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Տնտեսագիտության ծագումն ու զարգացումը: Ուսումնասիրման առարկան և մեթոդները: Թեմա 2. Ապրանքային արտադրություն: Ապրանք և փող: Թեմա 3. Շուկայական տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 4. Տնտեսական համակարգեր: Տիպերը և մոդելները: Թեմա 5. Ֆիրման շուկայական հարաբերությունների համակարգում: Թեմա 6. Ձեռնարկատիրական կապիտալի ձևավորումը: Թեմա 7. Ծախքերի տեսությունը: Արտադրություն և ծախքեր: Թեմա 8. Շահույթ և շահութաբերություն: Ձեռնարկատիրական եկամուտ և աշխատավարձ: Թեմա 9. Ագրո-արդյունաբերական համալիր: Ռենտայի տեսություն: Թեմա 10. Կուտակում, սպառում և խնայողություն: Թեմա 11. Տնտեսական աճ: Տնտեսական զարգացման փուլայնությունը: Թեմա 12. Ինֆլյացիա և գործազրկություն: Թեմա 13. Դրամավարկային համակարգի էությունը: Բանկեր: Թեմա 14. Ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական քաղաքականություն: Թեմա 15. Պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը: Թեմա 16. Համաշխարհային տնտեսությունը և զարգացման օրինաչափությունները: Միջազգային արժույթային և ֆինանսական համակարգեր:

#### **Փ/բ-0476 Քաղաքագիտություն**

*Նպատակը.*

- Ուսանողին տալ գիտելիքներ քաղաքականության, նրա էության, քաղաքական համակարգի, պետության և այլ հիմնախնդիրների վերաբերյալ:
- Խորացնել և ընդլայնել գիտելիքները քաղաքական սուբյեկտների նրանց գործառույթների վերաբերյալ:
- Նախապատրաստել ուսանողին քաղաքականության մեջ տեսականորեն որոշ հարցերի վերաբերյալ ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարելու համար:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

Կիմանա քաղաքագիտության ուսումնասիրման օբյեկտը, կատեգորիալ համակարգը, հետազոտության մեթոդները, քաղաքագիտության ֆունկցիաները, քաղաքագիտության և հասարակական մյուս գիտությունների կապը, համաշխարհային քաղաքական մտքի պարբերացման սկզբունքները:

Կլարոտիանա հստակորեն պատկերացում կազմելու քաղաքականության, նրա էության ու կառուցվածքի վերաբերյալ, կատարել վերլուծություններ, համեմատություններ քաղաքագիտության բոլոր հարցերի վերաբերյալ, նորացնել և փոխանցել մասնագիտական գիտելիքը, նոր գաղափարներ առաջ քաշի, աշխատի թիմում:

Կտիրապետի քաղաքագիտությունն առարկայի կարևորագույն խնդիրներին, առարկայի նպատակներին, նրա տեղին ու դերին, Բուհում հասարակագիտական կրթության կազմակերպման ժամանակակից մոտեցումներին և առանձնահատկություններին, Գնահատման գործիքների կիրառելու հմտությամբ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Քաղաքագիտության առարկան, խնդիրները: Թեմա 2 Քաղաքականության սուբյեկտի էությունը և ձևերը: Թեմա 3. Հասարակության իրավաքաղաքական համակարգը, նրա տիպերը: Թեմա 4. Պետություն, նրա տիպերը և ձևերը: Թեմա 5. Քաղաքական իշխանություն: Թեմա 6. Հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններ: Թեմա 7. Անցումային հասարակության քաղաքական համակարգը: Թեմա 8. Քաղաքական գործընթացներ և կոնֆլիկտներ: Թեմա 9. Քաղաքական մշակույթ, ձևերը և ֆունկցիաները: Թեմա 10. Մարդու դերը քաղաքականության մեջ:

## **II Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական առարկաներ**

### **ԻՏՄՄ/բ-1366 Համակարգչից օգտվելու հնտություններ (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (8 ժամ դասախոսություն և 24 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Ուսանողին ծանոթացնել համակարգչի կառուցվածքին և աշխատանքի հիմնական սկզբունքներին: Ուսանողի մոտ ձևավորել համակարգչից օգտվելու



հիմնական հմտությունները: Ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ ծրագրային և ինֆորմացիոն ապահովման մասին, ինչպես նաև ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կհասկանա համակարգչի կառուցվածքի և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները.

2. կիմանա, թե ինչ է օպերացիոն համակարգը, բազմախնդրայնությունը, որոնք են տեքստային և գրաֆիկական խմբագիրների աշխատանքների սկզբունքների տարբերությունը, Windows օպերացիոն համակարգի և Word, Excel, PowerPoint ծրագրերի հետ աշխատելու հիմնական սկզբունքները.

3. կկարողանա ինքնուրույն կատարել իր թղթավարությունը (կուրսային, ավարտական աշխատանքներ, հաշվարկների կատարում, գեկուցումների համար սլայդների պատրաստում և այլն):

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ներածություն: Գաղափար ինֆորմացիայի մասին: Ինֆորմացիայի չափի միավորները: Թեմա 2. Հաշվողական տեխնիկայի էվոլյուցիան: Պրոցեսոր: Թեմա 3. Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: Թեմա 4. Ներքին և արտաքին հիշողություն: Թեմա 5. MS Office ծրագրային համակարգը (MS Word, Excel ծրագրեր):

**ԸՖՂ/բ-0875Քաղաքաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն և 14 ժամ գործնական պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացների նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ԱԻ-ում (երկրաշարժ, ջրհեղեղ, հրդեհներ, արտադրական և տրանսպորտային վթարներ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում և այլն) և պատերազմական պայմաններում պաշտպանվելու ձևերին և մեթոդներին, նաև փրկարարական աշխատանքների ծավալներին, բովանդակությանը և կատարմանը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է կարողանա ստեղծված ԱԻ-ում և պատերազմական պայմաններում ժամանակին և ճիշտ իրականացնել պաշտպանվելու ձևերն ու մեթոդները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. ԱԻ-ի նախարարության կառուցվածքը և խնդիրները: Թեմա 2. ԱԻ-ները, նրանց բնութագրերը և կանխարգելման միջոցառումները: Թեմա 3. Բնակչության գործողությունները ահաբեկչությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: Թեմա 4. Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: Թեմա 5. Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը ԱԻ-ների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 6. ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: Թեմա 7. Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը:

**ԲԱ/Բ-0913 Էկոլոգիա և բնապահպանության հիմունքներ (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ձևավորել բնապահպանական աշխարհայացք՝ ուսանողներին ծանոթացնելով բնապահպանություն գիտության պատմությանը, բնական համակարգերի կազմավորման, գործունեության հիմունքներին,

բնություն-հասարակություն համակարգում բնապահպանության  
հիմնախնդիրներին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա բնապահպանության՝ որպես գիտության ձևավորման, կենդանիների և բույսերի էկոլոգիայի, էկոհամակարգի, կենսացենոզի և նոոսֆերայի ուսմունքների, մարդկության կայուն զարգացման սկզբունքների մասին.

2. կհասկանա բնական և անթրոպոգեն էկոհամակարգերի զարգացման ընդհանուր սկզբունքները և օրինաչափությունները.

3. կկարողանա վերլուծել էկոլոգիական վիճակը և գալ համապատասխան եզրակացությունների, կատարել ջրի, հողի և օդի ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական անալիզներ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Բնապահպանությունը և նրա կայացման պատմությունը: Թեմա 2. Օրգանիզմի և միջավայրի միջև փոխազդեցությունները: Թեմա 3. Պոպուլյացիաների էկոլոգիա: Թեմա 4. Համակեցություններ: Թեմա 5. Նյութերի երկրաբանական և կենսաբանական շրջապտույտը: Թեմա 6. Կենսոլորտ: Թեմա 7. Կենսոլորտի էվոլյուցիայի հիմնական ուղղությունները: Թեմա 8. Կենսոլորտի վրա հիմնական անթրոպոգեն ազդեցությունները: Թեմա 9. Անթրոպոգեն ազդեցությունները մթնոլորտի և կլիմայի վրա: Թեմա 10. Անթրոպոգեն ազդեցությունները ջրոլորտի վրա: Թեմա 11. Անթրոպոգեն ազդեցությունները լիթոսֆերայի վրա: Թեմա 12. Անթրոպոգեն ազդեցությունները համակեցությունների վրա: Թեմա 13. Կենսոլորտի վրա ազդեցության հատուկ ձևեր: Թեմա 14. Բնության պահպանության և ռացիոնալ բնօգտագործման հիմնական սկզբունքները: Թեմա 15. Էկոլոգիան և մարդու առողջությունը: Թեմա 16. Էկոլոգիա և տնտեսագիտություն: Թեմա 17. Բնության պահպանություն և գլոբալիզացիա:

**Կամընտրական դասընթաց**

**Կամընտրական դասընթաց (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

### **Բժշկագիտության հիմունքներ և առողջության պահպանում**

*Նպատակը.*

1. Անհրաժեշտ հմտություններ և կարողություններ աղետների օջախում տուժածներին առաջին և մինչբժշկական օգնություն ցույց տալու վերաբերյալ
2. Տուժածի վիճակի վերահսկում
3. Տուժվածի և հիվանդի խնամքի կանոնների յուրացում

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

*պետք է իմանա.*

- Հիվանդությունների առաջացման պատճառները և կանխարգելիչ միջոցառումները
  - Արտակարգ իրավիճակներում կողմնորոշված և ճիշտ բուժօգնություն կազմակերպելու կանոնները
- Առողջ ապրելակերպի կանոնները

*պետք է կարողանա.*

- ✓ Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում:
- ✓ Տիրապետի առաջին օգնության կազմակերպման կանոններին
- ✓ Կատարել ստամոքսի լվացում, վիրակապում, բեկակալների տեղադրում, հոգնա,
- ✓ Ջերմաչափում, պուլսի որոշում, զ/ճ չափում
- ✓ Այրվածքի մակերեսի և խորության որոշում
- ✓ Առաջին օգնության կազմակերպում ցրտահարված տուժվածի մոտ
- ✓ Լարանի ճիշտ տեղադրում

*պետք է տիրապետի.*

- ✓ Կարողանա գիտական հարցերի վերբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ
- ✓ Տիրապետի Առողջ ապրելակերպի կանոններին
- ✓ Տիրապետի արտակարգ իրավիճակներում և կենցաղում ճիշտ , գրագետ , արագ բուժօգնություն կազմակերպելու կանոններին
- ✓ Տիրապետի հիգիենայի կանոններին
- ✓ Տիրապետի հիվանդի/ տուժվածի/ խնամքի կանոններին :

Բովանդակություն

Թեմա 1. Օրգանիզմի հիմնական օրգան համակարգերի կառուցվածքը և ֆունկցիան: Հասկացություն հիվանդության մասին: Դեղանյութեր: Դեղանյութերի ներմուծման եղանակները: Մարմնի ջերմության չափում: Պուլսի որոշում: Թեմա 2. Սիրտ-անոթային համակարգի հիվանդություններ, կանխարգելումը: Հիվանդների խնամքը: Արյան շրջանառության վրա ազդող միջոցներ: ՋՃ չափումը: Թեմա 3. Շնչառական համակարգի հիվանդություններ, կանխարգելումը: Հիվանդների խնամքը: Շնչառության հաճախականության որոշումը: Թեմա 4. Մարսողական համակարգի հիվանդություններ, կանխարգելումը: Հիվանդների խնամքը: Ստամոքսի լվացում: Հոգնա: Թեմա 5. Միզասեռական համակարգի հիվանդություններ, կանխարգելումը: Հիվանդների խնամքը: Թեմա 6. Կենցաղային թունավորումներ: Առաջին բուժօգնության կազմակերպումը: Թեմա 7. Վնասվածքներ: Այրվածքներ: Ջերմային խանգարումներ: Ջրահեղձում: Առաջին բուժօգնության կազմակերպումը: Թեմա 8. Արյունահոսություններ: Դադարեցման եղանակները: Ռեզուս գործոն, արյան խմբեր: Թեմա 9. Վերքային ինֆեկցիա: Ինֆեկցիոն հիվանդություններ: Հականեխություն և աննեխություն: Վիրակապություններ: Թեմա 10. Կլինիկական մահ: Վերակենդանացման միջոցառումներ: Հասկացություն վնասվածքային շոկի մասին: ՄԻԱՎ\_ՁԻԱՀ: Տուբերկուլյոզ: Առողջ ապրելակերպի կանոնները :

### **Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն**

#### *Նպատակը.*

Անհրաժեշտ հմտություններ և կարողություններ աղետների օջախում տուժածներին առաջին և մինչբժշկական օգնություն ցույց տալու վերաբերյալ

2. Տուժածի վիճակի վերահսկում
3. Տուժվածի և հիվանդի խնամքի կանոնների յուրացում  
*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

#### *պետք է իմանա.*

- Տուժածի վիճակը վերահսկելու կանոնները
- Հիվանդությունների առաջացման պատճառները և կանխարգելիչ միջոցառումները
- Արտակարգ իրավիճակներում կողմնորոշված և ճիշտ բուժօգնություն կազմակերպելու կանոնները

#### *պետք է կարողանա.*

- ✓ Ձեռք բերված տեսական և գործնական գիտելիքների կիրառում:
- ✓ Տիրապետի առաջին օգնության կազմակերպման կանոններին

- ✓ Կատարել վիրակապում, լարանի տեղադրում, բեկակալների տեղադրում
- ✓ Կատարել ստամոքսի լվացում, հոգնա,
- ✓ Ջերմաչափում, պուլսի որոշում, զ/ճ չափում
- ✓ Այրվածքի մակերեսի և խորության որոշում
- ✓ Առաջին օգնության կազմակերպում ցրտահարված տուժվածի մոտ

Տուժածի տեղափոխում

**պետք է տիրապետի.**

- ✓ Կարողանա գիտական հարցերի վերբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ
- ✓ Տիրապետի Առողջ ապրելակերպի կանոններին
- ✓ Տիրապետի արտակարգ իրավիճակներում և կենցաղում ճիշտ, գրագետ, արագ բուժօգնություն կազմակերպելու կանոններին
- ✓ Տիրապետի հիգիենայի պահպանման կանոններին
- ✓ Տիրապետի տուժվածի խնամքի կանոններին

Բովանդակություն.

Թեմա 1. Հասկացություն հիվանդության մասին: Հիվանդի քննության մեթոդները:  
 Թեմա 2. Սիրտ-անոթային համակարգի հիվանդություններ: Թեմա 3. Շնչառական համակարգի հիվանդություններ: Թեմա 4. Մարսողական համակարգի հիվանդություններ: Թեմա 5. Թունավորումներ: Թեմա 6. Վնասվածքներ: Թեմա 7. Ջերմային խանգարումներ: Թեմա 8. Արյունահոսություն: Թեմա 9. Վիրակապություններ: Վերակենդանացման միջոցառումներ: Թեմա 10. Առողջ ապրելակերպի կանոնները: Սեռավարակներ: Անվտանգ սեռական կապեր: Պրոֆեսիոնալ հիվանդություններ: Ինֆեկցիոն հիվանդություններ:

**III Ընդհանուր մասնագիտական առարկաներ**  
**Օլ/բ1051 Թարգմանաբանության ներածություն (5 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3,5 ժամ (32 ժամ դասախոսություն, 24 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողին թարգմանության ոլորտներին, թարգմանչի մասնագիտական նրբություններին և որոշ բարդություններին, ուսանողի մոտ զարգացնել այդ բարդությունները հաղթահարելու հմտություններ, կարևորել թարգմանության դերը միջմշակութային հաղորդակցության մեջ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կունենա թարգմանաբանության վերաբերյալ բազային գիտելիքներ.
2. կգիտակցի թարգմանչի մասնագիտական բարդությունները.
3. կտիրապետի այդ բարդությունները հաղթահարելու մեթոդներին.
4. հստակ պատկերացում կկազմի թարգմանչի և նրա լսարանի փոխհարաբերությունների մասին.
5. կգիտակցի թարգմանության՝ որպես տարբեր լեզուներով խոսող մարդկանց հաղորդակցության միջոցի կարևորությունը, ինչն էլ հանդիսանում է թարգմանության հիմնական գործառույթը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Թարգմանության դերը միջմշակութային հաղորդակցության մեջ: Թեմա 2. Պատմական ակնարկ: Թեմա 3. Աստվածաշնչի թարգմանությունը: Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանությունը: Թեմա 4. Արևմտահայերեն գրական լեզու: Թեմա 5. Լեզվական և հաղորդակցական հմտություններ: Թեմա 6. Մշակութային գործոնը թարգմանության մեջ: Թեմա 7. Թարգմանությունը և թարգմանչի աշխարհայացքը: Թեմա 8. Թարգմանության հիմնական բնագավառները: Թեմա 9. Թարգմանության միավորներ: Թեմա 10. Նույնականությունը որպես թարգմանության հիմնական խնդիր: Թեմա 11. Թարգմանչաց դպրոցներ:

**Օլ/բ1052 Թարգմանաբանության տեսություն (5 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4.5 ժամ (40 ժամ դասախոսություն, 32 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է խորացնել ,Մասնագիտական ներածությունն առարկայից ստացած գիտելիքները, ուսանողին ծանոթացնել թարգմանության տեսության հիմնարար հասկացություններին, ներկայացնել և պարզաբանել թարգմանաբանության նպատակներն ու խնդիրները, ուսանողի մոտ զարգացնել այդ խնդիրները հաղթահարելու հմտություններ, հիմք ստեղծել

թարգմանաբանության ոլորտում ավելի խորացված ուսումնասիրություններ կատարելու համար:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի թարգմանության հնարներին և եղանակներին.
2. թարգմանության ընթացքում իր տված թարգմանական լուծումները կհիմնավորի տեսական դասընթացից ստացած գիտելիքով.
3. վերլուծական մոտեցում ցուցաբերի այս կամ այն թարգմանված աշխատանքի նկատմամբ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Թարգմանության տեսության հիմնական հասկացությունները: Թեմա 2. Համարժեքության տեսություն: Թեմա 3. Թարգմանության գործնական արժեքը: Թեմա 4. Խոսքային միջավայր (կոնտեքստ): Նրա դերը թարգմանության մեջ: Թեմա 5. Տեղեկատվական պաշար: Թեմա 6. Հավանական կանխատեսում: Թեմա 7. Թարգմանչի կեղծ բարեկամներ: Թեմա 8. Թարգմանության տեսակներ: Թեմա 9. Թարգմանության եղանակներ: Թեմա 10. Թարգմանության հնարներ: Թեմա 11. Բառացի թարգմանություն: Թեմա 12. Տառացիաբանություն: Թեմա 13. Փոխակերպումներ:

**Օլ/բ1064 Բառագիտություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է դիտարկել բառերի իմաստային կառուցվածքը և կապակցելիությունը, նրանց ձևաիմաստային փոխհարաբերությունները, բառակազմական միջոցները և կաղապարները հայերենում և անգլերենում, ինչպես նաև դարձվածքների տեսակները և նրանց թարգմանությանն առնչվող խնդիրների լուծման եղանակները:

*Կրթական արդյունքները.*



Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կյուրացնի անգլերենի և հայերենի բառապաշարային առանձնահատկությունները.
2. կտիրապետի անգլերեն և հայերեն բառերի ձևիմաստային, բառակազմական և այլ տեսակների վերլուծության հմտություններին.
3. կկարողանա գտնել լուծումներ սվյալ լեզուների դարձվածային համակարգի և դարձվածքների թարգմանության հետ կապված խնդիրները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Լեզուների զուգադրական/հանդիպադրական ուսումնասիրություն, նրա առնչությունները տիպաբանական ուսումնասիրության հետ: Լեզուների զուգադրական քննության արժեքը, համեմատվող լեզուների տարբերությունների հաղթահարումը թարգմանության ընթացքում: Թեմա 2. Բառակազմություն. Բառակազմական կաղապարներ: Բարդ և ածանցավոր բառեր, դրանց տեսակները: Գործուն և ոչ գործուն կաղապարներ: Հայերենի և անգլերենի բառակազմական կաղապարների գործունեության և իմաստային արժեքների համեմատությունը: Թեմա 3. Բառաիմաստաբանություն:

### **Օլ/բ-0125 Անգլերեն լեզվի պատմություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,5 ժամ (22 ժամ դասախոսություն, 18 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել անգլերենի լեզվական համակարգի ակունքներին, լուսաբանել անգլերենին բնորոշ հնչյունական, բառակազմական, քերականական օրինաչափությունների պատմական զարգացումը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա հին, միջին, ժամանակակից անգլերենի հնչյունական, քերականական համակարգին բնորոշ գծերը.

2. ձեռք կրերի անզլերենի զարգացման առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ.
3. կկարողանա կատարել թարգմանություն՝ հին և միջին անզլերենից ժամանակակից անզլերեն:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Անզլերենի զարգացման 3 փուլերը: Դրանց լեզվական առանձնահատկությունների և պատմական ժամանակաշրջանի բնութագիրը: Թեմա 2. Հին, միջին, ժամանակակից անզլերենի հնչյունական համակարգի առանձնահատկությունները: Թեմա 3. Հին, միջին, ժամանակակից անզլերենի քերականական համակարգի առանձնահատկությունները: Թեմա 4. Միջլեզվական հարաբերությունների ուսումնասիրությունը լեզվի պատմության շրջանակներում:

**Օլ/բ-0133 Տեսական քերականություն ( 3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2.75 ժամ (24 ժամ դասախոսություն, 20 ժամ գործնական պարապմունք)

5- րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է քննել անզլերենի քերականական միավորների գործառնական առավել կարևոր հարցերը, պաշտպանել դրանց փոխադարձ կապն ու հարաբերակցությունը լեզվի համակարգում, ուսանողներին ծանոթացնել անզլերենի քերականական համակարգի ուսումնասիրման տարաբնույթ մեթոդներին, լեզվաբանական տարբեր ուղղություններին ու տեսակետներին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի անզլերենի ձևաբանության ու շարահյուսության հիմնախնդիրներին.
2. ձեռք կրերի դրանք ինքնուրույն ընկալելու կարողություն.

3. կզարգացնի ինքնուրույն հետազոտական աշխատանք կատարելու հմտություն:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Անգլերենի տեսական քերականության հիմնական հարցեր: Քերականական համակարգի ստեղծման հիմնական պատմական փուլերը: Թեմա 2. Լեզվի համակարգային բնույթը: Համադրական և հակադրական ձևեր: Թեմա 3. Ձևաբանության հիմնահարցեր: Խոսքի մասեր և նրանց կարգերը: Թեմա 4. Հիմնական և երկրորդական խոսքի մասեր: Թեմա 5. Շարահյուսական հիմնահարցեր: Թեմա 6. Բառակապակցություններ:

**Հ/բ-0033 Հայոց լեզվի ոճագիտություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայոց լեզվի ոճաբանական համակարգը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիրառնա հայոց լեզվի ոճական համակարգի առանձնահատկությունները.

2. կհասկանա հնչյունական, բառային և քերականական իրողությունների ոճական կիրառությունների առանձնահատկությունները.

3. կկարողանա կատարել ոճաբանական վերլուծություններ, գործնականում կիրառել ոճական տարբեր հնարներ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ոճագիտությունը որպես գիտաճյուղ, ոճույթի ըմբռնումը: Թեմա 2. Իրադրական և գործառական ոճեր, նրանց տեսակները: Թեմա 3. Հնչյունաբանական ոճագիտություն: Թեմա 4. Բառագիտական ոճագիտություն: Թեմա 5. Ձևաբանական

նճագհիտություն: Թեմա 6. Շարահյուսական նճագհիտություն: Թեմա 7. Լեզվի պատկերավորման միջոցները: Թեմա 8. Լեզվի արտահայտչական միջոցները:

**Օլ/բ1063 Անգլերեն լեզվի նճագհիտություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել անգլերեն լեզվի ոճաբանական համակարգը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա անգլերեն լեզվի ոճական համակարգի առանձնահատկությունները.

2. կհասկանա հնչյունական, բառային և քերականական իրողությունների ոճական կիրառությունների առանձնահատկությունները.

3. կկարողանա կատարել ոճաբանական վերլուծություններ, գործնականում կիրառել ոճական տարբեր հնարներ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ոճագհիտությունը որպես գիտաճյուղ, ոճույթի ըմբռնումը: Թեմա 2. Իրադրական և գործառական ոճեր, նրանց տեսակները: Թեմա 3. Հնչյունաբանական ոճագհիտություն: Թեմա 4. Բառագիտական ոճագհիտություն: Թեմա 5. Ձևաբանական ոճագհիտություն: Թեմա 6. Շարահյուսական ոճագհիտություն: Թեմա 7. Լեզվի պատկերավորման միջոցները: Թեմա 8. Լեզվի արտահայտչական միջոցները:

**Օլ/բ1058 Գրավոր թարգմանություն (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (28 ժամ դասախոսություն, 20 ժամ գործնական պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է կարևորել գիտական, պաշտոնական, հրապարակախոսական ոճերի տեքստերի թարգմանության անհրաժեշտությունը և կարևորությունը, ուսանողին ծանոթացնել տարբեր ոճերի տեքստերի բառապաշարային, քերականական և ոճական առանձնահատկություններին, մշակել թարգմանական հնարներ և եղանակներ այդ առանձնահատկությունները թարգմանության տեքստում պահպանելու համար, գործնական թարգմանությունների միջոցով ուսանողի մոտ զարգացնել թարգմանական այդ հնարներն ու եղանակները գործնականում կիրառելու հմտություններ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կգիտակցի գիտական, պաշտոնական, հրապարակախոսական ոճերի տեքստերի թարգմանության կարևորությունը և անհրաժեշտությունը.
2. ինքնուրույն լեզվաոճական քննության կենթարկի այդ ոճերին պատկանող տեքստեր.
3. կտիրապետի դրանց բառապաշարային, քերականական, ոճական առանձնահատկությունները թարգմանության տեքստում պահպանելու թարգմանական հնարներին և եղանակներին.
4. թարգմանության ժամանակ կկարևորի տեքստի հասցեատիրոջ գործոնը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ներածություն: Գիտական տեքստերի թարգմանությունը: Թեմա 2. Գիտական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները և դրանց թարգմանական հնարները և եղանակները: Թեմա 3. Գիտահանրամատչելի տեքստերի թարգմանությունը: Թեմա 4. Դասագրքերի թարգմանությունը: Թեմա 5. Հանրագիտարանային հոդվածների թարգմանությունը: Թեմա 6. Փիլիսոփայական, արվեստաբանական և երաժշտագիտական տեքստերի թարգմանությունը: Թեմա 7. Մենագրությունների թարգմանությունը: Թեմա 8. Հրապարակախոսական տեքստերի թարգմանությունը: Թեմա 10. Հրապարակախոսական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները: Թեմա 11. Լրագրային հոդվածների թարգմանությունը: Թեմա 12. Գովազդների թարգմանությունը: Թեմա 13. Մահախոսականների և քարոզների թարգմանությունը: Թեմա 14. Պաշտոնական տեքստերի թարգմանությունը: Թեմա 15.

Պաշտոնական տեքստերի լեզվառճական առանձնահատկությունները: Թեմա 16.  
Գործնական նամակների թարգմանությունը: Թեմա 17. Հրահանգների թարգմանությունը:  
Թեմա 18. Ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց փաստաթղթերի թարգմանությունը:

### **Օլ/բ-0129 Բանավոր թարգմանություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,5 ժամ (22 ժամ դասախոսություն, 18 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, քննություն

#### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել հաջորդական թարգմանչի աշխատանքի բնույթին, հաջորդական թարգմանության տեսակներին, ներկայացնել հաջորդական թարգմանությունը հաջողությամբ իրականացնելու թարգմանական հնարներ և մեխանիզմներ, գործնական թարգմանությունների միջոցով ուսանողի մոտ ամրապնդել այդ հնարներն ու մեխանիզմները գործնականում կիրառելու հմտությունները, ընդգծել թարգմանչի լեզվական, կոմունիկատիվ, ինչպես նաև լսողական հմտությունների կարևորությունը հաջորդական թարգմանության ժամանակ:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կգիտակցի թարգմանչի լեզվական, կոմունիկատիվ և լսողական հմտությունների կարևորությունը հաջորդական թարգմանության ժամանակ.
2. հաջողությամբ կառանձնացնի հիմնական իմաստային դրույթները և պրեցիզիոն բառերը ելակետային հաղորդումը լսելիս.
3. կտիրապետի հաջորդական թարգմանությունը հաջողությամբ իրականացնելու թարգմանական մեխանիզմներին.
4. կկարողանա հաջորդական թարգմանության ենթարկել առնվազն միջին բարդության ելակետային հաղորդումներ.
5. կտիրապետի գրառումների համակարգի ճիշտ կազմակերպմանը:

#### *Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ներածություն: Թեմա 2. Հաջորդական թարգմանության տեսակները: Թեմա 3. Անհամապատասխանության միավորը հաջորդական թարգմանության մեջ: Թեմա 4. Հիմնական իմաստային դրույթների առանձնացումը: Թեմա 5. Գրառումների համակարգը հաջորդական թարգմանության մեջ: Թեմա 6. Պրեցիզիոն բառերի առանձնացումը: Թեմա 7. Ելակետային և ելքային հաղորդումների ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 8. Ելքային հաղորդման կազմակերպման մեխանիզմները: Թեմա 9. Ելքային հաղորդման քանակական բնութագիրը: Թեմա 10. Նախապատրաստական վարժություններ հաջորդական թարգմանության համար:

### **Օլ/բ-0128 Գեղարվեստական թարգմանություն (5 կրեդիտ)**

Շաբաթական 5,143 ժամ (32 ժամ դասախոսություն, 40 ժամ գործնական պարապմունք)

8-րդ կիսամյակ, քննություն

#### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է կարևորել գրական-գեղարվեստական թարգմանության դերը տարբեր ազգերի մշակութային փոխհարաբերություններում, ծանոթացնել ուսանողին գրական տարբեր ժանրերի տեքստերի բառապաշարային, քերականական և ոճական առանձնահատկություններին, լեզվաոճական քննության ենթարկել գրական տարբեր ժանրերի պատկանող տեքստեր, մշակել գեղարվեստական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները թարգմանության տեքստում պահպանելու թարգմանական հնարներ և մեխանիզմներ, կարևորել գեղարվեստական տեքստի հեղինակի անհատական ոճի պահպանումը թարգմանության տեքստում:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ինքնուրույն լեզվաոճական քննության ենթարկել գեղարվեստական տեքստեր.
2. կկարողանա թարգմանական կոնկրետ լուծումներ գտնել ելակետային և թարգմանության տեքստերի միջև՝ լեզվաոճական և գործարանական համարժեքություն ապահովելու համար.

3. վերլուծական մոտեցում կցուցաբերի թարգմանված գրական ստեղծագործությանը.

4. կորոշի բնագրի և թարգմանության տեքստերի միջև նույնականության աստիճանը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գրական-գեղարվեստական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները: Թեմա 2. Հեղինակի անհատական ոճի փոխանցումը թարգմանության տեքստ: Թեմա 3. Հուշագրությունների թարգմանությունը: Թեմա 4. Էսսեների թարգմանությունը: Թեմա 5. Արձակի և պոեզիայի թարգմանության առանձնահատկությունները:

**Օլ/բ1067ՀՄԱ -2 Թարգմանության լեզվաոճական  
առանձնահատկությունները (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4,333 ժամ (30 ժամ դասախոսություն, 22 ժամ գործնական պարապմունք)

7-րդ կիսամյակ, քնություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել թարգմանության ոճական խնդիրների լուծման հնարներն ու ուղիները, օգնել ուսանողներին ըմբռնել բառերի փոխկապակցվածությունը նախադասության մեջ: Ներկայացնել որոշակի թարգմանական հնարներ, որոնք ուղղված են լուծելու թարգմանվող տեքստի ոճական առանձնահատկությունների հետ կապված թարգմանական խնդիրները, զարգացնելու ուսանողի՝ նախադասությունը ոճական վերլուծության ենթարկելու, բառերի փոխկապակցվածությունը և հետևաբար տեքստը ըմբռնելու ունակությունը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա առանձնացնել թարգմանության ենթակա տեքստի ոճական առանձնահատկությունները.



2. կկարողանա կատարել տեքստի ոճական և գործարանական խորքային վերլուծություն.
3. կտիրապետի տեքստի ոճական յուրահատկությունները թիրախ լեզու փոխանցելու թարգմանական հնարներին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Թարգմանական խնդիրներ կապված տեքստում առկա ոճական առանձնահատկությունների հետ: Թեմա 2. Թարգմանության տեքստում դրանք պահպանելու թարգմանական հնարներ:

**Օլ/բ1054 Թարգմանության մասնագիտական կողմնորոշում (5 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4,125 ժամ (36 ժամ դասախոսություն, 30 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է կարևորել համաժամանակյա թարգմանության դերն ու նշանակությունը ժամանակակից աշխարհում, ներկայացնել համաժամանակյա թարգմանության բարդությունները և մշակել դրանք հաղթահարելու մեխանիզմներ, ուսանողին ծանոթացնել սինխրոնիստի աշխատանքային բնույթին, ինչպես նաև համաժամանակյա թարգմանության կազմակերպման մեխանիզմներին, ներկայացնել համաժամանակյա թարգմանությանը հատուկ թարգմանաբանական երևույթները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. քաջատեղյակ կլինի բոլոր այն բնագավառներին, որտեղ իրականացվում է համաժամանակյա թարգմանությունը.
2. կընդգծի այդ ոլորտների վերաբերյալ թարգմանչի տեղեկատվական պաշարի անհրաժեշտությունը.
3. կկարևորի ելակետային տեղեկատվության խտացման դերը համաժամանակյա թարգմանության ընթացքում.

4. կտիրապետի համաժամանակյա թարգմանության ընթացքում առաջացող բարդությունները հաղթահարելու մեխանիզմներին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ընդհանուր տեղեկություններ համաժամանակյա թարգմանության վերաբերյալ: Թեմա 2. Համաժամանակյա թարգմանության կազմակերպման սխեման: Թեմա 3. Հավելցուկային տեղեկատվությունը համաժամանակյա թարգմանության մեջ: Թեմա 4 Հավանակային կանխատեսման դերը համաժամանակյա թարգմանության մեջ: Թեմա 5. Ելակետային հաղորդման թեման և ռեման: Թեմա 6. Համաժամանակյա թարգմանության հաղորդակցական գործոնները: Թեմա 7. Համաժամանակյա թարգմանչի մասնագիտական գաղտնիքները:

**Օլ/բ1055 Հաղորդակցության մշակույթ (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4,125 ժամ (36 ժամ դասախոսություն, 30 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Ուսանողներին զինել հաղորդակցության տեսությանը վերաբերող գիտելիքներով: Բացահայտել մշակույթի և լեզվի փոխազդեցության, փոխգործակցության կապը: Ծանոթացնել հաղորդակցական հետազոտությունների մեթոդներին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում.
2. կտիրապետի հաղորդակցության ուսումնասիրման մեթոդներին.
3. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ.
4. կկարողանա որոշել հաղորդակցության տեսակները, ձևերը, մարմնի լեզուն, երկլեզվական տարրերը, միջմշակութային հաղորդակցության սոցիալական նշանակությունը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Հաղորդակցությունը որպես գիտություն: Թեմա 2. Հաղորդակցության մոդելները: Թեմա 3. Հաղորդակցության վերլուծության միավորները: Թեմա 4. Հաղորդակցության գործառույթները: Թեմա 5. Նշանագիտություն: Թեմա 6. Միջանձնային հաղորդակցություն: Թեմա 7. Խոսքը հաղորդակցության գործողության մեջ: Թեմա 8. Խմբակային հաղորդակցություն: Թեմա 9. Կազմակերպությունն ու նրա կառուցվածքը: Թեմա 10. Ջանգվածային հաղորդակցություն: Թեմա 11. Գովազդ և հանրային կապեր: Թեմա 12. Մշակույթների երկխոսություն: Թեմա 13. Մշակույթի մակարդակներ: Թեմա 14. Թեմա 15. Մշակույթի և հասարակության փոխգործակցությունը: Թեմա 16. Հաղորդակցական ուսումնասիրությունների սկզբունքներն ու մեթոդիկան: Թեմա 17. Միջմշակութային հաղորդակցության զարգացումը:

**Օլ/բ1059 Անգլերեն և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4,167 ժամ ( 28 ժամ դասախոսություն, 22 ժամ գործնական պարապմունք )

7-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական ուղղվածության տեսական դասընթացների պաշար ունեցող ուսանողներին հնարավորություն տալ կատարելու մայրենի և ուսումնասիրվող լեզուների տարբեր մակարդակների (հնչյունաբանական, ձևաբանական, շարահյուսական, բառային) ակնարկային համեմատություններ: Սույն դասընթացի դերը կարևորվում է նրանով, որ այն հետագայում հնարավորություն է տալիս թարգմանչական աշխատանքների ժամանակ հաշվի առնել 2 լեզուների լեզվական առանձնահատկությունները, ինչը բարձրացնում է այդ աշխատանքների կատարման մակարդակը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կունենա որոշակի գիտելիքներ լեզվաբանության կարևորագույն բաժիններից մեկի՝ համեմատական տիպաբանության վերաբերյալ.

2. կգիտակցի մայրենի լեզվի իմացության կարևորությունը օտար լեզուների ուսումնասիրման և թարգմանչական աշխատանքների գործընթացում.
3. կունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ համեմատական տիպաբանությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում.
4. կկարողանա կատարել համեմատություններ զուգադրվող լեզուների տարբեր մակարդակների շրջանակներում.
5. կկարողանա համադրել տարբեր լեզվաբանների տեսակետները և համակողմանի գնահատել երևույթները .
6. կունենա կարողություն մշակել անգլերեն և հայոց լեզուների հնչյունաբանական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական մակարդակների կայուն հմտություններ՝ դրսևորման բանավոր և գրավոր ձևերում.
7. կունենա կարողություն համեմատական տիպաբանության մեթոդին համապատասխան գիտական մտածողություն ցուցաբերելու:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ներածություն: Լեզուների տիպաբանությունը որպես լեզվաբանության առանձին բաժին: Լեզվաբանական տիպանության հիմնական բաժինները: Թեմա 2. Տիպաբանական վերլուծության մակարդակները: Տիպաբանական վերլուծության մեթոդները: Պատմա-համեմատական մեթոդ: Թեմա 3. Մայրենի և օտար լեզուների համեմատական տիպաբանություն: Թեմա 4. Հնչյունաբանական մակարդակ: Չայնավորները և բաղաձայններն անգլերենում և հայերենում: Բառային շեշտն անգլերենում և հայերենում: Թեմա 5. Ձևաբանական մակարդակ: Խոսքի մասերի քերականական կարգերի ընդհանուր բնութագրեր: Թեմա 6. Գոյականի քերականական կարգերն անգլերենում և հայերենում: Թեմա 7. Բայի սեռի քերականական կարգն անգլերենում և հայերենում: Թեմա 8. Դերանուններն անգլերենում և հայերենում: Թեմա 8. Ենթակայի և ստորոգյալի համաձայնեցումն անգլերենում և հայերենում: Թեմա 8. Կցորդային անջատական հարցերն անգլերենում և հայերենում:

Շաբաթական 5,5 ժամ (88 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

1-ին կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների արտասանական հմտությունները, նպաստել հնչյունների ճիշտ արտաբերմանը, արտահայտությունների և նախադասությունների ճիշտ շեշտադրմանը, միաժամանակ տալ տեսական գիտելիքներ հնչյունների, վանկերի տեսակների մասին: Խորացնել ուսանողների քերականական գիտելիքները և հարստացնել թեմատիկ բառապաշարը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա հասկանալ խոսակցական, ոչ ադապտացված, բնիկ խոսողների կողմից հնչող պարզ անգլերենը.
2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար պարզ իրավիճակներում.
3. կկարողանա կարդալ և հասկանալ անգլերեն տեքստեր:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Անգլերենի հնչյունական համակարգի առանձնահատկությունները: Հնչյունների դասակարգումը: Բաղաձայնների և ձայնավորների տեսակներն ըստ արտաբերման տեղի և ձևի: Թեմա 2. Անգլերենի ժամանակաձևերի կրկնություն և ամրապնդում: Ածականների և մակբայների համեմատության աստիճանները: Որոշիչ երկրորդական նախադասություններ: Թեմա 3. Ժամանակակից, ոչ բարդ տեքստերի ունկնդրում, ընթերցում, քննարկում: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում (նկարագրել իրեն, իր սիրած լուսանկարը, իր քաղաքը/ գյուղը, գրել ոչ պաշտոնական և պաշտոնական էլեկտրոնային նամակ):

**Օլ/բ0130 Անգլերեն լեզու – 2 (7 կրեդիտ)**

Շաբաթական 7 ժամ (112 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

2-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է խորացնել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Կատարելագործել ուսանողների հաղորդակցման հմտությունները՝ բազմապիսի երկխոսությունների, առօրյա կյանքից վերցված իրավիճակների դերախաղումների միջոցով՝ օգտագործելով ձայնագրություններ, տեսաֆիլմեր: Ընդլայնել այն թեմաների շրջանակը, որոնց վերաբերյալ ուսանողները կարող են անցկացնել քննարկումներ, արտահայտել իրենց կարծիքը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա հասկանալ խոսակցական, բնիկ խոսողների կողմից հնչող համեմատաբար բարդ անգլերենը.
2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.
3. կկարողանա կարդալ, հասկանալ և քննարկել բազմապիսի անգլերեն տեքստեր, կռահել անձանոթ բառերի ու արտահայտությունների իմաստը կոնտեքստից, կատարել բառարանային աշխատանք (տալ բառի բնորոշումը, հոմանիշ-հակահիշները և այլն), կատարել տեքստի ընկալման մակարդակը ստուգող վարժություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Մոդալ բայեր: Կրավորական սեռ: Պայմանական նախադասություններ:  
Թեմա 2. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ երկխոսություններ, դիտած և լսած դրվագների դերախաղացումներ: Թեմա 3. Տնային ընթերցանություն՝ ստեղծագործությունների ընթերցում, վերլուծում: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում (գրել ոչ պաշտոնական նամակ, նկարագրել որևէ կառույց/ վայր, արտահայտել կարծիք որևէ հարցի շուրջ):

**Օլ/բ-1060 Անգլերեն լեզու – 3 (5 կրեդիտ)**

Շաբաթական 6 ժամ (96 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

3-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է խորացնել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Կատարելագործել լսելով ճիշտ ընկալելու հմտությունները, որպեսզի նրանք կարողանան հասկանալ տարբեր հնչերանգներով խոսողներին, ըմբռնեն հիմնականը, ինչպես նաև մանրամասները: Կատարելագործել ուսանողների խոսակցական և գրավոր խոսքի հմտությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, լսել ու հասկանալ ոչ ադապտացված տեքստեր, երկխոսություններ, քննարկումներ՝ կոնկրետ թեմաների շուրջ.

2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.

3. կկարողանա բնագրով կարդալ գեղարվեստական գրականության նմուշներ, քննարկել այդ գործերը, վերլուծել կերպարները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ապառնի և վաղակատար բարդ ժամանակաձևերի կրկնություն և ամրապնդում: Ներկա և անցյալ անիրական պայմանի նախադասություններ: Բայի անորոշ ձևերը (infinitive, gerund), դրանց օգտագործման առանձնահատկությունները: Դարձվածային բայեր (phrasal verbs): Թեմա 2. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ երկխոսություններ, դիտած և լսած դրվագների դերախաղացումներ: Թեմա 3. Տեսային ընթերցանություն՝ անգլո-ամերիկյան գրականությունից վերցված հատվածների ընթերցում, վերլուծում: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում (գրել պաշտոնական նամակ, կենսագրականներ (CV), կարճ պատմվածքներ):

**Օլ/բ-1060 Անգլերեն լեզու – 4 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3,75 ժամ (60 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Ընդլայնել ուսանողների բառապաշարը՝ ուսումնասիրելով և օգտագործելով գոյականակերտ, ածականակերտ և բայակերտ նախածանցներ, վերջածանցներ, օտարալեզու հիմնական բառակերտ արմատներ: Խորացնել ուսանողների լսելու հմտությունները՝ առաջարկելով տարբեր հնչերանգներով ու արագությամբ ընթացվող տեքստեր:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, լսել ու հասկանալ ոչ աղապատացված տեքստեր, երկխոսություններ, քննարկումներ՝ կոնկրետ թեմաների շուրջ.
2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.
3. կկարողանա գրել գրախոսականներ՝ ֆիլմի, ներկայացման, գրական գործի մասին, ինչպես նաև տրված թեմայով հոդված՝ ամսագրի համար:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Որոշիչ և պարագա երկրորդական նախադասություններ: Որոշյալ և անորոշ հոդեր: Անուղղակի խոսք: Բառակազմություն: Թեմա 2. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ երկխոսություններ, դիտած և լսած դրվագների դերախաղացումներ: Թեմա 3. Տնային ընթերցանություն՝ անգլո-ամերիկյան գրականությունից վերցված հատվածների ընթերցում, վերլուծում: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում (գրել գրախոսականներ և կարծիքներ, ամսագրային հոդվածներ):

**Օլ/բ1061 Անգլերեն լեզու – 5 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4 ժամ (64 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Ընդլայնել ուսանողների բառապաշարը՝ ուսումնասիրելով և օգտագործելով գոյականակերտ, ածականակերտ և բայակերտ նախածանցներ,



վերջածանցներ, օտարալեզու հիմնական բառակերտ արմատներ: Խորացնել ուսանողների լսելու հմտությունները՝ առաջարկելով տարբեր հնչերանգներով ու արագությամբ ընթացվող տեքստեր: Ընդլայնել թեմաների շրջանակը, որոնց մասին ուսանողները կարող են գրել դրույթ կամ էսսե: Ծանոթացնել էսսեի կառուցվածքին, պարտադիր մասերին՝ գրելով ուսուցողական աշխատանքներ և քննարկելով դրանք:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, լսել ու հասկանալ ոչ ադապտացված տեքստեր, երկխոսություններ, քննարկումներ՝ կոնկրետ թեմաների շուրջ.

2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.

3. կկարողանա գրել գրախոսականներ՝ ֆիլմի, ներկայացման, գրական գործի մասին, ինչպես նաև տրված թեմայով հոդված՝ ամսագրի համար:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Երկրորդական նախադասությունների փոխակերպումը դերբայական դարձվածների: Փոխակերպումներ (paraphrasing), ուղղակի խոսքը վերարտադրելու տարբեր եղանակներ: Թեմա 2. Բառապաշարի ընդլայնում՝ հոմանիշ-հականիշներ, դարձվածային բայեր (phrasal verbs), դարձվածքներ (idioms): Թեմա 3. Մասնագիտական թեմաներով գրականության ուսումնասիրություն և քննարկում: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում (գրել շարադրություն և ակնարկ (essay)՝ տրված թեմաներով):

**Օլ/բ1061 Անգլերեն լեզու – 6 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 4 ժամ (64 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

6-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Ընդլայնել ուսանողների բառապաշարը՝ ուսումնասիրելով և

օգտագործելով լեզվաբանական և գրականագիտական տերմիններ: Խորացնել ուսանողների լսելու հմտությունները՝ առաջարկելով տարբեր հնչերանգներով ու արագությամբ ընթացվող տեքստեր:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, լսել ու հասկանալ ոչ ադապտացված տեքստեր, երկխոսություններ, քննարկումներ՝ կոնկրետ թեմաների շուրջ՝ օգտագործելով այն գլխավոր արտահայտությունները (key phrases), որոնք պահանջվում են տվյալ թեման քննարկելիս.

2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.

3. կկարողանա ներկայացնել գրագետ գրավոր աշխատանքներ՝ տիրապետելով և պահպանելով տվյալ տեսակի աշխատանք գրելու բոլոր կանոնները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ածականների հերթագայության կանոնները: Պայմանական կառուցվածքներ: Հատուկ կառուցվածքներ՝ բայի անդեմ ձևերով: Թեմա 2. Մամուլի տեսություն (անգլիական և ամերիկյան թերթերից և ամսագրերից վերցված նյութերի ընթերցում, վերարտադրում): Լրատվության միջոցներում հանդիպող արդիական բառապաշարի յուրացում: Թեմա 3. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ վերապատմել և կարճ շարադրել (summary) կարդացած գեղարվեստական ստեղծագործությունները: Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում՝ կուրսային աշխատանքների առանձնահատկությունները և կառուցվածքը:

**Օլ/բ1062 Անգլերեն լեզու – 7 (7 կրեդիտ)**

Շաբաթական 10,667 ժամ (128 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

7-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Ներմուծել նոր մասնագիտական բառապաշար՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով հոմանիշներին, նույն արմատով կազմված բառերին, բառագույգերին, որոնք հաճախ շփոթության մեջ են գցում նույնիսկ մասնագետին: Կարդալ և քննարկել տեքստեր անգլիախոս երկրների պատմության, կառավարման, արվեստի, գրականության և այլ բնագավառների մասին, որոնց կուղեկցեն ընկալումն ստուգող հանձնարարություններ: Կատարելագործել ուսանողների գրավոր հմտությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, լսել ու հասկանալ ոչ ադապտացված տեքստեր, երկխոսություններ, քննարկումներ՝ կոնկրետ թեմաների շուրջ՝ օգտագործելով այն գլխավոր արտահայտությունները (key phrases), որոնք պահանջվում են տվյալ թեման քննարկելիս.

2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչյունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.

3. կկարողանա ներկայացնել գրագետ գրավոր աշխատանքներ՝ տիրապետելով և պահպանելով տվյալ տեսակի աշխատանք գրելու բոլոր կանոնները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Մոդալ բայեր և համարժեքներ: Ըղձական եղանակ: Հոդերի և նախդիրների գործածությունը: Թեմա 2. Վերլուծական ընթերցանություն (analytical reading), անգլո-ամերիկյան գրականությունից վերցված ստեղծագործությունների վերլուծություն: Թեմա 3. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ թեմատիկ քննարկումներ և ելույթներ (presentation): Թեմա 4. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում՝ հասարակական - քաղաքական, մշակութային և մասնագիտական թեմաներով տեքստերի հակիրճ վերապատմում (rendering) և թարգմանություն):

**Օլ/բ1062 Անգլերեն լեզու – 8 (7 կրեդիտ)**

Շաբաթական 9,143 ժամ (128 ժամ լաբորատոր պարապմունք )

8-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել ուսանողների քերականական գիտելիքները: Ավելի հարստացնել ուսանողների՝ նախորդ փուլերում ձեռք բերած բառապաշարը: Յուրացնել անգլերեն լեզվով հետազոտական աշխատանք գրելու առանձնահատկությունները՝ ներմուծելով պահանջվող կառուցվածքները և քննարկելով գրված աշխատանքները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կունենա հարուստ բառապաշար, որում մեծ տեղ կգրավի մասնագիտական շերտը.
2. կկարողանա ճիշտ օգտագործել ձեռք բերած քերականական, բառապաշարային և հնչունաբանական գիտելիքները՝ արդյունավետ հաղորդակցվելու համար բազմաբնույթ իրավիճակներում.
3. կկարողանա ներկայացնել գրագետ գրավոր աշխատանքներ՝ տիրապետելով և պահպանելով տվյալ տեսակի աշխատանք գրելու բոլոր կանոնները.
4. կարողանա կարդալ և քննարկել գեղարվեստական գրականության նմուշներ՝ բացահայտելով դրանց ժանրային և սյուժետային առանձնահատկությունները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Բանավոր խոսքի զարգացում՝ թեմատիկ քննարկումներ (գլոբալիզացիա, Եվրոպա, Ամերիկա և այլն), և ելույթներ (presentation): Թեմա 2. Գրավոր խոսքի հմտությունների զարգացում՝ գիտահետազոտական աշխատանքներ կատարելու հմտությունների կատարելագործում, աշխատանքների քննարկում և վերլուծում:

**Հ/բ1005 Լեզվաբանության հիմունքներ (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել լեզվաբանական ընդհանուր կարգերը. աշխարհի լեզուների հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերի ընդհանուր առանձնահատկությունները, աշխարհի լեզուներն ու նրանց բաշխումը լեզվաընտանիքներում:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա լեզվական ընդհանուր կարգերը.
2. կհասկանա ցեղակից և ոչ ցեղակից լեզուների նմանություններն ու տարբերությունները.
3. կկարողանա տարբերել տարբեր լեզվաընտանիքների պատկանող լեզուները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Լեզվի բնութագիրը, լեզվի բնորոշումը, լեզվի գոյության ձևերը: Թեմա 2. Լեզուների հնչյունաբանություն: Գիր: Թեմա 3. Լեզուների բառային համակարգերը: Թեմա 4. Լեզուների ձևաբանական համակարգերը: Թեմա 5. Լեզուների շարահյուսական համակարգերը: Թեմա 6. Լեզվի ծագումը: Թեմա 7. Աշխարհի լեզուների դասակարգումը:

**Հ/բ-0032 Լեզվանշանագիտության պատմություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Ուսանողներին զինել նշանագիտության վերաբերյալ գիտելիքներով: Բացահայտել մշակույթի և լեզվի փոխհարաբերության, փոխպայմանավորվածության բնույթը: Ծանոթացնել նշանագիտության հետազոտությունների մեթոդներին: Այս ոլորտում ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում.

2. կտիրապետի հաղորդակցության ուսումնասիրման մեթոդներին.
3. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ.
4. կկարողանա որոշել հաղորդակցության տեսակները, ձևերը, մարմնի լեզուն, երկլեզվական տարրերը, միջմշակութային հաղորդակցության սոցիալական նշանակությունը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Նշանագիտությունը որպես գիտակարգ: Թեմա 2. Նշանի հասկացությունը: Թեմա 3. Հաղորդակցական ակտի կառուցվածքը: Թեմա 4. Հաղորդում, նրա բաղադրիչ տարրերը: Թեմա 5. Նշանի իմաստաբանությունը: Թեմա 6. Նշանների եռամասնությունը. դրանց նշանակությունները: Թեմա 7. Արտալեզվական հաղորդակցում: Թեմա 8. Փոխաբերություն և փոխանունություն:

**Հ/բ-0032 Լեզվանշանագիտության տեսություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

7-րդ կիսամյակ, քննություն

*Նպատակը.*

Ուսանողներին զինել նշանագիտության վերաբերյալ գիտելիքներով: Բացահայտել մշակույթի և լեզվի փոխհարաբերության, փոխալայմանավորվածության բնույթը: Ծանոթացնել նշանագիտության հետազոտությունների մեթոդներին: Այս ոլորտում ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում.
2. կտիրապետի հաղորդակցության ուսումնասիրման մեթոդներին.
3. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ.

4. կկարողանա որոշել հաղորդակցության տեսակները, ձևերը, մարմնի լեզուն, երկլեզվական տարրերը, միջմշակութային հաղորդակցության սոցիալական նշանակությունը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Լեզվական և տեսողական փոխաբերություն: Թեմա 2. Աշխարհի մոդելի հասկացությունը: Թեմա 3. Մոդելավորող համակարգեր: Քարացած կաղապարներ: Թեմա 4. Նշանագիտությունը սեռային ընկալման տեսանկյունից: Սեռային դեր ունեցող նշանները տարբեր մշակույթներում: Թեմա 5. Միջտեքստային դիսկուրս (վկայակոչում, մեջբերում, ծաղրանմանակում): Սրանց հաղորդակցական գործառության մեխանիզմները: Թեմա 6. Նշանային համակարգերի տիպերը: Թեմա 7. Հաղորդման գործընթացում համընդհանուր նշանակության արտալեզվական արտահայտության ուղիները: Թեմա 8. Տեսողական հաղորդակցման ուսուցման ասպեկտները. ժեստերի լեզու, մենախոսություն:

#### **Հ/բ0031 Ժամանակակից հայոց լեզու -1 (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (28 ժամ դասախոսություն, 20 ժամ գործնական պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական և գործնական գիտելիքները հայոց լեզվի տեսության բոլոր բաժինների վերաբերյալ, ուսանողներին զինել գիտելիքներով հայոց լեզվի հնչյունաբանության, ուղղագրության, ուղղախոսություն մասին, հնչյունաբանության, հնչյունափոխության, ուղղագրության և ուղղախոսության վերաբերյալ գիտելիքները և ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ, ուսանողներին տալ գիտելիքներ բառի, բառույթի, բառաձևի, բառի և բառիմաստի, բառի բառային իմաստի, նրա տիպերի ու տեսակների վերաբերյալ, տարբերակել բառերն ըստ ձևի և իմաստի, քննել ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարի շերտերը տարբեր կտրվածքներով:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կատարել հնչյունաբանական վերլուծություններ.
2. բնագրերի հիման վրա ճիշտ կտարբերակի հնչյունափոխության բոլոր տեսակները.
3. կկարողանա անթերի ուղղագրությամբ գրել.
4. բանավոր խոսքում կպահպանի ուղղախոսական կանոնները.
5. կկարողանա կատարել ձևային և բառակազմական վերլուծություններ.
6. բնագրերի հիման վրա ճիշտ կտարբերակի տարբեր բառերի ծագումը, կրած փոփոխությունները.
7. կտարբերակի նորաբանություններն ու հնաբանությունները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ժամանակակից հայոց լեզուն ազգային և պետական լեզու: Հայոց լեզվի զարգացման փուլերը: Թեմա 2. Հնչյունաբանության առարկան: Հնչարտաբերական գործարաններ: Թեմա 3. Արտասանվածքի վերլուծություն: Հնչյուն և հնչույթ: Հայերենի հնչյունական համակարգը: Թեմա 4. Հնչյունափոխություն, տեսակները: Շեշտից կախված հնչյունափոխություն: Թեմա 5. Պատմական և փոխազդեցական հնչյունափոխություն: Թեմա 6. Ուղղագրություն: Գրաբանություն: Ուղղախոսություն, ժամանակակից հայերենի ուղղախոսական հիմունքները: Ուղղախոսական շեղումներ: Թեմա 7. Բառագիտության առարկան (պատմական և նկարագրական բառեր): Բառի հասկացությունը: Թեմա 8. Իմաստաբանություն: Իմաստափոխություն, տեսակները: Թեմա 9. Բառերի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի: Թեմա 10. Բառակազմություն: Հիմնական և երկրորդական ձևեր, բարդ բառերի տեսակները: Թեմա 11. Ածանցում: Ածանցների դասակարգումը (ըստ շարադասության, ըստ ծագման, ըստ գործածականության): Թեմա 12. Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարը: Ժամանակակից հայոց լեզվի բառապաշարն ըստ ծագման: Թեմա 13. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի տարժամանակյա դասակարգումը: Թեմա 14. Ժամանակակից հայերենի բառապաշարի համաժամանակյա դասակարգումը: Թեմա 15. Դարձվածաբանություն: Թեմա 16. Բառարանագրություն:

**Հ/բ0031 Ժամանակակից հայոց լեզու - 2 (3 կրեդիտ)**



Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է պատկերացում տալ հայերենի խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքների, քերականական կարգերի, դրանց ձևերի ու բաշխման մասին, ուսանողներին ծանոթացնել հայերենի խոսքի մասերին, նրանց իմաստային և քերականական առանձնահատկություններին, միմյանց նկատմամբ ունեցած հարաբերակցություններին, խոսքիմասային փոխանցումներին, փոխանվանական կիրառություններին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի ձևաբանության ուսումնասիրման մեթոդներին.
2. կկարողանա որոշել առաջադրվող խոսքի մասերի իմաստային և ձևաբանական առանձնահատկությունները, քերականական կարգերը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ձևաբանություն. առարկան, խնդիրները, հիմնական հասկացությունները: Քերականական կարգեր, նրանց արտահայտությունը: Խոսքի մասերի դասակարգման հիմունքները: Թեմա 2. Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի իմաստային քերականական խմբերը: Թեմա 3. Գոյականի թվի քերականական կարգը: Անեզական և անհոգնական գոյականներ: Թեմա 4. Հայերենի հոլովները: Հոլովման տիպերը: Արտաքին հոլովումներ: Ներքին և անկանոն հոլովումներ: Թեմա 5. Ածականը որպես խոսքի մաս: Որակական և հարաբերական ածականների տարբերակիչ գծերը: Որակական ածականների համեմատության աստիճանները: Համեմատության աստիճաններ չունեցող ածականներ: Թեմա 6. Թվականը որպես խոսքի մաս: Այբուբենի թվային արժեքը: Թեմա 7. Դերանունը որպես խոսքի մաս: Թեմա 8. Բայը որպես խոսքի մաս, կազմությունը, բայաձևացներ, բայահիմքեր: Թեմա 9. Բայասեռի քերականական կարգը: Թեմա 10. Անդեմ բայեր: Անկախ դերբայներ: Թեմա 11. Կախյալ դերբայներ: Թեմա 12. Դիմավոր բայեր: Եղանակի, ժամանակի, դեմքի, թվի քերականական կարգեր: Թեմա 13. Խոնարհման

առանձնահատկությունները: Անկանոն և պակասավոր բայեր: Հարադրավոր բայերի խոնարհումը: Ժխտական խոնարհում: Թեմա 14. Մակբայը որպես խոսքի մաս: Նրա հարաբերակցությունն այլ խոսքի մասերի հետ: Մակբայների կազմությունը: Թեմա 15. Կապը որպես խոսքի մաս: Թեմա 16. Շաղկապը որպես խոսքի մաս: Տեսակներն ըստ կազմության: Համադասական և ստորադասական շաղկապներ, տեսակները: Թեմա 17. Վերաբերական: Չայնարկություն:

### **Հ/բ1001 Ժամանակակից հայոց լեզու - 3 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է գիտելիքներ տալ արդի հայերենի շարահյուսական հիմնական հասկացությունների վերաբերյալ, քննել նախադասության հիմնական հատկանիշները, պարզաբանել բարդ նախադասության բաղադրիչների կապը, համադասական նախադասությունների տեսակները, ինչպես նաև ստորադասական նախադասության բաղադրիչների կապի արտահայտման դրսևորումները և երկրորդականների պաշտոնների որոշման հիմունքները, պատկերացում տալ շարույթի, պարբերույթի մասին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա դասակարգել բառակապակցությունները.
2. կտարբերակի նախադասություն գլխավոր և երկրորդական անդամները, դրանց կապակցման եղանակները.
3. ճիշտ կորոշի երկրորդական նախադասությունների պաշտոնները.
4. կկարողանա կատարել շարահյուսական վերլուծություններ և ճիշտ փոխակերպումներ.
5. ուշադրություն կդարձնի գրավոր խոսքում հայերենի կետադրության օրինաչափություններին և կխուսափի երկձևություններից:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Շարահյուսությունը որպես քերականության բաժին, շարահյուսական կապակցության միջոցներն ու եղանակները: Թեմա 2. Բառակապակցություններ: Թեմա 3. Նախադասություն, հիմնական հատկանիշները: Տեսակներն ըստ հնչերանգի: Նախադասության կառուցվածքային տեսակները: Թեմա 4. Ենթակա, տեսակները, արտահայտությունը: Ստորոգյալ, քերականական ձևավորումը, տեսակները, արտահայտությունը: Թեմա 5. Գոյականական անդամի լրացումներ: Թեմա 6. Բայական անդամի խնդիր լրացումներ: Թեմա 7. Բայական անդամի պարագա լրացումներ: Թեմա 8. Դերբայական դարձված և նախադասության կողմնակի անդամներ: Թեմա 9. Տրոհվող լրացումներ: Նախադասության հարակից միավորներ: Թեմա 10. Բարդ նախադասությունը և նրա կառուցվածքը: Բարդ համադասական նախադասություն. տեսակները: Թեմա 11. Բարդ ստորադասական նախադասության կառուցվածքը և իմաստային առանձնահատկությունները: Թեմա 12. Նախադասության գլխավոր անդամներին փոխարինող երկրորդական նախադասություններ: Թեմա 13. Նախադասության երկրորդական անդամներին փոխարինող երկրորդական նախադասություններ (գոյականական անդամին փոխարինող): Թեմա 14. Նախադասության երկրորդական անդամներին փոխարինող երկրորդական նախադասություններ (բայական անդամին փոխարինող): Թեմա 15. Փոխակերպում:

### **Գ/բ0156 Գրականագիտության հիմունքներ (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2 ժամ (18 ժամ դասախոսություն, 14 ժամ սեմինար պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել գրականագիտական և գեղագիտական հիմնական խնդիրները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա գրականության և գեղագիտության փոխադարձ առնչությունները.

2. կիսականա գրական ուղղությունների գեղագիտական կատեգորիաները.

3. կկարողանա կատարել գրականագիտական ուսումնասիրություններ, զանազանել գրական-գեղարվեստական ուղղությունները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գրականագիտություն և գեղագիտություն: Թեմա 2. Գեղագիտական միտքը անտիկ շրջանում, միջնադարում, վերածննդի շրջանում: Թեմա 3. Գեղագիտական կատեգորիաներ: Թեմա 4. Գրականությունը որպես արվեստի տեսակ, սեռեր և ժանրեր: Թեմա 5. Գրական-գեղարվեստական ուղղություններ:

### **Գ/բ0217 Հայ գրականության պատմություն - 1 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ հին և միջնադարյան գրականությունը, գրական երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ.

2. կիսականա գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը.

3. կկարողանա կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Հայ մշակույթը մինչև 5-րդ դարը: Մեսրոպ Մաշտոցը և գրերի ստեղծումը, գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները: Թեմա 2. Ազաթանգեղոս, Փ.Բուզանդ, Մ.Խորենացի, Եղիշե, Ղ.Փարպեցի: Թեմա 3. Գ.Նարեկացի, Ն.Շնորհալի, Մ.Գոշ, Վ.Այգեկցի: Թեմա 4. Հայ գրականությունը 13-16-րդ դդ. .Ֆրիկ, Հայրեններ: Թեմա 5. Հայ գրականությունը 17-18-րդ դդ. Սայաթ-Նովա: Թեմա 6. Խ.Աբովյան: Թեմա 7. Հայ գրականությունը 1850-60-ական թթ. Մ.Նալբանդյան: Թեմա 8. Պ.Դուրյան: Թեմա 9. Գ.Սունդուկյան, Բաֆֆի: Թեմա 10. Հ.Պարոնյան: Թեմա 11. Շիրվանզադե, Մուրացան: Թեմա 12. Նար-Դոս: Թեմա 13. Գ.Զոհրապ:

**Գ/բ0217 Հայ գրակ. պատմություն – 2 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարի հայ գրականությունը, զարգացման ուղղությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա 19-րդ դարավերջի և 20-րդ դարի հայ գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ.

2. կհասկանա գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը.

3. կկարողանա կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Հ.Թումանյան, Ավ.Իսահակյան: Թեմա 2. Մ.Մեծարենց: Թեմա 3. Լ.Շանթ, Դ.Վարուժան: Թեմա 4. Վ.Տերյան: Թեմա 5. Ե.Չարենց: Թեմա 6. Դ.Դեմիրճյան: Թեմա 7. Հայ գրականությունը 20-րդ դարի 30-ական թթ.: Հասարակական-քաղաքական իրադարձությունները, դրանց արտացոլումը գրականության մեջ: Թեմա 8. Ա.Բակունց: Թեմա 9. Ն.Չարյան: Թեմա 10. Հ.Շիրազ: Թեմա 11. Հ.Սահյան, Թեմա 12. Պ.Սևակ: Թեմա 13. Հ.Մաթևոսյան:

### **Օլ/բ1065 Անգլերեն լեզվի երկրագիտություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ սեմինար պարապմունք)

6- րդ կիսամյակ, ստուգարք

#### *Նպատակը.*

Դասընթացը նպատակ ունի ընդհանրացնելու, համակարգելու և ճշգրտելու ուսանողների ձեռք բերած գիտելիքները և հաղորդելու նոր երկրաբանական, ինչպես նաև մշակութաբանական բնույթի տեղեկություններ Միացյալ Թագավորության և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների մասին:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. ձեռք կբերի 2 հիմնական լեզվակիր երկրների նյութական և հոգևոր մշակույթի, պետաիրավական համակարգի վերաբերյալ գիտելիքներ.
2. ձեռք կբերի անհրաժեշտ գիտելիքներ ԱՄՆ-ի և ՄԹ պատմական անցյալի, ինչպես նաև ներկա հարաբերությունների մասին.
3. կկարողանա ընդհանրացնել և համակարգել ձեռք բերած երկրագիտական գիտելիքները.
4. կհիմանա անգլերեն լեզվի դերի և նշանակության մասին, հատկապես լեզվական գործունեության տարբեր ոլորտներում:

#### *Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Մեծ Բրիտանիա, Ներածական ակնարկ. Երկիրը և մարդիկ. Ազգային խորհրդանիշները. Երկիրը կազմող ժողովուրդների ազգային նկարագիրը: Թեմա 2. Դրվագներ Մեծ Բրիտանիայի պատմությունից: Թեմա 3. Քաղաքական կյանքը Մեծ

Բրիտանիայում, Միապետության և պառլամենտի դերը բրիտանացիների կյանքում: Թեմա 4. Կրթական համակարգը Մեծ Բրիտանիայում. Դպրոցների և համալսարանների կառուցվածքը, կրթական ծրագրերը: Թեմա 5. Ամենօրյա կյանքը և տնտեսությունը Մեծ Բրիտանիայում: Թեմա 6. Սնունդը և սնվելու ազգային սովորույթները Մեծ Բրիտանիայում: Թեմա 7. Տոնակատարություններն ու ազգային տոները Մեծ Բրիտանիայում: Թեմա 8. Սոցիալական վարքի կանոնները Մեծ Բրիտանիայում:

### **Հ/բ0300 Հոգեբանություն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

#### *Նպատակը*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել մարդու հոգեկան երևույթների առանցքային օչինաչափություններին և մեխանիզմներին, ինչպես նաև նպաստել իրենց ապագա մասնագիտական իրացման մեջ հոգեբանական գիտելիքների կիրառմանը:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա հոգեբանության ընդհանուր դրույթները, հոգեկան գործընթացների և վիճակների առանձնահատկությունները և ձևավորման հիմնական օրինաչափությունները.
2. կկարողանա կիրառել հոգեբանական իմացությունը մասնագիտական մանկավարժական գործունեության մեջ, ինչպես նաև հասարակական կյանքում:

#### *Բովանդակությունը*

Թեմա 1. Հոգեբանության առարկան, խնդիրները, սկզբունքները: Թեմա 2. Հոգեկանի և գիտակցության ծագումը: Թեմա 3. Հոգեկանի ակտիվության մակարդակները: Թեմա 4. Անձնավորություն: Թեմա 5. Գործունեություն: Թեմա 6. Հաղորդակցում և լեզու: Թեմա 7. Ուշադրության ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 8.

Զգայությունների ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 9. Ըմբռնում: Թեմա 10. Հիշողություն: Թեմա 11. Մտածողություն: Թեմա 12. Երևակայություն: Թեմա 13. Կամք: Թեմա 14. Հույզեր և զգացմունքներ: Թեմա 15. Բնավորություն: Թեմա 16. Խառնվածք: Թեմա 17. Ընդունակություններ:

**Գ/Բ0222 Ռուս գրականության պատմություն - 1(3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել ռուս հին և միջնադարյան գրականությունը, գրական երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կլիմանա ռուս գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ.
2. կհասկանա գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը.
3. կկարողանա կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ռուս հին գրականությունը որպես ողջ ռուս գրականության զարգացման սկզբնական փուլ: Թեմա 2. Ռուս հին գրականության պատմական և սոցիալական բովանդակությունը, դրա գեղարվեստական արժեքը: Թեմա 3. Հնագույն բանահյուսական արժեքների տեղը ռուս հին գրականության մեջ: Թեմա 4. Ասք Իգորի գնդի (արշավանքի) մասին և հերոսապատումը: Թեմա 5. Տպագրության սկիզբը Մոսկվայում: Թեմա 6. Աշխարհիկ տարրերի ուժեղացումը 17-րդ դարի գրականության մեջ: Թեմա 7. Ուկրաինայի վերամիավորումը Ռուսաստանի հետ և ռուսական մշակույթի



հետագա զարգացումը համապատասխան հիմքի վրա: Թեմա 8. 18-րդ դարի ռուս գրականության ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 9. Ա.Ն.Ռադիշև: Ն.Մ.Կարամազին: Թեմա 10. Վ.Ա.Շուկովսկի: Կ.Ն.Բատյուշկով: Թեմա 11. Ի.Ա.Կոչիլով: Թեմա 12. Ա.Ս.Գրիբոեդով: Թեմա 13. Ա.Ս.Պուշկին: Թեմա 14. Մ.Յու.Լերմոնտով: Թեմա 15. Ն.Վ.Գոգոլ: Թեմա 16. Վ.Գ.Բելինսկի: Թեմա 17. Ա.Ի.Գերցեն: Թեմա 18. Ն.Գ.Չերնիշևսկի: Թեմա 19. Ն.Ա.Դոբրոլյուբով: Թեմա 20. Ն.Ա.Նեկրասով: Թեմա 21. Ի.Ս.Տուրգենև: Թեմա 22. Ա.Ն.Օստրովսկի: Թեմա 23. Ի.Ա.Գոնչարով: Թեմա 24. Մ.Ե.Սալտիկով-Շչեդրին: Թեմա 25. Ֆ.Ա.Դոստոևսկի: Թեմա 26. Լ.Ն.Տոլստոյ: Թեմա 27. Ա.Պ.Չեխով: Թեմա 28. Վ.Յա. Բրյուսով: Թեմա 29. Ա.Բլոկ: Թեմա 30. Վ.Վ.Վերեսաև: Թեմա 31. Ա.Ի.Կուպրին: Թեմա 32. Ի.Ա.Բունին: Թեմա 33. Ա.Ս.Գորկի: Թեմա 34. Վ.Վ.Մայակովսկի: Թեմա 35. Ս.Ա.Եսենին: Թեմա 36. Ա.Ս.Սերաֆիմովիչ: Թեմա 37. Դ.Ա.Ֆուրմանով: Թեմա 38. Ա.Ն.Տոլստոյ: Թեմա 39. Ն.Ա.Օստրովսկի: Թեմա 40. Հայրենական պատերազմի շրջանի գրականություն: Թեմա 41. Ա.Ա.Ֆադեև: Թեմա 42. Ետպատերազմյան տարիների և արդի գրականությունը (1946 թվականից): Թեմա 43. Մ.Ա.Շոլոխով: Թեմա 44. Լ.Ս.Լեոնով: Թեմա 45. Կ.Ա.Ֆեդին: Թեմա 46. Ա.Տ.Տվարդովսկի:

**Գ/Բ0218 Արտասահմանյան գրականության պատմություն - 1 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

3-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել անտիկ շրջանի և միջնադարյան գրականության սեռային և ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա անտիկ շրջանի և միջնադարյան գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ.

2. կհասկանա գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը.

3. կկարողանա կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գրականության սկզբնավորումն ու առաջին դրսևորումները: Անտիկ գրականություն եզրը, պարբերացումը: Թեմա 2. Հին հույների դիցաբանական պատկերացումները: Բանահյուսություն և գրականություն: Թեմա 3. Հին հունական գրական առաջին հուշարձանները: Հոմերոս, Իլիականե, Ոդիսականե: Թեմա 4. Հին հունական քնարերգությունը: Թեմա 5. Հին հունական դրամատուրգիան: Դրամայի և թատրոնի կառուցվածքը: Թեմա 6. Հին հունական ողբերգությունը. Էսքիլոս, Սոֆոկլես, Եվրիպիդես: Թեմա 7. Հին հունական կատակերգությունը և արձակը: Թեմա 8. Հին հռոմեական գրականությունը: Սկզբնավորումն ու պարբերացումը: Թեմա 9. Հին հռոմեական գրականությունը մ.թ.ա. 6-ից 2-րդ դ.դ.: Պլլավտուսի ստեղծագործությունը Թեմա 10. Անցման շրջանի գրականությունը: Թեմա 11. Հին հռոմեական գրականությունը մ.թ. առաջին դարում, 2-րդ - 5-րդ դ.դ.: Թեմա 12. Միջնադարյան գրականության պարբերացումը: Թեմա 13. Միջնադարյան գրականությունը որպես անտիկ գրականության, եվրոպական ժողովուրդների բանահյուսության և քրիստոնեական գրականության սինթեզ: Թեմա 14. Եվրոպական ժողովուրդների էպոսները: Քաղաքային գրականություն: Ասպետական պոեզիա և վեպ: Միջնադարյան դրամա: Ազգային գրականությունների ձևավորման ընթացքը: Թեմա 15. Իտալական գրականությունը 13-16-րդ դ.դ.: Դանտե, Պետրարկա, Բոկաչչո, Տորկվատո Տասսո, Արիոստո: Թեմա 16. Ֆրանսիական գրականությունը 13-16-րդ դ.դ.: Ֆ.Վիյոն, Ֆ.Ռաբլե, Պլեադե-ի բանաստեղծներ: Թեմա 17. Անգլիական գրականությունը 13-16-րդ դ.դ.: Վերածննդի շրջանի անգլիական գրականությունը. Քրիստոֆեր Մարլո, Վիլյամ Շեքսպիր, Բեն Ջոնսոն... Թեմա 18. Իսպանական գրականությունը 13-16-րդ դ.դ.: Մերվանտես: Պիկարոյական գրականություն. Տորմեսի Լասարիլիոյի կյանքը: Նրա ձախորդություններն ու դժբախտությունները: Թեմա 19. 17-րդ դարի գրականության հիմնական ուղղությունները: Կլասիցիզմի տեսությունը: Թեմա 20. Ֆրանսիական

գրականությունը 17-րդ դարում. Պ. Կոռնելյ, Ժ. Ռասին, Մոլիեր, Ն. Բուալո: Ֆրանսիական արձակը 17-րդ դարում: Իսպանական գրականությունը 17-րդ դարում. Լոպե դե Վեգա, Պ. Կալդերոն: Թեմա 21. Անգլիական գրականությունը 17-րդ դարում. Ջոն Միլտոն: Սենտիմենտալիզմի վեպը: Թեմա 22 Ֆրանսիական գրականությունը 18-րդ դարում: Թեմա 23. Գերմանական գրականությունը 18-րդ դարում. Գյոթե, Շիլլեր, Լեսսինգ: Թեմա 24. Իտալական գրականությունը 18-րդ դարում. Կարլո Գոցցի, Կարլո Գոլդոնի:

**Գ/Բ0218 Արտասահմանյան գրականության պատմություն - 2 (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել անտիկ շրջանի և միջնադարյան գրականության սեռային և ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա անտիկ շրջանի և միջնադարյան գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ.

2. կհասկանա գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնահատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը.

3. կկարողանա կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ռոմանտիզմի ձևավորումը: Ռոմանտիզմը Գերմանիայիում. Գրիմ Եղբայրներ: Հոֆմանի ստեղծագործությունը և էսթետիկական գաղափարները, ,Դոն ժուանտե, ,Փոքրիկ Յախեստե, ,Կատու Մուրլետե Հոֆմանի ռոմանտիկական ոճի

յուրօրինակությունը: Ռոմանտիզմը Անգլիայում: Բայրոն: Շելլի: Վ. Սկոտ: Ֆրանսիական ռոմանտիզմի զարգացման էտապները: Ժերմենա դե Ստալ: Շատոբրիան: Վ. Հյուգո: ,Կրոմվելիե առաջաբանը որպես ֆրանսիական ռոմանտիզմի մանիֆեստ: ,Էռնանիե ռոմանտիկական դրաման: ,Փարիզի աստվածամոր տաճարը: ,Թշվառներ: ,93 թիվ: Ժ. Սանդ: Ռոմանտիզմը ԱՄՆ-ում: Ֆ. Կուպեր: Էդգար Ալան Պո: Թեմա 2. 19-րդ դարի դասական ռեալիզմը: 30-40-ական թթ. ֆրանսիական ռեալիզմը. Բերանժե, Ստենդալ, Մերիմե, Բալզակ: Թեմա 3. 30-40-ական թթ. անգլիական գրականությունը: Բրոնտե քույրեր: Դիկենս: Թեքերեյ: Թեմա 4. 30-40-ական թթ. Գերմանական գրականություն: Հայնե: Թեմա 5. Ֆրանսիական գրականությունը 1848թ.-ից հետո: Ֆլորեր: ,Պառնասե պոետական խումբը և նրա էսթետիկական սկզբունքները: Շ. Բողլերի ,Չարի ծաղիկներե ժողովածուն, հեղինակի գեղագիտությունը: 50-60-ական թթ. ԱՄՆ-ի գրականությունը: Լոնգֆելլո: Բիչեր- Սթոու: Ֆրանսիայի գրականություն: Էմիլ Զոլա: Գի դը Մոպասան: Անատոլ Ֆրանս: Անտուան դը Սենտ-Էկզյուպերի: Ժան-Պոլ Սարտր: Ալբեր Բամյու: Թեմա 6. Գերմանիայի գրականություն: Թոմաս Մանն: Հենրիխ Մանն: Ֆրանց Կաֆկա: Էրիխ-Մարիա Ռեմարկ: Բերթոլդ Բրեխտ: Թեմա 7. Սկանդինավյան երկրների գրականություն: Հենրիկ Իբսեն: Թեմա 8. Անգլիայի և Իռլանդիայի գրականությունը: Օսկար Ուայլդ: Ռեդիարդ Կիպլինգ: Թոմաս Հարդի: Բեռնարդ Շոու: Հերբերտ Ուելս: Ջոն Գոլսուորդի: Թոմաս Ստրեյնգ Էլիոտ: Սոմերսեթ Մոեմ: Գրեհեմ Գրին: Ջեյմս Ջոյս: Թեմա 9. ԱՄՆ-ի գրականությունը: Մարկ Տվեն: Ջեյ Լոնդոն: Թեոդոր Դրայզեր: Էռնեստ Հեմինգուեյ: Ուիլյամ Ֆոլկներ: Ջոն Սթայնբեկ: Ջերոմ Սելինջեր: Վիլյամ Սարոյան: Ռ. Բրեդբերի: Թեմա 10. Իսպանական գրականություն: Ֆեդերիկո Գարսիա Լորկա: Իտալական գրականություն. Ալբերտո Մորավիա: Թեմա 11. Լատինական Ամերիկայի գրականություն: ,Մոզական ռեալիզմը և միֆաստեղծումը լատինաամերիկյան տարբեր գրողների մոտ: Լատինաամերիկյան վեպի հաջողությունը 20-րդ դարի 60-ական թվականներին: Գաբրիել Գարսիա Մարկես – ,Հարյուր տարվա մենությունե, ,Նահապետի աշունըե, ,Սերը ժանտախտի ժամանակե: Խուլիո Կորտասար: Միգել Աստուրիաս: Կառլոս Ֆունեստե:

### **Օլ/բ-0124 Լատիներեն (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել լատիներենի հնչյունական, բառային, ձևաբանական և շարահյուսական իրողությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա լատիներենի հնչյունական, ձևաբանական և շարահյուսական հատկանիշները.

2. կհասկանա լատիներեն տեքստերը.

3. կկարողանա կատարել լատիներեն բնագրերի հնչյունաբանական, բառապաշարային, ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Լատիներենի պատմության համառոտ ուրվագիծ(Ժամանակաշրջանը, հին հռոմեական բանաստեղծների և գրողների ստեղծագործությունները): Թեմա 2. Լատիներենի հնչյունական համակարգը. ձայնավորներ, բաղաձայններ, երկբարբառներ: Վանկ, շեշտ: Թեմա 3. Բայ,հիմնական կաղապարները: Խոնարհում: Թեմա 4. Գոյական անուն: Հոլովում: Թեմա 5. Ածական անուն, ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թվական անուն. առանձնահատկությունները:

### **Հ/բ-0030 Գրաբար (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ գործնական պարապմունք)

2-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հին հայերենի (գրաբարի) բառային, ձևաբանական և շարահյուսական իրողությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա գրաբարի ձևաբանական և շարահյուսական հատկանիշները.

2. կհասկանա գրաբար տեքստերը.

3. կկարողանա կատարել գրաբարյան բնագրերի հնչյունաբանական, բառապաշարային, ձևաբանական և շարահյուսական վերլուծություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գրաբարը որպես հայերենի զարգացման շրջան, գրաբարի ընդհանուր առանձնահատկությունները: Գրաբարի հնչյունական համակարգը. երկբարբառներ և եռաբարբառներ: Թեմա 2. Գրաբարի անվանական հոլովումը: Հոլովները և նրանց կազմությունը. հոլովման համակարգի տարբերությունն աշխարհաբարի համեմատությամբ: Պարզ և խառն հոլովումներ: Անկանոն հոլովումներ: Թեմա 3. Ածական անուն, ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թվականը գրաբարում: Թեմա 4. Գրաբարի դերանունները և նրանց հոլովումը: Դերանվանական հոլովում: Թեմա 5. Գրաբարի դերբայները: Թեմա 6. Գրաբարի խոնարհման համակարգը. սահմանական, ստորադասական և հրամայական եղանակներ: Գրաբարի անկանոն բայերը: Գրաբարի պակասավոր բայերը: Պատճառական բայեր, գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները:

### **Կամընտրական դասընթացներ**

#### **Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

3-րդ կիսամյակ, ստուգարք

#### **Ու/բ-0083 Երկրորդ օտար լեզու - 1 (Ռուսաց լեզու)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

*Նպատակը.*

Տալ պատկերացում ռուսաց լեզվի հնչյունաբանական համակարգի, ձայնավորների և բաղաձայնների համակարգում գոյություն ունեցող հիմնական հնչյունաբանական օրենքների, հնչյունների դասակարգման մասին: Տալ գիտելիքներ ռուսերենի շեշտի, հնչերանգի, վանկի ձևավորման, ինչպես նաև հնչյունադարձության մասին: Տալ բառագիտական երևույթների վերլուծությունը ոչ միայն տեսական, այլև գործառական տեսանկյունից, կանոնակարգել բառագիտական խմբերի ոճական օգտագործումը խոսքում:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը .

1. կունենա հնչյունաբանության մասին կայուն, հստակ գիտելիքներ.
2. ծանոթ կլինի ուղղախոսության նորմերին և օրենքներին.
3. կկատարի հնչյունների հնչյունաբանական վերլուծություն.
4. գործնականում կօգտագործի ստացած գիտելիքները:
5. կստանա հիմնական բառագիտական միավորների մասին գիտելիքներ և ճիշտ կօգտագործի նրանք խոսքում.
6. կունենա անհրաժեշտ տեսական գիտելիքներ բառագիտության դասընթացի հիմնական բաժինների վերաբերյալ.
7. կունենա գիտելիքներ լեզվի ոճական շերտերի վերարտադրությունից
8. կկարողանա ժամանակակից խոսքում ճիշտ օգտագործել այս կամ այն բառագիտական շերտերը և խմբերը, տարանջատել գրական լեզուն և բարբառներից և ժարգոններից
9. կունենա գիտելիքներ ռուսաց լեզվի բառապաշարի կազմավորման վերաբերյալ (փոխառություններ, բուն ռուսական բառեր), կկարողանա օգտվել տարբեր տիպի (լեզվաբանական, հանրագիտական) բառարաններից:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ինչ է ուսումնասիրում հնչյունաբանությունը: Հնչյունաբանության դերը լեզվաբանական գիտությունների համակարգում, նրա կապը լեզվաբանական և ոչլեզվաբանական գիտությունների հետ: Թեմա 2. Հնչյունը և տառը: Հնչյունների արտասանական դասակարգումը: Թեմա 3. Չայնավոր հնչյունները: Արտասանական դասակարգումը: Բաղաձյունների արտասանական դասակարգումը: Թեմա 4. Չայնավորների դիրքային փոփոխությունները շեշտի տակ: Չայնավորների փոփոխությունները ոչ շեշտված դիրքում: Թեմա 5. Դիրքային փոփոխություններ և դիրքային փոխարինում: Թեմա 6. Շեշտ: ,Հնչյունական բառե հասկացությունը: Թեմա 7. Շեշտադրման տեսակները: Թեմա 8. Վանկ և նրանց տեսակները: Վանկատում: Թեմա 9. Տակտ: Ֆրագ: Թեմա 10. Հնչերանգ, հնչերանգային ուրվագիծ հասկացությունը: Թեմա 11. Հնչյունական տառադարձում: Թեմա 12. Ուղղախոսությունը որպես լեզվաբանության հատուկ բաժին: Ուղղախոսության հիմնական կանոնները. ձայնավորների և կապակցված բաղաձայնների արտասանությունը: Թեմա 13. Բառագիտության առարկան:

Բառագիտության տեղը լեզվաբանական առարկաների համակարգում: Ռուսաց լեզվի բառային ֆոնդի ձևավորման վրա ազդող արտալեզվաբանական գործոնների նշանակությունը: Թեմա 14. Բառը որպես բառագիտության միավոր: Բառի կառուցվածքային հատկանիշները. հնչյունաբանական ձևավորվածություն, բառային ձևավորվածություն և այլն: Բառի՝ գոյություն ունեցող սահմանումները: Թեմա 15 Նշանի երկիմաստություն. բառի բառային և քերականական նշանակությունները: Թեմա 16 Բառիմաստի տիպերը. անվանական, դարձվածքաբանորեն կապված և շարահյուսությամբ պայմանավորված նշանակություն: Թեմա 17. Մենիմաստություն և բազմիմաստություն: Թեմա 18. Բառի ներքին ձևի հասկացությունը, ներքին ձևի նեղացում և ընդլայնում: Թեմա 19. Համանուններ: Համանունների առաջացման պատճառները: Համանունների տեսակները: Համանունների և բազմիմաստ բառերի տարբերակումը: Թեմա 20. Բառաշերտի ոճաբանական տարբերակումը: Հնաբանություններ: Թեմա 21. Բարբառային բառեր, նրանց տեսակները: Նորաբանություններ: Հեղինակային նորակազմություններ: Եզրույթներ և նրանց առաջացումը: Եզրույթների մենիմաստությունը և բազմիմաստությունը: Թեմա 22. Լեզվի համակարգային հարաբերությունները: Հոմանիշներ: Հոմանիշների տեսակները: Թեմա 23. Հականիշներ և նրանց տեսակները: Հականիշների արտահայտման միջոցները: Թեմա 24. Հակադրություն (անտիթեզ, օքսյումորոն): Ժարգոնային բառեր: Ծածկաբանություն (արգոտիզմներ): Թեմա 25. Ժամանակակից ռուսաց լեզվի բառաշերտերը: Բնիկ ռուսական բառաշերտ: Թեմա 26. Հին սլավոնական բառեր, նրանց հատկանիշները: Թեմա 27. Փոխառությունների լեզվական և արտալեզվական պատճառները: Փոխառություններ հուներենից, լատիներենից, գերմաներենից, ֆրանսերենից, անգլերենից: Թեմա 28. Համաժողովրդական և ոչ համաժողովրդական բառապաշար: Մասնագիտական բառապաշար: Ակտիվ և պասիվ բառապաշար:

### **Օլ/բ-1086 2-րդ օտար լեզու (ֆրանսերեն) – 1**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

#### ***Նպատակը.***

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել ֆրանսերենի հնչյունական համակարգին, ձևավորել ընթերցանության և ճիշտ արտաբերության տեխնիկա, ապա բառապաշարի և քերականության աստիճանական ներմուծմամբ



զարգացնել ուսանողների խոսքը տվյալ կիսամյակում ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում:

***Կրթական արդյունքները.***

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ճիշտ արտաբերել ֆրանսերենի հնչյունները, , կտիրապետի ճիշտ ընթերցելու, գրելու հմտություններին,

2. կյուրացնի տվյալ կիսամյակի համար անհրաժեշտ քերականական նյութը,

3. կկարողանա կարդալ, թարգմանել, հասկանալ ու վերարտադրել տվյալ

կիսամյակի ծրագրով նախատեսված որոշակի քերականական նյութով

սահմանափակված ոչ ծավալուն կապակցված տեքստեր:

***Բովանդակությունը.***

Թեմա 1. Ֆրանսերենի այբուբենը, ընթերցանության կանոնները:

Հնչյունաբանական տառադարձություն: Թեմա 2. Հոդերի տեսակները և

գործածության առանձնահատկությունները: Թեմա 3. Անձնական դերանուններ՝

ենթակա, ուղիղ խնդիր, անուղղակի խնդիրներ: Թեմա 4. Ստացական և ցուցական

դերանվանական ածականներ: Թեմա 5. Եո և Կ մակբայական դերանունները:

Թեմա 6. Գոյականի և ածականի հոգնակի թվի կազմությունը : Գոյականի և

ածականի իգական սեռի կազմությունը: Թեմա 7. Բայերի ընդհանուր

բնութագիրը: Ֆրանսերենի առաջին խմբի բայերի սահմանական եղանակի ներկա

ժամանակի կազմությունը: Երրորդ խմբի գործածական բայերի սահմանական

եղանակի ներկա ժամանակը: Թեմա 8. Հարցական և ժխտական

նախադասությունների կազմությունը:

**Օլ/բ-1086 Երկրորդ օտար լեզու (գերմաներեն) – 1**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

***Նպատակը.***

Դասընթացի նպատակն է համակարգել գերմաներեն լեզվի

հնչյունաբանության, քերականության և բառագիտության վերաբերյալ

գիտելիքները, ուսանողների մոտ ձևավորել գրագետ գրավոր և բանավոր խոսք

կազմելու հմտություններ և ստեղծել անհրաժեշտ հիմք՝ լեզվի

ուսումնասիրության հաջորդ փուլերի համար:

***Կրթական արդյունքները.***

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կյուրացնի գերմաներենի հնչյունական համակարգի հիմնական առանձնահատկությունները.
2. կտիրապետի առաջին փուլի համար ծրագրով նախատեսված անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշարին.
3. կյուրացնի տվյալ փուլի համար անհրաժեշտ քերականական նյութը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գերմաներենի արտասանության կանոնները: Արտասանություն և գրություն: Թեմա 2. Հնչյունաբանական տառադարձություն: Գերմաներենի ձայնավորական և բաղաձայնական համակարգերը: Թեմա 3. Քերականական կարգեր և դրանց արտահայտման միջոցները: Գոյականի հոլովման տիպերը, հոդերի գործածությունը: Թեմա 4. Դերանունների հոլովումը և գործածությունը: Թեմա 5. Լիիմաստ և սպասարկուբայեր: Հրամայական եղանակի կազմությունը: Թեմա 6. Գոյականների և բայերի ժխտական ձևերի կազմությունը: Թեմա 7. Պարզ նախադասություն, դրա շարադասությունը: Ուղիղ և շրջուն շարադասություն: Թեմա 8. Հարցական և ժխտական նախադասությունների շարադասությունը: Թեմա 9. Թեմատիկ բառապաշարը ընդգրկում է հետևյալ թեմաները՝ ,Ընտանիք, ,Իմ մասնագիտությունը, ,Ճանապարհորդություն, ,Իմ բնակարանը, ,Իմ հայրենի քաղաքը:

### **Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

4-րդ կիսամյակ, ստուգարք

### **ՈՒ/Բ-0095 Երկրորդ օտար լեզու - 2 (Ռուսաց լեզու)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

*Նպատակը.*

Հաղորդել ուսանողներին Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանության վերաբերյալ համակարգված գիտելիքներ: Հաղորդել ուսանողներին Ժամանակակից ռուսաց լեզվի ձևաբանության վերաբերյալ համակարգված գիտելիքներ: Ներկայացնել բայ, մակբայ, շաղկապ, նախդիր, ձայնարկություն խոսքի մասերի հատկանիշները, ուսուցանել տեսական գիտելիքների գործնական կիրառությանը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կյուրացնի Ժամանակակից ռուսաց լեզվի խոսքիմասային համակարգը համաժամանակյա և տարժամանակյա նկարագրությամբ.
2. կյուրացնի խոսքի մասերի տարբերակման չափանիշները (ընդհանուր իմաստաբանական բնորոշումը, ձևաբանական կարգերի ամբողջությունը, շարահյուսական և հաղորդակցական գործառույթները).
3. կկարողանա յուրացնել ամբողջական գիտելիքներ հիմնական քերականական կարգերի և նրանց արտահայտման ձևերի մասին.
4. կկարողանա յուրացնել ինքնուրույն և լեզվաբանական վերլուծության հմտություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ձևաբանությունը որպես քերականության բաժին: Թեմա 2. Խոսքի մասերի տեսությունը: Գոյական անուն: Թեմա 3. Գոյականների իմաստաքերականական կարգերը: Գոյականների ձևաբանական կարգերը: Թեմա 4. Շնչավոր/անշունչ գոյականներ: Թեմա 5. Սեռի քերականական կարգը: Թեմա 6. Թվի քերականական կարգը: Թեմա 7. Թվով ոչ համահարաբերական գոյականներ singularia tantum և pluralia tantum: Թեմա 8. Հոլովումը որպես գոյականի քերականական կարգ: Թեմա 9. Հոլովների իմաստները և նրանց արտահայտման միջոցները: Թեմա 10. Գոյականների հոլովումը: Հոլովման հիմնական ձևերը: Թեմա 11. Ածական անուն: Խոսքիմասային իմաստը, ձևաբանական հատկանիշները և շարահյուսական գործառույթները: Թեմա 12. Ածականների իմաստաքերականական կարգերը. որակական, հարաբերական և ստացական: Թեմա 13. Ածականի ձևաբանական կարգերը. ամբողջական և կրճատ ձևեր,, համեմատության աստիճանները, սեռը, թիվը, հոլովը: Թեմա 14. Հոլովվող և չհոլովվող ածականներ: Ածականների հոլովման ձևերը: Ածականների հոլովման առանձնահատկությունները: Թեմա 15. Թվական անուն: Թեմա 16. Թվականի իմաստաքերականական կարգերը: Թեմա 17. Թվականի ձևաբանական կարգերը: Թեմա 18. Թվականի թվի քերականական կարգի

առանձնահատկությունները: Թեմա 19. Թվականի հոլովման  
առանձնահատկությունները: Թեմա 20. Դերանուն: Դերանվան իմաստային  
առանձնահատկությունները: Թեմա 21. Դերանվան իմաստային կարգերը: Թեմա  
22. Դերանվան տարբեր կարգերով պայմանավորված՝ սեռի, թվի և հոլովի  
քերականական կարգերի արտահայտման առանձնահատկությունները: Թեմա 23.  
Բայ: Բայի Խոսքիմասային իմաստը, ձևաբանական հատկանիշները և  
շարահյուսական գործառույթները: Թեմա 24. Բայի երկու հիմքերը: Բայի թեքվող  
և չթեքվող ձևերը: Թեմա 25. Բայի կերպը: Կերպի բառափոփոխական և  
բառակազմական կարգի խնդիրը: Թեմա 26. Բայի կերպի կազմության  
մեթոդները: Երկկերպ և միակերպ բայեր: Թեմա 27. Սեռի քերականական  
կարգը: Թեմա 28. Սեռի արտացոլումը ժամանակակից քերականական  
ավանդույթում: Թեմա 29. Եղանակի ձևաբանական կարգը: Ձևաբանական  
եղանակ և շարահյուսական եղանակավորություն: Թեմա 30. Բայի ժամանակի  
քերականական կարգը: Ժամանակը որպես բառափոփոխական կարգ:  
Ժամանակաձևերի հիմնական իմաստները: Թեմա 31. Դեմքի քերականական  
կարգը որպես բայական բառափոփոխական կարգ: Թեմա 32. Դեմք – ժամանակ -  
եղանակ հարաբերակցությունը: Թեմա 33. Ածական դերբայը որպես բայի  
,հիբրիդե՝ բայաանվանական խառնուրդից առաջացած տեսակ, ներառող  
բայական և անվանական հատկանիշներ: Ածական դերբայական ձևերի  
կազմության միջոցները: Թեմա 34. Մակբայական դերբայը որպես  
բայամակբայական ,հիբրիդե՝ տեսակ: Մակբայական դերբայի բայական և  
մակբայական քերականական հատկանիշները: Մակբայական դերբայների  
առաջացման կանոնները: Թեմա 35. Մակբայ: Խոսքիմասային իմաստը,  
ձևաբանական հատկանիշները և շարահյուսական գործառույթները:  
Մակբայների իմաստաքերականական կարգերը: Թեմա 36. Մակբայների  
անփոփոխականությունը և համեմատականության աստիճանի առկայությունը,  
համեմատական և գերադրական աստիճանի կազմության կանոնները: Թեմա 37.  
Վիճակի քերականական կարգը: Վիճակի կարգի բառերի՝ որպես հատուկ  
քերականական դասի բառեր առանձնացնելու հիմքերը: Թեմա 38. Սոդալ  
բառերը որպես հատուկ քերականական դաս: Ավանդական և ժամանակակից  
հայեցակետեր: Սոդալ բառերի իմաստաքերականական կարգերը: Թեմա 39.

Սպասարկու բառեր, նրանց քերականական բնույթը: Թեմա 40. Նախդիր: Նախդիրների ձևաբանական հատկանիշները, արտահայտած իմաստները: Ածանցական/ոչ ածանցական նախդիրներ: Թեմա 41. Շաղկապ: Համադասական և ստորադասական շաղկապներ: Շաղկապների ձևաբանական բնութագիրը և շարահյուսական գործառույթները: Թեմա 42. Չայնարկություն, կարգերը:

## **Օլ/բ-1086 2-րդ օտար լեզու (ֆրանսերեն) 2**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

### ***Նպատակը.***

Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները նախատեսված թեմաների սահմաններում, շարունակել քերականական նյութի աստիճանական ներմուծումը քերականական կառուցվածքների տեսքով, հարստացնել նախորդ կիսամյակում ձեռք բերած բառապաշարը և զարգացնել խոսքային հաղորդակցության հմտությունները :

### ***Կրթական արդյունքները.***

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.,

1. կտիրապետի ծրագրային քերականական մինիմումին ` կիրառելով գրավոր և բանավոր խոսքում,
2. կկարողանա ընթերցել, թարգմանել, հասկանալ ու վերարտադրել որոշակի քերականական նյութով սահմանափակված տեքստեր,
3. կկարողանա ունկնդրել և հասկանալ մատչելի խոսք և, իմանալով մի շարք բառեր և արտահայտություններ, կկազմի փոքր երկխոսություններ:

### ***Բովանդակությունը.***

Թեմա 1. Թվականի քերականական կարգերը: Թեմա 2. Ածականի տեսակները և քերականական կարգերը: Ածականի համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թեմա 3. Դերանվանական բայեր: Թեմա 4. Անդեմ բայեր ու արտահայտություններ: Թեմա. 5. Երկրորդ խմբի բայերը: Սահմանական եղանակի պարզ ժամանակաձևերը: Թեմա 6. Հրամայական եղանակի կազմությունը: Թեմա 7. Ֆրանսերենի առավել գործածական նախդիրներն ու շաղկապները

## **Օլ/բ-1086 Երկրորդ օտար լեզու (գերմաներեն) – 2**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել և զարգացնել ուսանողների՝ առաջին փուլում ձեռք բերած գիտելիքները ձևաբանության և շարահյուսության վերաբերյալ, ընդլայնել թեմատիկ բառապաշարը, ակտիվացնել այն երկխոսությունների և տեքստերի վերարտադրության միջոցով:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

4. կկարողանա գործնականում կիրառել այս փուլում ուսումնասիրվող ձևաբանական և շարահյուսական կառույցները.

5. կտիրապետի համապատասխան թեմատիկ բառապաշարի.

6. կկարողանա վարել երկխոսություններ և գրել փոխադրություններ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գոյականի հոգնակի թվի կազմության հիմնական տիպերը: Թեմա 2.

Գոյականի հոլովները և դրանց շարահյուսական գործառույթը: նախդիրների գործածությունը: Թեմա 3. Բայերի ձևաբանական և իմաստաբերականական դասակարգումը: Երկսեռ (անցողական և անանցողական) բայեր: Թեմա 4. Թեմատիկ բառապաշարն ընդգրկում է հետևյալ թեմաները՝ ,Ես ուսանող եմե, ,Սուրճի սեղանի շուրջե, ,Գրադարանումե, ,Գերմանիաե, ,Իմ ծննդյան օրըե, ,Իմ սիրելի գրողըե:

**Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**ՈՎԲ-0096 Երկրորդ օտար լեզու – 3 (Ռուսաց լեզու)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

*Նպատակը.*

Հաղորդել ուսանողներին Ժամանակակից ռուսաց լեզվի շարահյուսության վերաբերյալ համակարգված գիտելիքներ: Ներկայացնել ժամանակակից ռուսերենի շարահյուսական համակարգն իր տարբեր հատկանիշներով,

ուսուցանել բառերի կապակցման միջոցներն ու եղանակները, պարզ նախադասության հատկանիշները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա մասնագիտորեն ըմբռնել ռուսաց լեզվի շարահյուսական համակարգը.
2. կկարողանա յուրացնել շարահյուսական միավորների՝ բառակապակցության, պարզ և բարդ նախադասության մեկնության հիմնական դրույթները.
3. կկարողանա յուրացնել բառակապակցությունների և նախադասությունների շարահյուսական վերլուծության գործնական հմտությունները.
4. կստանա գիտելիքներ նախադասության հաղորդակցական, շարահյուսական և ձևական հատկանիշների մասին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Շարահյուսական հիմնական միավորները. բառակապակցություն և նախադասություն: Թեմա 2. Բառի շարահյուսական ձևը որպես շարահյուսության առաջնային միավոր: Թեմա 3. Բառակապակցությունը որպես անստորոգում կապակցություն ստորադասական կապի հիման վրա: Թեմա 4. Բառակապակցությունների տեսակները՝ կախված գերադաս անդամի բնույթից: Թեմա 5. Ստորադասական կապակցության տեսակները. համաձայնություն, խնդրառություն և առդրություն: Թեմա 6. Բառակապակցության միավորների միջև իմաստային հարաբերությունների տեսակները: Թեմա 7. Նախադասությունը որպես շարահյուսության հիմնական միավոր: Թեմա 8. Ստորոգման քերականական կարգը որպես նախադասության քերականական հիմնական հատկանիշ: Թեմա 9. Նախադասության գլխավոր անդամների վերաբերյալ ավանդական տեսությունը: Թեմա 10. Երկկազմ և միակազմ նախադասություններ: Թեմա 11. Նախադասության տեսակները ըստ երանգի: Թեմա 12. Ենթակա, նրա արտահայտության ձևերը: Թեմա 13. Ստորոգյալ, տեսակները. բայական, անվանական: Թեմա 14. Նախադասության երկրորդական անդամների ավանդական դասակարգումը:

Թեմա 15. Պարզ նախադասության բարդեցումը: Թեմա 16. Համասեռ անդամներով նախադասություններ: Թեմա 17. Նախադասության՝ տրոհվող երկրորդական անդամներ: Թեմա 18. Միջանկյալ բառեր և ներդրյալ միավորներ: Թեմա 19. Կոչական բառեր, դրանց գործառույթը նախադասության մեջ, արտահայտության ձևերը: Թեմա 20. Նախադասության կազմության 3 կողմերը՝ ձևական, իմաստային և հաղորդակցական:

### **Օլ/բ-1087 2-րդ օտար լեզու (ֆրանսերեն)– 3**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

#### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է խորացնել ու ամրապնդել նախորդ կիսամյակներում ուսանողի ձեռք բերած գիտելիքները, նոր բառանյութի հիման վրա քերականական կաղապարային ձևերի յուրացմամբ՝ հարստացնել ուսանողի բառապաշարը ու որոշակի իրավիճակներում հաղորդակցվելու կարողությունները, տարաբնույթ վարժությունների օգնությամբ զարգացնել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքը, ինչպես նաև՝ լսելու ընկալելու հմտությունները:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ընթերցել, թարգմանել ու վերարտադրել որոշակի քերականական նյութով սահմանափակված միջին բարդության բնագիր տեքստեր,
2. կկարողանա զրույցներ վարել որոշակի թեմաների շուրջ. ընտանիք՝ ընտանիքի անդամների փոխհարաբերությունները, տարիքը, արտաքինը, մասնագիտությունը, հետաքրքրությունները, ընկերները և նրանց ընտանիքները,, բնակարան՝ կահավորումը, հարմարությունները, տոներ և հիշատակի օրեր,
3. կկարողանա անձնական հետաքրքրությունների վերաբերյալ կարծիք ու տեսակետ հայտնել՝ անցած բառապաշարային ու քերականական նյութի իմացության հիման վրա:

#### *Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Սահմանական եղանակի հիմնական բաղադրյալ ժամանակաձևերի կազմությունն ու գործածությունը: Թեմա 2. Սահմանական եղանակի ժամանակների համաձայնեցումը: Թեմա 3. Ֆրանսերենի բառակազմական միջոցները: Գործածական նախածանցներն ու վերջածանցները: Թեմա 4. Շեշտված կամ ինքնուրույն անձնական դերանուններ: Թեմա 5. Մակբայների տեսակներն ու քերականական կարգերը:



**Օլ/Բ-1087 Երկրորդ օտար լեզու (գերմաներեն)– 3**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է հարստացնել ուսանողների բառապաշարը, ուշադրություն դարձնել ուղղախոսական խնդիրներին, ուսանողների մոտ ձևավորել գրագետ գրավոր և բանավոր խոսք կազմելու հմտություններ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ճիշտ հասկանալ բանավոր խոսքը.
2. կկարողանա գրել փոխադրություններ.
3. կկարողանա կատարել թարգմանություններ գերմաներենից հայերեն և հակառակը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Սահմանական եղանակի ժամանակաձևերի կազմությունն ու գործածությունը: Եղանակավորող բայեր: Թեմա 2. Սուբյեկտային և օբյեկտային բայեր: Թեմա 3. Ածական անուն, համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թեմա 4. Հոմանիշ և հականիշ բառեր: Ասացվածքներ: Բառի բազմիմաստությունը: Թեմա 5. Թեմատիկ բառապաշարն ընդգրկում է հետևյալ թեմաները՝ ,Այսօր իմ ծննդյան օրն է, ,Իմ ընկերները, ,Գերմանիայի նշանավոր մարդիկ, ,Գերմանիայի երկրները:

**Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

6-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Ռ/Բ-0097 Երկրորդ օտար լեզու - 4 (Ռուսաց լեզու)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

*Նպատակը.*

Հաղորդել ուսանողներին Ժամանակակից ռուսաց լեզվի շարահյուսության վերաբերյալ համակարգված գիտելիքներ: Ուսուցանել բարդ նախադասության բաղադրիչների կապակցման միջոցներն ու եղանակները, բարդ նախադասության հատկանիշները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա մասնագիտորեն ըմբռնել ռուսաց լեզվի շարահյուսական համակարգը.
2. կյուրացնի շարահյուսական միավորների՝ պարզ և բարդ նախադասության մեկնության հիմնական դրույթները.
3. կյուրացնի նախադասության շարահյուսական վերլուծության գործնական հմտությունները.
4. կստանա գիտելիքներ նախադասության հաղորդակցական, շարահյուսական և ձևական հատկանիշների մասին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Նախադասության ձևական կազմակերպումը: Թեմա 2. Նախադասության կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Թեմա 3. Նախադասության հարացույցը որպես նրա ձևերի համակարգ, որն արտահայտում է ստորոգման կարգ: Թեմա 4. Սուբյեկտիվ եղանակավորություն հասկացությունը, արտահայտման միջոցները: Թեմա 5. Նախադասության իմաստային կազմակերպումը, նախադասության իմաստային կառուցվածքի միավորները՝ սուբյեկտ, ստորոգում և օբյեկտ: Թեմա 6. նախադասության հաղորդակցական կազմակերպումը: Թեմա 7. Միակազմ նախադասություններ: Միակազմ նախադասությունների հիմնական կառուցվածքային առանձնահատկությունները: Թեմա 8. Թերի նախադասություններ, նրանց տեսակները: Թեմա 9. Բարդ նախադասություն: Համադասությունը և ստորադասությունը բարդ նախադասության մեջ: Թեմա 10. Բարդ համադասական նախադասություններ. բաց և փակ կառուցվածքներ: Թեմա 11. Բարդ ստորադասական նախադասություններ: Թեմա 12. Ստորադասական նախադասությունների տեսակները: Թեմա 13. Բարզմաբարդ ստորադասական նախադասություններ: Թեմա 14. Շարահարությամբ կապակցված բարդ նախադասություններ: Թեմա 15. Բարդ նախադասություններ տարբեր տեսակի կապերով:

**Օլ/Բ-1087 2-րդ օտար լեզու (ֆրանսերեն) – 4**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել նախորդ կիսամյակներում ստացած գիտելիքները, զարգացնել բանավոր և գրավոր խոսքը, ուսանողին հաղորդել նոր թեմատիկ բառապաշար և քերականական կաղապարային ձևեր, զարգացնել ազատ հաղորդակցվելու որոշակի հմտություն, շարունակել ձևավորել գրականությունից օգտվելու, ինչպես նաև՝ ստեղծագործական վերարտադրության կարողությունները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. հիմնավոր գիտելիքներ կունենա ֆրանսերենի հիմնական քերականական կառուցվածքների մասին,
2. կկարողանա ընթերցել, թարգմանել ու վերարտադրել որոշակի քերականական նյութով սահմանափակված միջին բարդության բնագիր տեքստեր,
3. ունակ կլինի վերարտադրել լսածն ու կարդացածը, արտահայտել մտքերը, կազմել երկխոսություններ, ցուցաբերել զրույց ծավալելու նախաձեռնություն,
4. կկարողանա անցած բառապաշարային ու քերականական նյութի իմացության հիման վրա արտահայտվել ու զրույցներ վարել որոշակի թեմաների շուրջ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Դերանունների հիմնական տեսակները, դրանց քերականական կարգերի ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 2. Կրավորական սեռի կազմությունն ու

գործածության առանձնահատկությունները: Թեմա 3. Բայի անդեմ ձևերը:

Դերբայների գործածության առանձնահատկությունները: Թեմա 4. Պայմանական ու ըղձական եղանակների ժամանակաձևերը:

**Օլ/բ-1087 Երկրորդ օտար լեզու (գերմաներեն) – 4**

Շաբաթական 3 ժամ (48 ժամ լաբորատոր պարապմունք)

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ամրապնդել և զարգացնել ուսանողների՝ գերմաներենի բառապաշարի և քերականության վերաբերյալ ունեցած գիտելիքները, ուսանողների մոտ ձևավորել գրագետ գրավոր և բանավոր խոսք կազմելու հմտություններ:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա կարդալ, ընկալել, վերարտադրել և թարգմանել ընդհանուր հաղորդակցական նշանակության տեքստեր.
2. կկարողանա ազատ հաղորդակցվել գերմաներեն լեզվով:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ածական անուն: Ածականի հոլովումը, հոգնակի թվի կազմությունը:

Թեմա 2. Դերանունների հիմնական տեսակները, դրանց քերականական կարգերի ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 3. Թվականներ, քերականական կարգերը: Թեմա 4.

Նախդրավոր և աննախդիր հոլովներ: Նախդիրների ոչ հոլովական գործառույթը:

**Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

7-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Ռ/Բ 0098 Ուսումնասիրվող երկրորդ օտար լեզվի (Ռուսաց լեզու)**

**Երկրագիտություն**

*Նպատակը.*

ցույց տալ ուսուցման երկրագիտական տեսանկյան առանձնահատկությունը և տալ երկրագիտության մեթոդոլոգիական հիմքերը: Ցույց տալ լեզվի և մշակույթի, լեզվի տիրապետման գործընթացի և այլ ազգային մշակույթին հաղորդակցվելու անբաժանելիությունը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

*պետք է հմանա.*

- երկրագիտության տերմինաբանական ապարատը;
- լեզվի մշակութարար գործառույթի իրացման մեթոդիկան;

*պետք է կարողանա.*

- ռուսաց լեզվի ուսուցման և դասավանդման գործընթացում իրականացնել օտարերկյա ուսումնառողների մշակութայնացման գործառույթ, ձևավոնելով դրական վերաբերմունք լեզվի կրողի նկատմամբ ;
  - լեզվի բնական ձևերից և ուսումնական տեքստերից առանձնացնել երկրագիտական տեղեկատվություն;
  - վելուծել ազգային-մշակութային իմաստաբանությունը՝ կրթական գործընթացում ներառելու համար;
- պետք է տիրապետի.*
- ազգային-մշակութային տեղեկատվության աղբյուրների և կրողների հետ աշխատանքի մեթոդիկային;
  - արվեստի գործերի երկրագիտական յուրացման հիմունքներին:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Երկրագիտության տեսության հիմունքները:

Թեմա 2. Լեզվի անվանողական միավորները, որպես ազգային-մշակութային տեղեկատվության աղբյուրներ և կրողներ:

Թեմա 3. Լեզվաերկրագիտական իմաստաբանություն: Երանգների իմաստաբանական խմբավորման միջոցները:

Թեմա 4. Տեքստը լեզվաերկրագիտական դիտարկմամբ:

Թեմա 5. Ոչ խոսքային լեզվի լեզվաերկրագիտական նշանակությունը:

Թեմա 6. Լեզվաերկրագիտական տեսողական ակնառությունը:

Թեմա 7. Գեղարվեստական գրականությունը լեզվաերկրագիտական դիտարկմամբ:

**Օլ/բ-1088 Ուսումնասիրվող 2-րդ լեզվի (ֆրանսերեն) երկրագիտություն**  
*Նպատակը.*

Դասնթացը, որն ունի ընդհանուր քաղաքակրթական-մշակութային ուղղվածություն, ենթադրում է ծանոթացնել ուսանողներին Ֆրանսիայի երկրագիտության և քաղաքակրթության տարբեր կողմերին ու ոլորտներին՝ աշխարհագրություն վարչաքաղաքական կառուցվածք, տնտեսություն, կրթական համակարգ ֆրանսախոսություն, ֆրանսերեն լեզվի զարգացման փուլեր և այլն: Դասընթացի նպատակ ունի նաև ուսանողներին տալ գիտելիքներ ֆրանսիական գրականության, արվեստի, Ֆրանսիական ազգային խորհրդանիշերի, ավանդական տոների, խոհանոցային արվեստի մասին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կատանա ընդհանուր ճանաչողական գիտելիքներ՝ պատկերացում կազմելով Ֆրանսիայի և ֆրանսախոս երկրների աշխարհագրական դիրքի, դրանց վարչաքաղաքական կառուցվածքի ու տնտեսության մասին,
2. ձեռք կրերի անհրաժեշտ գիտելիքներ կրթական համակարգի, ֆրանսախոսության, ֆրանսերեն լեզվի պատմության, ֆրանսերենի և անգլերենի լեզվական առնչությունների վերաբերյալ, կծանոթանա Ֆրանսիայի պատմությունն ու նրա հուշարձաններին, ինչպես նաև ֆրանսահայ համայնքի կարգավիճակին:
3. կիմանա ֆրանսախոս երկրների մշակութային և ազգային առանձնահատկությունների մասին՝ համապատասխան լեզվական և փաստական նյութերի ուսումնասիրությամբ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ֆրանսիայի աշխարհագրական դիրքը, վարչաքաղաքական կառուցվածքը, տնտեսությունը: Թեմա 2. Ֆրանսիայի ժողովրդական տոները և ավանդույթները, ,ազգային խորհրդանիշերը: Թեմա 3. Ֆրանսերեն լեզվի զարգացման փուլերը, ֆրանսախոսություն, ֆրանսախոս երկրները: Թեմա 4. Ֆրանսիական կրթական համակարգը: Թեմա 5. Ֆրանսիայի մեծ քաղաքները: Թեմա 6. Փարիզի պատմությունն ու նշանավոր հուշարձանները; Թեմա 7. Ֆրանսիայի նշանավոր մարդիկ: Թեմա 8. Ֆրանսահայ համայնքը;

### **Օլ/Բ-1088 Ուսումնասիրվող 2-րդ լեզվի (գերմաներեն) երկրագիտություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գերմանախոս երկրների վերաբերյալ երկրագիտական իմացություններ, այդ թվում՝ տեղեկություններ տվյալ երկրի, նրա պատմության, աշխարհագրության, տնտեսության, հասարակության, մշակույթի ու քաղաքականության մասին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա պատկերացում կազմել գերմանախոս երկրների աշխարհագրական դիրքի, դրանց քաղաքական կառուցվածքի ու տնտեսության մասին.
2. ձեռք կբերի անհրաժեշտ գիտելիքներ Գերմանիայի պատմական անցյալի, ինչպես նաև ներկա հարաբերությունների մասին.
3. կիմանա գերմանախոս երկրների մշակութային և ազգային առանձնահատկությունների մասին՝ համապատասխան լեզվական և փաստական նյութերի ուսումնասիրությամբ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գերմանացիների ծագումը: Գերմանական կայսրության ձևավորումը: Կրոնը: Հայ-գերմանական հարաբերությունները 19-րդ դարի վերջին: Թեմա 2. Գերմանիան և գերմանացիներն այսօր: Միջազգային հարաբերությունները: Թեմա 3. Գերմանախոս երկրներ: Թեմա 4. Մշակույթ, ժողովրդական տոներ և ավանդություններ: Գերմաներենի տարբերակային ձևերը այդ երկրներում:

**Կամընտրական դասընթաց (4 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3,571 ժամ (28 ժամ դասախոսություն, 22 ժամ գործնական պարապմունք)

8-րդ կիսամյակ, քննություն

**Ռուսաց և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն**

***Նպատակը***

Մովորեցնել ուսանողներին հայոց և ռուսաց լեզուների հատկանշական հատկությունների տիպաբանությանը, ծանոթացնել դրա իրականացման հիմնական մեթոդներին և հնարքներին, որոնց շնորհիվ հնարավոր է իրականացնել տվյալ լեզուների համադրությունը: Միաժամանակ հաշվի առնել հայոց լեզվի կառուցվածքին բնորոշ, սակայն ռուսերենում բացակայող այն բաղադրիչների դերը, որոնք կիրառվում են ռուսաց լեզվում;

***Կրթական արդյունքները***

Տվյալ դասընթացն ավարտելուց հետո ուսանողը պետք է

- ✓ իմանա տիպաբանության հիմնական խնդիրները և հասկացությունները,
- ✓ իմանա տիպաբանության վերլուծության մեթոդները,
- ✓ իմանա ձևաբանության, շարահյուսության, հնչյունաբանության, իմաստաբանության տիպաբանության դասակարգման հատկանիշները,
- ✓ իմանա հայոց և ռուսաց լեզուների կառուցվածքների տիպաբանության հիմնական տարբերությունը,

- ✓ իմանա խոսքի մասերի, քերականական կարգերի, բառակապակցությունների, նախադասության անդամների, բառի և բառակազմական համակարգերի տիպաբանությունը,
- ✓ ծանոթ լինի տիպաբանական հետազոտությունների և տիպաբանական ժամանակակից ուղղությունների պատմությանը:

***Բովանդակությունը***

**Թեմա 1.** Հայ և սլավոնական լեզուները հնդեվրոպական լեզվական ընդհանրության համակարգում:

**Թեմա 2.** Բառերի կառուցվածքային մոդելները և ընդհանուր բառակազմական միավորները:

**Թեմա 3.** Բառի կառուցվածքի հիմնախնդիրը:

**Թեմա 4.** Միձևությամբ մոդելները:

**Թեմա 5.** Հնդեվրոպական արևաուտի գենեզիսի հիմնախնդիրը:

**Թեմա 6.** Հնդեվրոպական հնչյունափոփոխությունների համակարգի ձևափոխումը սլավոնական լեզուներում և հայերենում:

**Թեմա 7.** Սլավոնական լեզուների և հայերենի լեզվական համակարգերի իմաստային ընդհանրությունները:

**Թեմա 8.** Բառային չափանիշների օգտագործման հարցը հնդեվրոպական լեզուների միջև եղած բարբառային կապերի ուսումնասիրման որոշման ժամանակ:

**Թեմա 9.** Հայերենի և սլավոնական լեզուների միջև բառիմաստային զուգահեռները և դրանց պատմալեզվաբանական իմաստը:

**Օլ/բ-1085 Ֆրանսերեն և հայոց լեզուների համեմատական տիպաբանություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է պարզաբանել տիպաբանական ուսումնասիրության տեղն ու դերը լեզվաբանական գիտակարգերի շարքում և ուսանողներին հնարավորություն տալ կատարելու մայրենի լեզվի և ֆրանսերենի տարբեր մակարդակների (հնչյունաբանական, ձևաբանական, շարահյուսական, բառային) համեմատություններ: Դասընթացի դերը կարևորվում է նրանով, որ այն հետազայում հնարավորություն է տալիս թարգմանչական աշխատանքների ժամանակ հաշվի առնել երկու լեզուների առանձնահատկությունները, ինչը բարձրացնում է այդ աշխատանքների կատարման որակական մակարդակը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կունենա որոշակի գիտելիքներ լեզվաբանության կարևորագույն բաժիններից մեկի՝ համեմատական տիպաբանության վերաբերյալ.
2. կկարողանա կիրառել տիպաբանական ուսումնասիրության մեթոդներն ու սկզբունքները



3. կկարողանա վեր հանել լեզվական ընդհանրությունները և տարբերությունները,  
4. կգիտակցի մայրենի լեզվի իմացության կարևորությունը օտար լեզուների ուսումնասիրության և թարգմանչական աշխատանքների գործընթացում:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Ֆրանսերենի և հայերենի համեմատական տիպաբանություն: Հնչյունաբանական մակարդակ: Չայնավորները և բաղաձայնները ֆրանսերենում և հայերենում: Թեմա 2. Ձևաբանական մակարդակ: Խոսքի մասերի քերականական կարգերի ընդհանուր բնութագրեր: Շարահյուսական մակարդակ: Նախադասության տեսակները : Թեմա 3 : Բառային մակարդակ: Բառը որպես բառապաշարի հիմնական տիպաբանական միավոր: Ֆրանսերեն և հայերեն բառամիավորների նկարագիրը: Թեմա 4. Ֆրանսերենի և հայերենի բառակազմական միջոցների գույքադրությունը: Թեմա 5: Ֆրանսերենի և հայերենի բառային միավորների իմաստային ծավալների գույքադրություն: Իմաստային փոխանցումներ:

**Օլ/Բ-1085 Օլ/Բ0152 ՀՄԱ - 4 (Հայոց և գերմաներեն լեզուների համեմատական տիպաբանություն)**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է մասնագիտական ուղղվածության տեսական դասընթացների պաշար ունեցող ուսանողներին հնարավորություն տալ կատարելու մայրենի և ուսումնասիրվող լեզուների տարբեր մակարդակների (հնչյունաբանական, ձևաբանական, շարահյուսական, բառային) ակնարկային համեմատություններ: Սույն դասընթացի դերը կարևորվում է նրանով, որ այն հետագայում հնարավորություն է տալիս թարգմանչական աշխատանքների ժամանակ հաշվի առնել 2 լեզուների լեզվական առանձնահատկությունները, ինչը բարձրացնում է այդ աշխատանքների կատարման մակարդակը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կգիտակցի մայրենի լեզվի իմացության կարևորությունը օտար լեզուների ուսումնասիրման և թարգմանչական աշխատանքների գործընթացում.

2. կունենա հիմնարար մասնագիտական գիտելիքներ համեմատական տիպաբանությունից և կարողանա դրանք կիրառել գործնականում.
3. կկարողանա կատարել համեմատություններ զուգադրվող լեզուների տարբեր մակարդակների շրջանակներում.
4. կկարողանա համադրել տարբեր լեզվաբանների տեսակետները և համակողմանի գնահատել երևույթները .

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Մայրենի և օտար լեզուների համեմատական տիպաբանություն:  
Թեմա 4. Հնչյունաբանական մակարդակ: Ձայնավորները և բաղաձայններն գերմաներենում և հայերենում: Բառային շեշտն գերմաներենում և հայերենում:  
Թեմա 5. Ձևաբանական մակարդակ: Խոսքի մասերի քերականական կարգերի ընդհանուր բնութագրեր: Թեմա 6. Գոյականի քերականական կարգերն գերմաներենում և հայերենում: Թեմա 7. Բայի սեռի քերականական կարգն գերմաներենում և հայերենում: Թեմա 8. Դերանուններն գերմաներենում և հայերենում:

**V Հատուկ մասնագիտական առարկաներ**  
**Օլ/բ1053 ՀՄԱ - 1 (Գործնական թարգմանություն) (2 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2.5 ժամ (40 ժամ գործնական պարապմունք)

1-ին կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել թարգմանության հիմնական ոլորտներին, բացատրել այդ ոլորտների քերականական, բառապաշարային և ոճաբանական առանձնահատկությունները, գործնական թարգմանությունների միջոցով ուսանողի մոտ զարգացնել լեզվական, կոմունիկատիվ, լսողական հմտություններ, թարգմանությունների ժամանակ հնարավորինս նվազեցնել, լավագույն դեպքում վերացնել թարգմանող և թարգմանվող լեզուների ազդեցությունը միմյանց վրա:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա, թե որոնք են թարգմանության հիմնական բնագավառները.
2. կտիրապետի այդ բնագավառներում կիրառվող նվազագույն բառապաշարին.
3. կկարողանա թարգմանություններ կատարել այդ բնագավառների միջին բարդության տեքստերից.
4. կգիտակցի, թե թարգմանող և թարգմանվող լեզուների քերականական, բառապաշարային որ առանձնահատկություններն են ազդում միմյանց վրա, և կփորձի նվազեցնել այդ ազդեցությունը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Օրենք: Թեմա 2. Բժշկագիտություն: Թեմա 3. Տնտեսագիտություն:

**Օլ/բ1056 ՀՄԱ - 2 (Գործնական հաղորդակցություն) (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, ստուգարք

*Նպատակը.*

Ուսանողներին զինել գործնական հաղորդակցության հքտություններով: Բացահայտել դիտարկման մեթոդը, դիսկուրսի քննադատական վերլուծության մեթոդները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում.
2. կտիրապետի հաղորդակցության ուսումնասիրման մեթոդներին.
3. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ.
4. կկարողանա վարել զրույցներ, բանակցություններ, պատրաստել հաղորդագրություններ, հրապարակային ելույթներ, հոդվածներ:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Միջմշակութային հաղորդակցության գործընթացի ուսումնասիրման մեթոդներ: Թեմա 2. Մշակույթն ու սոցիոմշակութային համակարգերը: Թեմա 3. Քաղաքականությունը և միջմշակութային հաղորդակցությունը: Թեմա 4. Կրթությանն ու գիտության ոլորտը և միջմշակութային հաղորդակցությունը: Թեմա 5. Տարբեր մշակույթների ներկայացուցիչների խոսքային փոխգործակցությունը: Թեմա 6. Պրոֆեսիոնալ հաղորդակցության առանձնահատկությունները: Թեմա 7. Միջմշակութային կոնֆլիկտներ: Թեմա 8. Խորհրդատվություն և մշակույթ: Թեմա 9. Գեղարվեստական տեքստի վերլուծություն:

### **Օլ/բ1070ՀՄԱ -3 (Հաջորդական թարգմանություն) (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

2-րդ կիսամյակ, քննություն

#### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել հաջորդական թարգմանչի աշխատանքի բնույթին, հաջորդական թարգմանության տեսակներին, ներկայացնել հաջորդական թարգմանությունը հաջողությամբ իրականացնելու թարգմանական հնարներ և մեխանիզմներ, գործնական թարգմանությունների միջոցով ուսանողի մոտ ամրապնդել այդ հնարներն ու մեխանիզմները պրակտիկորեն կիրառելու հմտությունները, ընդգծել թարգմանչի լեզվական, կոմունիկատիվ, ինչպես նաև լսողական հմտությունների կարևորությունը հաջորդական թարգմանության ժամանակ:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կգիտակցի թարգմանչի լեզվական, կոմունիկատիվ և լսողական հմտությունների կարևորությունը հաջորդական թարգմանության ժամանակ.
2. հաջողությամբ կառանձնացնի հիմնական իմաստային դրույթները և պրեցիզիոն բառերը ելակետային հաղորդումը լսելիս.
3. կտիրապետի հաջորդական թարգմանությունը հաջողությամբ իրականացնելու թարգմանական մեխանիզմներին.

4. կկարողանա հաջորդական թարգմանության ենթարկել առնվազն միջին բարդության ելակետային հաղորդումներ,
5. կտիրապետի գրառումների համակարգի ճիշտ կազմակերպմանը:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Հաջորդական թարգմանության լեզվական առանձնահատկությունները:

Թեմա 2. Հաջորդական թարգմանության տեխնիկական առանձնահատկությունները:

### **Կամրնտրական դասընթացներ**

#### **Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, ստուգարք

#### **Օլ/բ-0150 Բնագրի և թարգմանական տեքստերի զուգադրական վերլուծություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել բնագրի /անգլերենի/ և թարգմանական տեքստերի զուգադրական վերլուծության խնդիրները, լուսաբանել երկու տեքստերին բնորոշ օրինաչափությունները, ինչպես նաև դրանց պատմական զարգացման ընթացքը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա բնագրային և թարգմանական տեքստային համակարգին առանձնահատուկ օրինաչափությունները.
2. ձեռք կբերի երկու տեքստերի համակարգային առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել տարաբնույթ թարգմանություն՝ ինչպես տեղեկատվական, տեխնիկական, այնպես էլ գեղարվեստական տեքստերին առնչվող:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Բնագիր և թարգմանական տեքստերի առանձնահատկությունները և դրանց պատմական զարգացման ընդհանուր պատկերը:

Թեմա 2. Բնագիր և թարգմանական տեքստերի համակարգային առանձնահատկությունները:

Թեմա 3. Բնագրի և թարգմանական տեքստերի համեմատական վերլուծություն:

Թեմա 4. Բնագրի և թարգմանական տեքստերի միջմշակութային հարաբերակցության առանձնահատկությունները:

### **Օլ/բ-0151 Բնագրի և թարգմանվածքի զուգադրական համեմատություն**

#### *Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել բնագրի /անգլերենի/ և թարգմանվածքի զուգադրական համեմատության համակարգային խնդիրներին, լուսաբանել բնագրային տեքստին և թարգմանվածքին բնորոշ օրինաչափությունների պատմական զարգացման ընթացքը:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա բնագրային և թարգմանական տեքստերին բնորոշ առանձնահատկությունները.
2. ձեռք կրերի երկու տեքստերի զարգացման առանձնահատկություններին առնչվող տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել տարաբնույթ թարգմանություն:

#### *Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Թարգմանական արվեստի զարգացման փուլերը:

Թեմա 2. Բնագրին և թարգմանվածքին բնորոշ առանձնահատկությունների ընդհանուր պատկերը:

Թեմա 3. Բնագրի և թարգմանվածքի համեմատական լեզվա-ոճական վերլուծություն:

Թեմա 4. Բնագիր և թարգմանական տեքստերին բնորոշ լեզվամշակութային առանձնահատկությունները:

### **Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

### **Օլ/Բ-0159 Հասարակական-քաղաքական տեքստերի թարգմանություն**

#### **Նպատակը.**

Դասընթացը միտված է ծանոթացնելու ուսանողին հասարակական-քաղաքական տեքստերի բառապաշարային, քերականական, ոճական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ներկայացնելու դրանց թարգմանական նրբությունները:

#### **Կրթական արդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա հասարակական-քաղաքական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները,
2. կկարողանա նման տեքստերը վերլուծել քերականական, ոճագիտական, բառապաշարային տեսանկյուններից,
3. կկարողանա կիրառել դասընթացի շրջանակներում ներկայացված թարգմանական հնարները հասարակական-քաղաքական տեքստեր թարգմանելիս,
4. կկարողանա ինքնուրույն որոշումներ կայացնել թարգմանական դժվարության հանդիպելիս,
5. կկարողանա այս կամ այն լեզվական միավորը թարգմանելիս մեկից ավելի թարգմանական տարբերակների առկայության դեպքում ընտրել օպտիմալ տարբերակը:

#### **Բովանդակությունը.**

Թեմա 1. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի բառապաշարային առանձնահատկությունները

Թեմա 2. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի թարգմանության արդիականության խնդիրը

Թեմա 3. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի քերականական առանձնահատկությունները

Թեմա 4. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի ոճական առանձնահատկությունները

Թեմա 5. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի թրգմանական առանձնահատկությունները

Թեմա 6. Հասարակական-քաղաքական թարգմանչի աշխատանքային առանձնահատկությունների մասին

Թեմա 7. Հասարակական-քաղաքական տեքստերի համակարգչային թարգմանություն

### **Օլ/Բ-0158 Հրապարակախոսական տեքստերի թարգմանություն**

#### **Նպատակը.**

Դասընթացը միտված է ծանոթացնելու ուսանողին հրապարակախոսական տեքստերի բառապաշարային, քերականական, ոճական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ներկայացնելու դրանց թարգմանական նրբությունները:

#### **Կրթական արդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա հրապարակախոսական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները,
2. կկարողանա նման տեքստերը վերլուծել քերականական, ոճագիտական, բառապաշարային տեսանկյուններից,
3. կկարողանա կիրառել դասընթացի շրջանակներում ներկայացված թարգմանական հնարները հրապարակախոսական տեքստեր թարգմանելիս,
4. կկարողանա ինքնուրույն որոշումներ կայացնել թարգմանական դժվարության հանդիպելիս,
5. կկարողանա այս կամ այն լեզվական միավորը թարգմանելիս մեկից ավելի թարգմանական տարբերակների առկայության դեպքում ընտրել օպտիմալ տարբերակը:

#### **Բովանդակությունը.**

Թեմա 1. Հրապարակախոսական տեքստերի բառապաշարային առանձնահատկությունները

Թեմա 2. Հրապարակախոսական տեքստերի թարգմանության արդիականության խնդիրը

Թեմա 3. Հրապարակախոսական տեքստերի քերականական առանձնահատկությունները

Թեմա 4. Հրապարակախոսական տեքստերի ոճական առանձնահատկությունները

Թեմա 5. Հրապարակախոսական տեքստերի թրգմանական առանձնահատկությունները

Թեմա 6. Հրապարակախոսական թարգմանչի աշխատանքային առանձնահատկությունների մասին

Թեմա 7. Հրապարակախոսական տեքստերի համակարգչային թարգմանություն

#### **Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**



Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

5-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Օլ/Բ-0152 Թարգմանությունը որպես միջմշակութային հաղորդակցություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել թարգմանությանը, որպես միջմշակութային հաղորդակցություն, լուսաբանել թարգմանաբանության պատմական փուլերը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա թարգմանության, որպես միջմշակութային հաղորդակցության, համակարգային բնորոշ գծերը.
2. ձեռք կրերի թարգմանության, որպես միջմշակութային հաղորդակցության, զարգացման առանձնահատկություններին վերաբերող բավարար տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել տարաբնույթ թարգմանություն՝ միջմշակութային հաղորդակցության շրջանակներում:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Թարգմանության զարգացման փուլերը:

Թեմա 2. Թարգմանությունը իբրև միջմշակութային երկխոսություն:

Թեմա 3. Թարգմանաբանությունը որպես լեզվաբանական գիտակարգ և լեզվական գործընթաց:

Թեմա 4. Թարգմանությունը որպես միջմշակութային հաղորդակցություն:

**Օլ/Բ-0153 Արդի թարգմանաբանության խնդիրներ**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել արդի թարգմանաբանության հիմնարար սկզբունքներին, լուսաբանել արդի թարգմանական արվեստի օրինաչափությունները և խնդիրները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա արդի թարգմանաբանության ոլորտային առանձնահատկությունները.
2. ձեռք կրերի արդի թարգմանաբանությանը առնչվող տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել բազմաբնույթ թարգմանություն և մեկնություն՝ հաշվի առնելով արդի թարգմանաբանական խնդիրներն ու միտումները:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Արդի թարգմանաբանության ընդհանուր բնութագիրը:

Թեմա 2. Արդի թարգմանաբանության համակարգային առանձնահատկությունները:

Թեմա 3. Թարգմանաբանությունը որպես լեզվաբանական և գրականագիտական գիտակարգ:

Թեմա 4. Արդի թարգմանաբանության խնդիրները և առանձնահատկությունները:

**Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 3 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

7-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Օլ/բ-0150 Բնագրի և թարգմանական տեքստերի գուգադրական լեզվաբանական վերլուծություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել բնագրի /անգլերենի/ և թարգմանական տեքստերի գուգադրական վերլուծության խնդիրները, լուսաբանել երկու տեքստերին բնորոշ օրինաչափությունները, ինչպես նաև դրանց պատմական զարգացման ընթացքը:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա բնագրային և թարգմանական տեքստային համակարգին առանձնահատուկ օրինաչափությունները.
2. ձեռք կբերի երկու տեքստերի համակարգային առանձնահատկությունների վերաբերյալ տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել տարաբնույթ թարգմանություն՝ ինչպես տեղեկատվական, տեխնիկական, այնպես էլ գեղարվեստական տեքստերին առնչվող:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Բնագիր և թարգմանական տեքստերի առանձնահատկությունները և դրանց պատմական զարգացման ընդհանուր պատկերը:

Թեմա 2. Բնագիր և թարգմանական տեքստերի համակարգային առանձնահատկությունները:

Թեմա 3. Բնագրի և թարգմանական տեքստերի համեմատական վերլուծություն:

Թեմա 4. Բնագրի և թարգմանական տեքստերի միջմշակութային հարաբերակցության առանձնահատկությունները:

### **Օլ/Բ-0154 Գեղարվեստական տեքստի թարգմանչության կողմնորոշում**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել գեղարվեստական տեքստի թարգմանության կողմնորոշման սկզբունքային խնդիրներին, լուսաբանել ոլորտին բնորոշ օրինաչափությունների զարգացման միտումները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա ոլորտին բնորոշ համակարգային առանձնահատկությունները.
2. ձեռք կբերի գեղարվեստական տեքստի թարգմանության կողմնորոշմանն առնչվող տեսական հիմնարար գիտելիք.

3. կկարողանա կատարել գեղարվեստական տեքստի թարգմանություն՝ շեշտը դնելով թարգմանչի մասնագիտական որակների բացահայտման վրա:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գեղարվեստական տեքստի թարգմանչական կողմնորոշման ընդհանուր պատկերը:

Թեմա 2. Գեղարվեստական տեքստի թարգմանության համակարգային առանձնահատկությունները:

Թեմա 3. Գեղարվեստական տեքստի թարգմանության հաղորդակցական-գործաբանական մոտեցումները:

Թեմա 4. Թարգմանչի, որպես գեղարվեստական տեքստի միջնորդի, մասնագիտական որակական առանձնահատկությունների ընդհանուր բնութագիրը:

**Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,25 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

6-րդ կիսամյակ, ստուգարք

**Օլ/բ-0157 Բանավոր թարգմանչության կողմնորոշում**

**Նպատակը.**

Դասընթացը նպատակ ունի ներկայացնելու բանավոր արհեստավարժ թարգմանության տեսակները, բանավոր թարգմանչի գործունեության բնագավառները, նրա աշխատանքային առանձնահատկությունները դատարոնում և այլն:

**Կրթական արդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կտիրապետի բանավոր արհեստավարժ թարգմանության տեսակների, առանձնահատկություններին,
2. կտիրապետի բանավոր թարգմանչի աշխատանքային էթիկային,
3. կտիրապետի դատականնիստերի որոշակի առանձնահատկությունների,
4. կիմանա իրավաբանական տերմինների էությունը,
5. կկարողանա բանավոր թարգմանել իրավաբանական բնույթի տեքստեր:

### **Բովանդակությունը.**

- Թեմա 1. Բանավոր թարգմանության արհեստավարժ տեսակներ: Դրանց նմանությունները և տարբերությունները  
Թեմա 2. Բանավոր թարգմանչի գործունեության բնագավառները  
Թեմա 3. Բանավոր թարգմանչի աշխատանքային էթիկա  
Թեմա 4. Բանավոր թարգմանչի ածխատանքային առանձնահատկությունները դատական ենթատեքստում  
Թեմա 5. Իրավաբանական տեքստերի բովանդակության ճշգրտության փոխանցման խնդրի շուրջ

### **Օլ/Բ-0160 Տեխնիկական թարգմանության հիմունքներ**

#### **Նպատակը.**

Դասընթացը միտված է ծանոթացնելու ուսանողին տեխնիկական տեքստերի բառապաշարային, քերականական, ոճական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ներկայացնելու դրանց թարգմանական նրբությունները:

#### **Կրթական արդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա տեխնիկական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները,
2. կկարողանա նման տեքստերը վերլուծել քերականական, ոճագիտական, բառապաշարային տեսանկյուններից,
3. կկարողանա կիրառել դասընթացի շրջանակներում ներկայացված թարգմանական հնարները տեխնիկական տեքստեր թարգմանելիս,
4. կկարողանա ինքնուրույն որոշումներ կայացնել թարգմանական դժվարության հանդիպելիս,
5. կկարողանա այս կամ այն լեզվական միավորը թարգմանելիս մեկից ավելի թարգմանական տարբերակների առկայության դեպքում ընտրել օպտիմալ տարբերակը:

### **Բովանդակությունը.**

- Թեմա 1. Տեխնիկական տեքստերի բառապաշարային առանձնահատկությունները  
Թեմա 2. Տեխնիկական տեքստերի թարգմանության արդիականության խնդիրը  
Թեմա 3. Տեխնիկական տեքստերի քերականական առանձնահատկությունները  
Թեմա 4. Տեխնիկական տեքստերի ոճական առանձնահատկությունները  
Թեմա 5. Տեխնիկական տեքստերի թրգմանական առանձնահատկությունները  
Թեմա 6. Տեխնիկական թարգմանչի աշխատանքային առանձնահատկությունների մասին  
Թեմա 7. Տեխնիկական տեքստերի համակարգչային թարգմանություն

#### **Կամընտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,571 ժամ (8 ժամ դասախոսություն, 24 ժամ գործնական պարապմունք)

Ց-րդ կիսամյակ, ստուգարք

ԻՏՄՄ/բ-0661 Համակարգչային թարգմանություն

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին թարգմանիչ ծրագրերին ու նրանց աշխատանքի սկզբունքին, ծանոթացնել էլեկտրոնային բառարաններին ու նրանցից օգտվելու կանոններին:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կունենա գիտելիքներ տարբեր թարգմանիչ ծրագրերի վերաբերյալ.
2. կունենա գիտելիքներ տարբեր էլեկտրոնային բառարանների վերաբերյալ.
3. ստացած գիտելիքները կկարողանա կիրառել համակարգչային թարգմանության բնագավառում:

**Օլ/բ-0156 Տեխնիկական բնույթի տեքստերի թարգմանություն**

**Նպատակը.**

Դասընթացը միտված է ծանոթացնելու ուսանողին տեխնիկական տեքստերի բառապաշարային, քերականական, ոճական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև ներկայացնելու դրանց թարգմանական նրբությունները:

**Կրթական արդյունքները.**

Դասընթացի ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա տեխնիկական տեքստերի լեզվաոճական առանձնահատկությունները,
2. կկարողանա նման տեքստերը վերլուծել քերականական, ոճագիտական, բառապաշարային տեսանկյուններից,
3. կկարողանա կիրառել դասընթացի շրջանակներում ներկայացված թարգմանական հնարները տեխնիկական տեքստեր թարգմանելիս,
4. կկարողանա ինքնուրույն որոշումներ կայացնել թարգմանական դժվարության հանդիպելիս,
5. կկարողանա այս կամ այն լեզվական միավորը թարգմանելիս մեկից ավելի թարգմանական տարբերակների առկայության դեպքում ընտրել օպտիմալ տարբերակը:

**Բովանդակությունը.**

Թեմա 1. Տեխնիկական տեքստերի բառապաշարային առանձնահատկությունները  
Թեմա 2. Տեխնիկական տեքստերի թարգմանության արդիականության խնդիրը  
Թեմա 3. Տեխնիկական տեքստերի քերականական առանձնահատկությունները  
Թեմա 4. Տեխնիկական տեքստերի ոճական առանձնահատկությունները

Թեմա 5. Տեխնիկական տեքստերի թրգմանական առանձնահատկությունները  
Թեմա 6. Տեխնիկական թարգմանչի աշխատանքային առանձնահատկությունների մասին

Թեմա 7. Տեխնիկական տեքստերի համակարգչային թարգմանություն

### **Կամրնտրական դասընթաց (3 կրեդիտ)**

Շաբաթական 2,571 ժամ (20 ժամ դասախոսություն, 16 ժամ գործնական պարապմունք)

8-րդ կիսամյակ, ստուգարք

### **Հոգելեզվաբանություն**

#### *Նպատակը.*

ա) ուսանողներին հնարավորություն տալ ճանաչելու և քննարկելու մարդկային լեզվական գիտակցությանն առնչվող խնդիրներ, պատկերացում ունենալ գիտակցության կառուցվածքի, ներքին և արտաքին հարաբերությունների և դրսևորման ձևերի մասին;

բ) լուսաբանել մարդկային ճանաչողության բնույթն ու դրա ուսումնասիրություններում ծագած հակասությունները;

գ) գործնական դասավանդման ընթացքում ներգրավվել համագործակցային ուսուցման համար նախատեսված տարրեր, որոնց հաջորդում են վերլուծական քննարկումներ, հարուստ լեզվական նյութ և օրինակներ:

#### *Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կկարողանա ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել գործնականում.
2. ի վիճակի կլինի ճանաչել և քննարկել մարդկային լեզվական գիտակցությանն առնչվող խնդիրներ.
3. պատկերացում կունենա գիտակցության կառուցվածքի, գործառության, միավորների, ներքին և արտաքին հարաբերությունների և դրսևորման ձևերի մասին:
4. կկարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ.

#### *Բովանդակությունը.*

Հոգելեզվաբանությունը զբաղվում է մարդու հոգեկան գործունեության լեզվական դրսևորման հարցերով: Հոգեկան գործունեություն ասելով պետք է նկատի ունենալ մարդու մտածողությունը և ակտիվ գործունեության այն տեսակները, որոնք կարող են որևէ՝ լեզվական կամ արտալեզվական արտահայտություն ստանալ: Հոգեկանի լեզվական վկայությունն են ներքին խոսքը, արտահայտությունը, երկխոսությունը:

Ծրագրված թեմաներն են՝

Թեմա 1. Introduction. Theoretical Aspects of Psycholinguistics. The Subject and the Object of Psycholinguistics

Թեմա 2. Language Acquisition

Թեմա 3. Evidence for Innateness.

Թեմա 4. The First Words . The Formation of Grammar Structures.

Թեմա 5. Childish Creativity. Stages of Linguistic Development.

Թեմա 6. Production: the Stage of Connected Speech

Թեմա 7. Production: the planning of higher levels of speech

Թեմա 8. Production: Conceptualization. Formulation.

Թեմա 9. Production: Articulation. Self-monitoring.

Թեմա 10. The Comprehension of Sounds, Words, Sentences and Texts

Թեմա 11. Neurolinguistics and Language Loss.

Թեմա 12. Speech and Language Disorders

### **Օլ/բ-0155 Գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանական վերլուծություն**

*Նպատակը.*

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանական վերլուծության առանձնահատկություններին, լուսաբանել գեղարվեստական թարգմանության հոգելեզվաբանական մոտեցումները:

*Կրթական արդյունքները.*

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը.

1. կիմանա գեղարվեստական տեքստի թարգմանության շրջանակներում հոգելեզվաբանական վերլուծության առանձնահատկությունները.
2. ձեռք կրերի գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանական քննությանն առնչվող տեսական գիտելիք.
3. կկարողանա կատարել գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանական վերլուծություն:

*Բովանդակությունը.*

Թեմա 1. Գեղարվեստական թարգմանության հոգելեզվաբանական առնչությունները:

Թեմա 2. Գեղարվեստական տեքստի հոգելեզվաբանություն:



Թեմա 3. Գեղարվեստական գրականության հոգելեզվաբանական վերլուծություն:

Թեմա 4. Գեղարվեստական թարգմանության և հոգելեզվաբանության զարգացման միտումները:

## V. Այլ բաղադրիչներ

1. Կուրսային աշխատանք ( 3+3=6 կրեդիտ ), 5-րդ, 6-րդ կիսամյակ

ա) 5-րդ կիսամյակում կուրսային աշխատանք է կատարվում «Թարգմանության տեսություն» առարկայից:

բ) 6-րդ կիսամյակում կուրսային աշխատանք է կատարվում «Թարգմանության պատմություն» առարկայից:

2. Արտադրական պրակտիկա ( 6 կրեդիտ , 7-րդ կիսամյակ

*Նպատակը և խնդիրները.*

1. ուսանողին ծանոթացնել թարգմանության որևէ կոնկրետ ոլորտի.

2. բացատրել այդ ոլորտի քերականական, բառապաշարային և ոճաբանական առանձնահատկությունները.

3. գործնական թարգմանությունների միջոցով ուսանողի մոտ զարգացնել լեզվական, կոմունիկատիվ, լսողական հմտություններ.

4. թարգմանությունների ժամանակ հնարավորինս նվազեցնել, լավագույն դեպքում վերացնել թարգմանող և թարգմանվող լեզուների ազդեցությունը միմյանց վրա.

5. ծանոթացնել ուսանողին թարգմանչի մասնագիտական նրբություններին և որոշ բարդություններին.

6. ուսանողի մոտ զարգացնել այդ բարդությունները հաղթահարելու հմտություններ.

*Ընթացակարգը.*

Պրակտիկական ընթանում է 3 փուլով:

**Առաջին փուլը** (2 շաբաթ) ընթանում է 2 ենթափուլով՝

ա) թարգմանական աշխատանք հեռուստատեսություններում (1-ական շաբաթ)

բ) թարգմանական աշխատանք խմբագրություններում (1-ական շաբաթ)

Առաջին ենթափուլը ներառում է ֆիլմերի և վեբկայքերի թարգմանություն, որի ընթացքում ուսանողը ձեռք է բերում հմտություններ թարգմանվող լեզվի և մշակույթի առանձնահատկությունները փոխանցելու թարգմանող լեզու և մշակույթ՝ միաժամանակ խուսափելով տառացիաբանություններից և բառացի թարգմանությունից: Պրակտիկայի այս ենթափուլը միտում ունի ուսանողի մոտ զարգացնելու խոսքի գործաբանական արժեքի պահպանման հմտությունը: Վեբկայքերի թարգմանության ընթացքում ուսանողը առնչվում է գործառական տարբեր ոճերի հետ (հրապարակախոսական, պաշտոնական և այլն):

Պրակտիկայի առաջին փուլի երկրորդ ենթափուլը հնարավորություն է տալիս ուսանողին առնչվել տարբեր բնագավառների նյութերի թարգմանության հետ, որի արդյունքում ուսանողը ձեռք է բերում ոչ միայն ֆոնային գիտելիքներ և տեղեկատվական պաշար, այլև այդ բնագավառներին բնորոշ լեզվաոճական առանձնահատկությունների կիրառման հմտություններ:

**Երկրորդ փուլում** (1-ական շաբաթ) ուսանողները կատարում են տեսահոլովակների թարգմանություն:

Այս փուլի նպատակն է ուսանողների մոտ զարգացնել բանավոր թարգմանության՝ լսողական, կոմունիկատիվ և լեզվական հմտություններ: Աշխատանքներն ընթանում են հաջորդական թարգմանության տեսքով:

**Երրորդ փուլը** (1-ական շաբաթ) անցկացվում է թանգարաններում, որի ընթացքում ուսանողները ծանոթանում են գեղարվեստական նյութերի լեզվաոճական առանձնահատկություններին և պրակտիկ թարգմանությունների միջոցով ձեռք են բերում այդ առանձնահատկությունները թարգմանության տեքստ փոխանցելու հմտություններ:

3. Ավարտական որակավորման քննություն ( 3 կրեդիտ ), 8-րդ կիսամյակ

ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ուսանողներին, դասախոսական ու վարչական մատչելի դարձնելու համար և պարունակում է ամփոփ տեղեկատվություն ինչպես առանձին ծրագրերի, այնպես էլ դրանց բաղադրիչ դասընթացների և ուսումնական մոդուլների վերաբերյալ:

- կրթական ծրագրի ընդհանուր նկարագրությունը՝ շնորհվող որակավորումը, ինչպիսիք կրթական արդյունքները, ծրագրի բովանդակային կազմը և կրթական պահանջները և ատեստավորման ձևերը, պրակտիկաների վերաբերյալ տեղեկատվություն:
- առանձին դասընթացների և ուսումնական մոդուլների հակիրճ նկարագիրը՝ թվանիշը, ուսուցման կիսամյակը, դասընթացին հատկացված կրեդիտները (ժամաքանակներն ըստ պարապմունքի ձևերի), դասընթացի խնդիրները՝ արդյունքներով և սպասվող մասնագիտական և/կամ փոխանցելի կարողությունները, ուսուցման և գնահատման մեթոդներն ու չափանիշները: